

VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM

KÉZIKÖNYV

2015

ELŐSZÓ

Hazánkra és az Európai Unióra a vidékfejlesztés területén is sok közös kihívás vár, amelyek kezeléséhez, a sikeres válaszokhoz fontos az összehangolt és tudatosan tervezett tagállami fellépés. A Vidékfejlesztési Program ennek részeként az agrárium, illetve általában a vidéki szereplők megerősítését célozza, felismerve katalizátorszerepüket a fejlődésben, a kihívások kezelésében.

A Miniszterelnökség Agrár-vidékfejlesztésért Felelős Államtitkárságának munkatársai sokat dolgoztak azon, hogy a magyar Program is elkészülhessen. A tervezés különböző összetételű munkacsoportokban zajlott, külső szakértők, érdekképviselői szervezetek széleskörű bevonásával, mely munkát nyílt társadalmi egyeztetés követett. Olyan Programot alkottunk, amely elsődlegesen a mikro-, kis- és középvállalkozások támogatásával a munkaerő-igényes ágazatok beruházásaira – mint pl. a kertészet, az állattenyésztés, az élelmiszeripar – helyezi a hangsúlyt, valamint a környezeti változásokhoz való alkalmazkodást is segítik.

Bár a Program elfogadásáról Magyarország már megállapodott a Bizottsággal, még nem értünk a munka végére.

A következő lépés a pályázati felhívások elkészítése, amelyet szintén külső szakmai partnerek bevonásával végzünk. Ennek fontos alapja a korábbi gyakorlattól eltérő, rugalmasabb, gyakorlatiasabb és kevésbé bürokratikus új eljárásrend. Az első pályázatokat terveink szerint már 2015 őszétől meghirdetjük, és az év végével folyamatosan nyitjuk meg a beruházási lehetőségeket is a vállalkozások számára.

Fontos, hogy a potenciális kedvezményezettek minél szélesebb köre megismerhesse a Program adta támogatási lehetőségeket, amiben számítunk a NAK közreműködésére. A kiadvány is ehhez szolgál hasznos információkkal. Bízunk benne, hogy sokan fellelőzzék majd, és minden érintett megtalálja a számára megfelelő megoldást elképzelései megvalósításához.

A Vidékfejlesztési Program forráslehetőségei elsősorban a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara tagjait érintik, így fontosnak tartjuk, hogy a lehető legtöbb tagunk hozzájuthasson ezekhez a forrásokhoz. Ezért készítettük el immár a negyedik NAK kézikönyvet, ami az országban elsőként ad átfogó és hiteles tájékoztatást az érintettek számára.

A Program adta lehetőségek széleskörű megismertetésében a Miniszterelnökség is számít ránk. Ehhez járulunk hozzá azzal, hogy mindazok, akik már most, vagy a közeljövőben különböző fejlesztésekben, újításokban, vagy együttműködésekben gondolkodnak, terveik megvalósításához megismerkedhessenek a Program adta finanszírozási lehetőségekkel. A kiadványban összefoglaljuk a lehetőségek legfontosabb elemeit, így a támogatási feltételeket, mértékeket, továbbá a kapcsolódó kötelezettségeket. Célunk, hogy közérthető, hasznosítható módon felkészítsük a pályázni szándékozókat a feltételekre, így növelve esélyeiket a nyertes pályázatok benyújtására.

Reméljük, hogy az olvasók hasznosnak találják majd a kiadványunkat, amely nem az utolsó a NAK kézikönyvek sorában, hiszen terveink között szerepel még az AKG és az ökológiai gazdálkodás témájú kiadványaink megjelentetése is.

Sikeres felkészülést és eredményes gazdálkodást kívánunk!

Kis Miklós Zsolt
agrár-vidékfejlesztésért
felelős államtitkár
Miniszterelnökség

Györffy Balázs
elnök
Nemzeti Agrárgazdasági
Kamara

A KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA BEMUTATÁSA

KÖZÖS KIHÍVÁSOK

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY ÉS ÁLLATJÓLÉT TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEK
SZÜKÖS ERŐFORRÁSOK (PL. VÍZ, TERMŐFÖLD) KÖZEGÉSZSÉGÜGY
NÖVEKVŐ ÉLELMISZER- ÉS TAKARMÁNYIGÉNYEK SZEGÉNYSÉG
ÉGHAJLATVÁLTOZÁS CSÖKKENŐ BIODIVERZITÁS VIDÉK ELNÉPTELENEDESE
NÖVÉNYEGÉSZSÉGÜGY

KÖZÖS CÉLOK

ÉLETKÉPES ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÁS (1)
FENNTARTHATÓ GAZDÁLKODÁS A KÖRNYEZETI ERŐFORRÁSOKKAL (2)
VIDÉKI TERÜLETEK KIEGYENSÚLYOZOTT FEJLŐDÉSE (3)

KÖZÖS ESZKÖZ: KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA (KAP)

EU költségvetés 38%-a fordítódik erre 2014–2020-ig
ebből Magyarországra jut: 13,061 milliárd €

I. PILLÉR: 8,916 MILLIÁRD €
 (EU: 100%)

I.A. Közvetlen kifizetések

Alaptámogatási rendszer:

Alaptámogatás
 „Zöld” komponens
 Fiatal gazdálkodók támogatása
 Termeléshez kötött támogatás

VAGY

Kistermelői támogatási rendszer

I. B. Piaci intézkedések
 A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezése
 (pl. intervenciók, vámok)

Forráskezelő: Földművelésügyi Minisztérium

II. PILLÉR: 4,145 MILLIÁRD €
 (EU: 83%, HU: 17%)

Vidékfejlesztési Program

Prioritások:

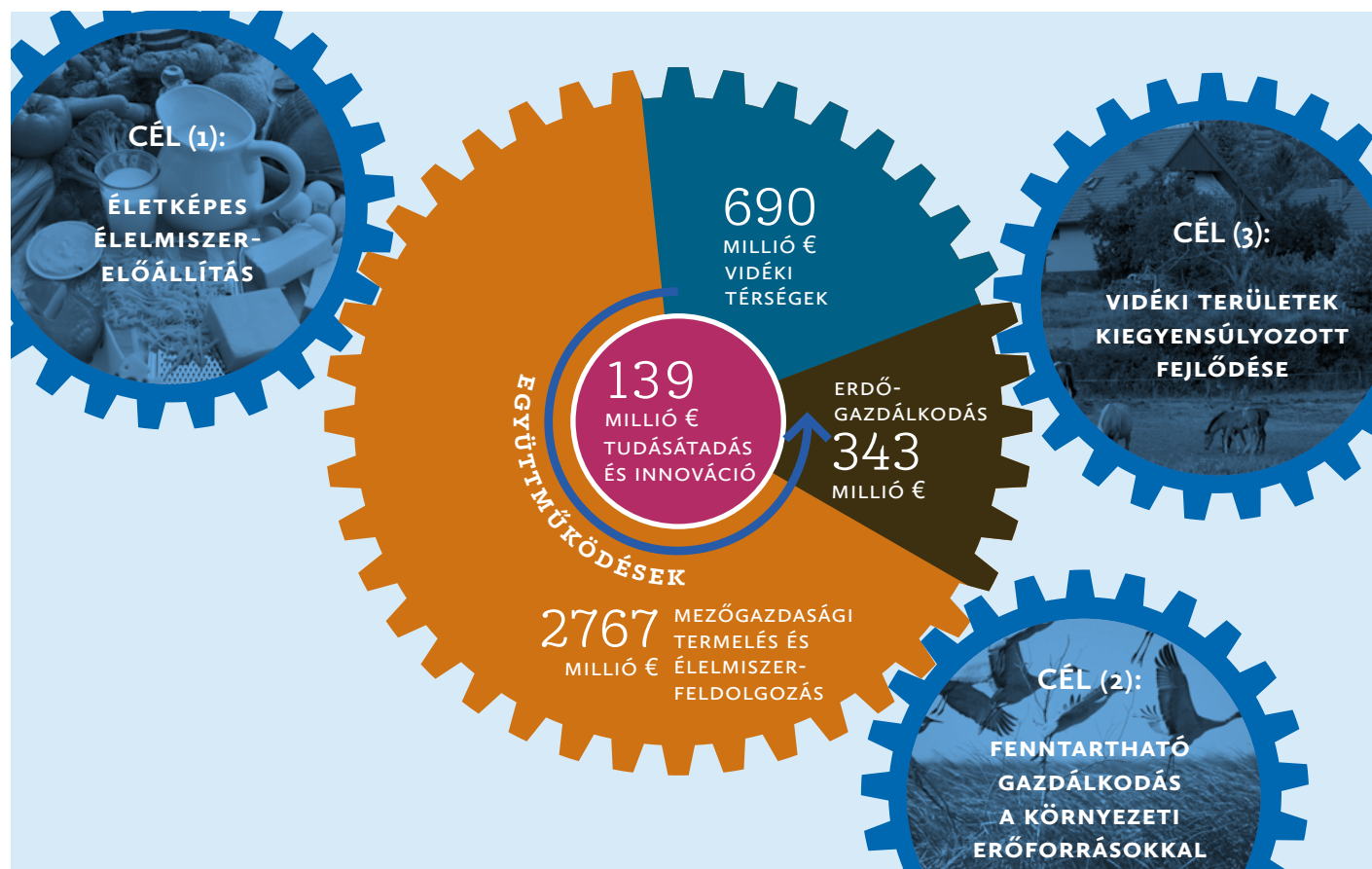
1. Tudásátadás és innováció
2. Versenyképesség és életképesség fokozása
3. Élelmiszerlánc szervezése, kockázatkezelés
4. Ökoszisztémák állapotának helyreállítása
5. Erőforráshatékonyság
6. Társadalmi befogadás előmozdítása, a vidéki térségek gazdaságfejlesztése

Forráskezelő: Miniszterelnökség

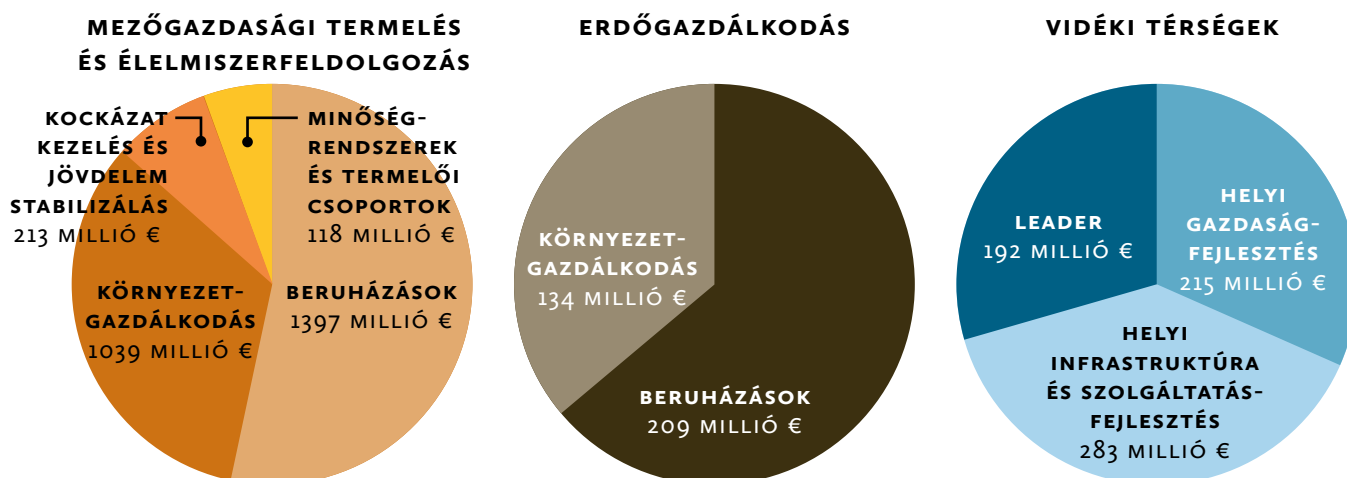
A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM (2014–2020) BEMUTATÁSA

A közös célok eléréséhez, a prioritások szem előtt tartásával, a VP számos lehetőséget biztosít az agrárgazdaság szereplőjé, valamint a vidéki térségekben működő szervezetek, ott élő népesség számára.

A VP céljait, a támogatott főbb tématerületeket/célcsoportokat és a kapcsolódó forráskereteket az alábbi ábra szemlélteti:

A fenti célcsoportok szerint az alábbi tevékenységekre szerezhető támogatás:

ALPROGRAMOK (fiatal gazda – FIG – 195 millió €, rövid ellátási láncok – REL – 66 millió €)

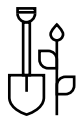
A programozási időszakban nagy hangsúlyt kap a fiatal gazdák indulásának, valamint a rövid ellátási láncok kiépítésének és megerősítésének a támogatása. E két célra külön alprogramok készültek, azaz az induló fiatal gazdák és a REL együttműködések termelői számára egyes (pl. beruházási) műveleteken belül különböző előnyök, illetve akár elkülönített forráskeret is rendelkezésre áll, ezzel biztosítva, hogy a támogatás egy meghatározott részé rájuk fordítódjon.

A Vidékfejlesztési Program által kínált lehetőségek

Az alábbi táblázatból előre tájékozódhat arról, hogy mely műveletek érinthetik.

Minden művelet sorában + jelöli azokat a célcsoportokat, amelyek számára érdemes lehet fellapozni a műveletet, mert valamilyen módon (akár közvetlenül, akár közvetetten) kedvezményezettjei lehetnek a támogatásnak.

CÉLCSOPORTOK:

: mezőgazdasági termelők

: erdőgazdálkodók

: élelmiszer-feldolgozók

EGYÉB : egyéb magánjogi, közjogi, nonprofit szervezetek vagy természetes személyek
(részletesen lásd a vonatkozó műveletleírásban)

TÉMAK ÉS MŰVELETEK				EGYÉB	FORRÁS (MILLIÓ €)	OL- DAL
TUDÁSÁTADÁS ÉS INNOVÁCIÓ					139,2	11
Tudásátadás					99,0	12
Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek (1.1.1.)	+	+	+	+	20,0	12
Bemutató üzemi programok (1.2.1.)	+	+	+	+	3,4	13
Szakmai tanulmányutak, csereprogramok és gyakornoki programok (1.3.1.)	+	+		+	4,9	14
Tájékoztatási szolgáltatás (1.2.2.)	+	+	+	+	25,2	15
Egyéni szaktanácsadás (2.1.1.)	+	+	+	+	34,3	15
Csoportos szaktanácsadás (2.1.2.)	+	+	+	+	10,5	15
Szaktanácsadók továbbképzése (2.3.1.)				+	0,6	16
Innováció					40,2	17
Innovatív projektek megvalósítása (16.1.1.)	+	+	+	+	10,8	17
Innovatív projektek beruházásai – mezőgazdasági termelés fejlesztése (4.1.5.)	+				29,3	19
MEZŐGAZDASÁGI TERMELES ÉS ÉLELMISZER-FELDOLGOZÁS					2 766,8	20
Beruházások					1 397,4	21
Állattenyésztési ágazat fejlesztése (4.1.1.)	+				242,1	22
Kertészeti ágazat fejlesztése (4.1.3.)	+				232,3	22
Kisméretű terménytárolók és szárítók beruházásai (4.1.2.)	+				63,5	22
Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése (4.1.4.)	+				174,4	24
Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése (4.2.1.)	+		+	+	599,7	26
Borászat fejlesztése (4.2.2.)	+		+	+	64,5	26
Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzése (5.1.1.)	+			+	21,0	29
Kockázatkezelés és jövedelemstabilizálás					213,1	30
Mezőgazdasági biztosításokhoz nyújtott támogatás (17.1.1.)	+				76,5	30
Jövedelemstabilizáló eszköz (17.3.1.)	+				18,8	31
Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás (14.1.1.)	+				117,8	32
Környezetgazdálkodás					1 038,6	33
Élőhely-fejlesztési célú nem termelő beruházások (4.4.1.)	+				11,3	34
Vízvédelmi célú nem termelő beruházások (4.4.2.)	+				7,7	36
Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (10.1.1.)	+				568,5	38
Védett őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzése (10.2.1.)	+			+	57,5	40
Ritka és veszélyeztetett növényfajták, mikroorganizmusok megőrzése (10.2.2.)	+			+	12,2	42
Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés (11.1.1.)	+				67,1	44
Ökológiai gazdálkodás fenntartása (11.2.1.)	+				140,5	44

TÉMÁK ÉS MŰVELETEK				EGYÉB	FORRÁS (MILLIÓ €)	OL- DAL
Natura 2000 gyepterületek kompenzációs kifizetései (12.1.1.)	+				83,4	46
Természeti hátránnyal érintett területek kompenzációs kifizetései (13.2.1.)	+				76,2	47
Tárgazdálkodási együttműködések (16.5.1.)	+	+			14,2	48
Minőségrendszerek és termelői csoportok					117,7	49
Minőségrendszerhez történő csatlakozás (3.1.1.)	+				25,7	49
Minőségrendszerhez kapcsolódó tájékoztatás és promóció (3.2.1.)	+				7,9	49
Termelői csoportok létrehozása (9.1.1.)	+	+			84,1	50
ERDŐGAZDÁLKODÁS					343,4	51
Beruházások					209,4	52
Erdősítés (8.1.1.)	+	+	+	+	106,7	52
Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása (8.2.1.)	+	+	+	+	7,3	53
Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése (8.3.1.)	+	+	+	+	12,4	54
Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása (8.4.1.)		+			21,9	55
Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének, környezeti értékének növelése (8.5.1.)		+			31,5	56
Erdei ökoszisztémák térítésmentes közjóléti funkcióinak fejlesztése (8.5.2.)	+	+	+	+	6,5	57
Erdészeti technológia, termékfeldolgozás és értékesítés fejlesztése (8.6.1.)	+	+	+	+	14,5	58
Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek (8.6.2.)		+			8,7	59
Környezetgazdálkodás					134,0	60
Natura 2000 erdőterületek kompenzációs kifizetései (12.2.1.)		+			82,3	60
Erdő-környezetvédelmi kifizetések (15.1.1.)		+			40,9	61
Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése (15.2.1.)		+		+	10,8	63
VIDÉKI TÉRSÉGEK FEJLESZTÉSE					690,2	64
Helyi gazdaságfejlesztés					215,4	65
Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése (6.3.1.)	+				45,3	65
Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása (6.2.1.)	+			+	44,7	66
Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése (6.4.1.)	+				115,9	67
Kis gazdasági szereplők együttműködései (16.3.1.)	+	+	+	+	9,6	68
Helyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés					283,0	69
Szolidáris gazdálkodás együttműködései (16.9.1.)	+	+	+	+	4,2	69
Kisméretű infrastruktúrák fejlesztése a vidéki térségekben (7.2.1.)				+	205,5	70
Alapvető szolgáltatások fejlesztése a vidéki térségeken (7.4.1.)				+	73,3	70
LEADER					191,8	71
Helyi Fejlesztési Stratégiák céljaihoz illeszkedő projektek megvalósítása (19.2.1.)	+	+	+	+	153,7	71
Helyi Akciócsoportok együttműködése (19.3.1.)	+	+	+	+	6,2	72
Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítése (19.1.1.)				+	3,1	73
Helyi Akciócsoportok működése és térségszervezési feladatai (19.4.1.)				+	28,8	73
FIATAL GAZDA					195,1	75
Fiatal gazdák induló támogatása (6.1.1.)	+				121,7	76
Ráépülő támogatási lehetőségek (más műveletek keretén belül)	+				73,4	77
RÖVID ELLÁTÁSI LÁNC					66,1	78
REL együttműködések (16.4.1.)	+			+	12,4	80
Ráépülő támogatási lehetőségek (más műveletek keretén belül)	+				53,7	81

ÚJ ELJÁRÁSREND

VÁLTOZÁSOK A 2007-2013. ÉV KÖZÖTTI PROGRAMOZÁSI IDŐSZAKHOZ KÉPEST:

- a támogatások megszerzésének és felhasználásának feltételeit nem „jogcímrendeletek”, hanem a WWW.PALYAZAT.GOV.HU honlapon meghirdetett **pályázati felhívások** határozzák meg;
- a **támogatási kérelmet kizárólag** a felhívásban meghatározott **elektronikus** alkalmazással lehet és kell elkészíteni és benyújtani (ügyfélkapun vagy a WWW.PALYAZAT.GOV.HU honlapon keresztül);
- a támogatások odaítélésére nem közigazgatási hatósági eljárási keretében kerül sor, hanem polgári jogi alapon **támogatói okirat** kibocsátásával vagy **támogatási szerződés** kötésével;
- **előleg igénylése esetén biztosíték** nyújtása – kevés kivétellel – kötelező;
- a támogatás kifizetésére csak akkor kerülhet sor, ha az intézkedés keretében tervezett tevékenységek megvalósultak, a hozzájuk kapcsolódó költségek ténylegesen és igazolhatóan felmerültek (valós költségek). E szabály alól kivételt képeznek az átalánytámogatások kifizetései (az átalánytámogatásokról a 8. oldalon valamint a vonatkozó műveleteknél lehet bővebben olvasni).

Az intézményrendszer főbb szereplői:

	MINISZTERELNÖKSÉG (ME)	MEZŐGAZDASÁGI ÉS VIDÉK- FEJLESZTÉSI HIVATAL (MVH)	FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTERIUM (FM)
szerep	irányító hatóság	kifizető ügynökség	illetékes hatóság/szakmai támogató
feladatok	▪ VP összeállítása ▪ felhívások közzététele ▪ támogatói döntés meghozatala ▪ döntés-előkészítő bizottságok (DEB) összehívása egyes komplex témák döntéseihez ▪ program szintű mutatószámok gyűjtése, értékelése	▪ támogatási és kifizetési kérelmek ellenőrzése ▪ kifizetések és azok könyvelése, nyilvántartása ▪ egyéb IH-t támogató funkciók ellátása	▪ a kifizető ügynökség akkreditációja ▪ szakmai közreműködés az intézkedések, felhívások kialakításában

Kiválasztási eljárások:

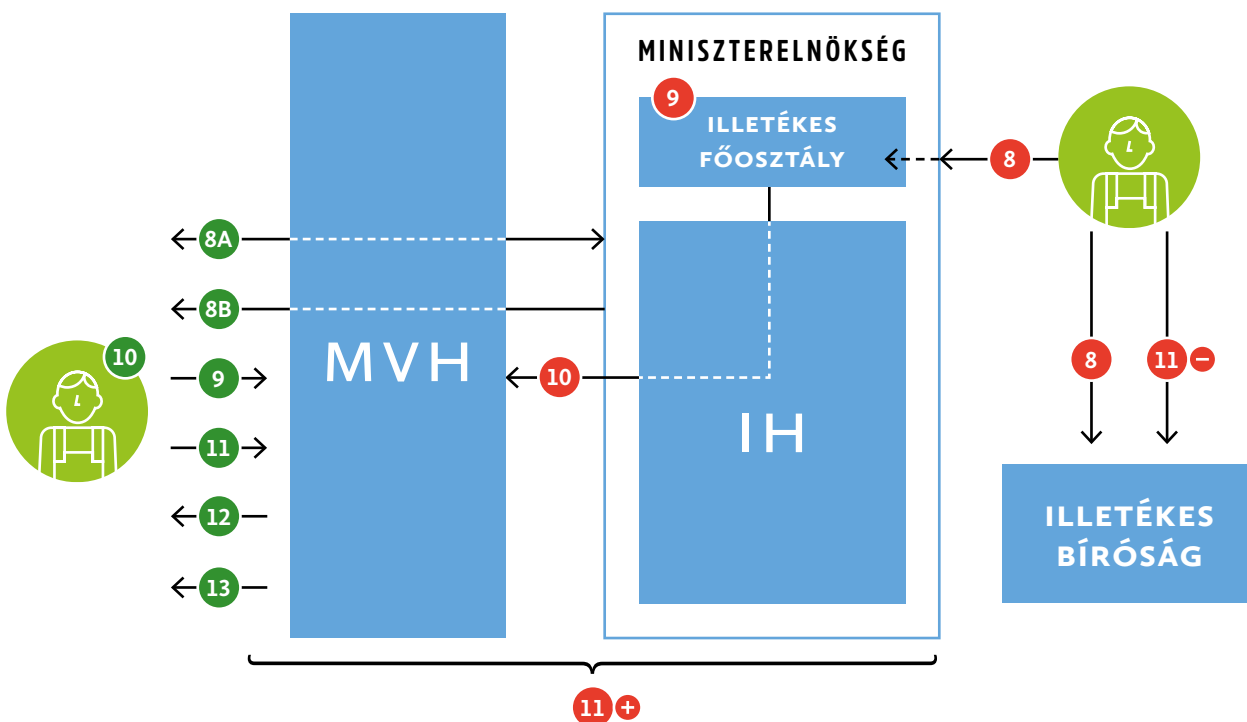
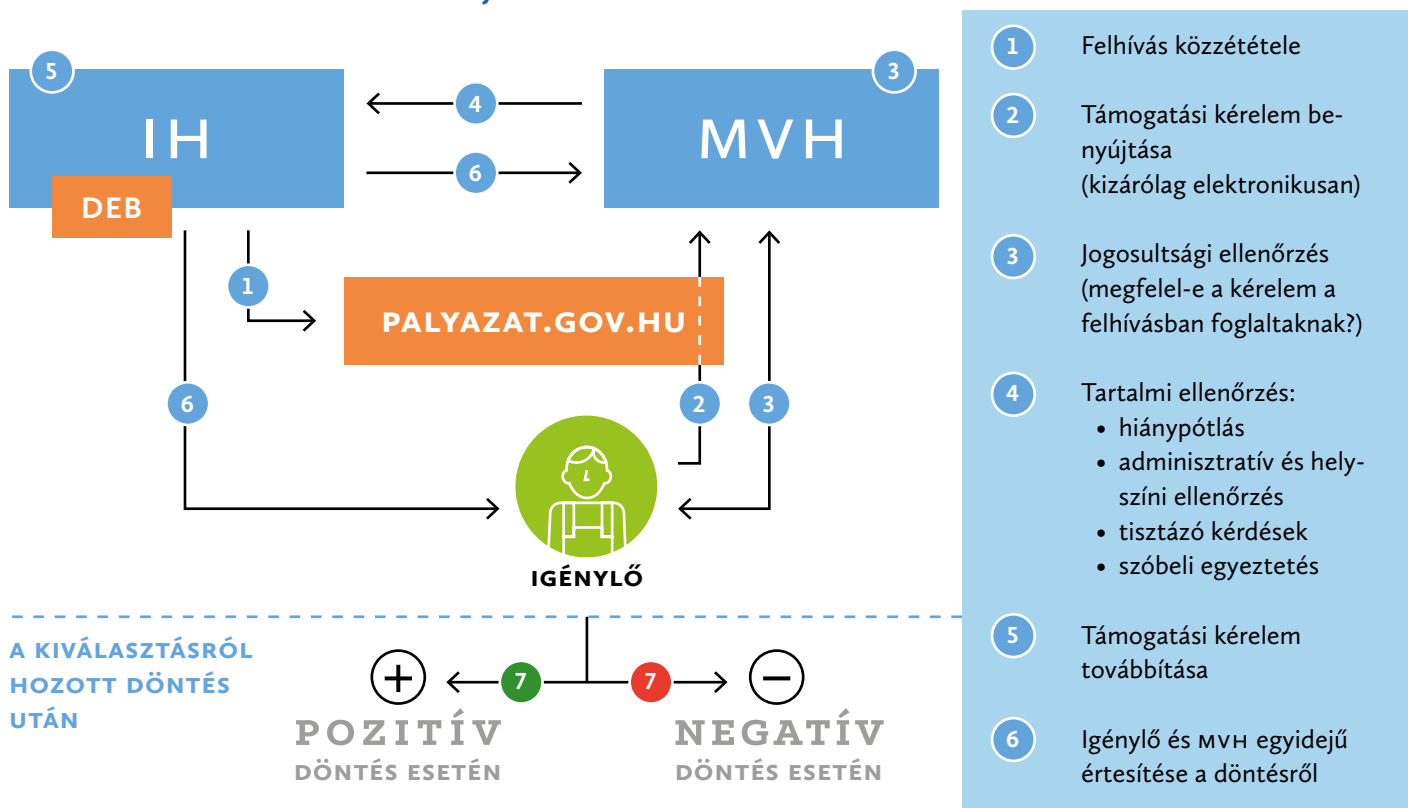
standard	mérlegelést is igénylő szempontok vizsgálata pl. beruházási és fejlesztési célú támogatások, helyi fejlesztési stratégiák támogatása	részletek a következő oldalon
közösségvezérelt helyi fejlesztés	helyi akciócsoport által meghirdetett helyi pályázatok	
egyszerűsített	objektív, számszerűsíthető szempontok vizsgálata terület-, illetve állatlétszám alapú támogatások	részletek itt

Érintett műveletek:

- agrár-környezetgazdálkodási (10.1.1.) és erdő-környezetvédelmi (15.1.1.) kifizetések;
- génmegőrzés támogatása (10.2.1., 10.2.2., 15.2.1.);
- ökológiai gazdálkodás támogatás (11.1.1., 11.2.1.);
- NATURA 2000 kompenzációs kifizetések (12.1.1., 12.2.1.);
- KAT kifizetések (13.2.1.);
- tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti kifizetések (14.1.1.);
- egyes erdészeti (8.1.1., 8.2.1.) és nem termelő beruházások (4.4.1., 4.4.2.) támogatása.

A támogatási és kifizetési kérelem benyújtása az esetek többségében az **egységes kérelem felületén keresztül** történik. Ez alól kivételt képeznek a 10.2.1., a 10.2.2., a 15.2.1., valamint a 14.1.1. műveletek.

STANDARD KIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁS

7 Döntéshozatal	11 Kifizetési kérelem benyújtása	8 Kifogás benyújtása, vagy Polgári peres bírósági út
8A Támogatási szerződés megkötése	12 Adminisztratív és helyszíni ellenőrzés	9 Elbírálás
8B Támogatási okirat kibocsátása	13 Kifizetés	10 Hozott döntés megküldése
10 Mérföldkövek szerinti megvalósítás		11 - Polgári peres bírósági út
		11 + A döntés szerint az IH/MVH intézkedik: szerződés kötés, okirat kibocsátás

A témában kamarai kiadvány várható!

PÉNZÜGYI-FINANSZÍROZÁSI TÁJÉKOZTATÓ

TÁMOGATÁSI FORMÁK

A VP keretében utófinanszírozással, azaz a felmerült költségek alapján – beruházások esetén előleg lehetősége mellett – utólagosan vehetőek igénybe a támogatások. A felmerült költségek elszámolásának szabálya alól ugyanakkor az átalánytámogatások kivételt képeznek. A támogatási formákról az alábbiakban olvashat.

Adott művelet jellegétől függően az alábbi támogatási formák érhetőek el:

- **vissza nem térítendő támogatás;**
- **kamattámogatás.**

A VISSZA NEM TÉRÍTENDŐ TÁMOGATÁSOK SPECIÁLIS VÁLTOZATAI

▪ Alap és kiegészítő támogatások

Egyes műveletek esetében az alaptámogatáson felül – nem kötelező jelleggel – különböző kiegészítő támogatások is igénybe vehetőek. Ilyen támogatási formát alkalmazó műveletek: 8.1.1., 8.2.1., 8.4.1., 8.5.1., 14.1.1. Önmagában a kiegészítő támogatásokra azonban nem lehet támogatási kérelmet benyújtani.

▪ Egyszerűsített költségelszámolásra alapozott támogatások

Az adminisztratív terhek csökkentése érdekében egyes műveletek esetén bevezetésre kerültek egyszerűsített költségelszámolást is lehetővé tevő módszerek. Ezek esetében nem szükséges a felmerült költségek elszámolásához egyedi igazoló dokumentumokat benyújtani, elég a projektcélokban foglaltak teljesítése. Ezek alapján az alábbi speciális támogatási formák léteznek:

- ▶ **százalék alapú átalánytámogatás:** az elszámolható költségek egyes előzetesen és egyértelműen meghatározott kategóriáinak kiszámításakor egy előre meghatározott százalékarány alkalmazásával más – könnyebben kiszámítható, dokumentálható – (költség)kategóriák alapján számítják ki a támogatási összeget.

pl.:

10%-a = 350 €

személyi ráfordítások: 3500 €

- ▶ **egységköltség alapú átalánytámogatás:** az elszámolható költségeket a számszerűsített tevékenységek, vagy eredmények és egy előre megállapított egységköltség szorzatából számítják ki. Az egységköltség meghatározásához múltbeli adatok, statisztikai elemzések kerültek figyelembe vételre. Egységköltség alapú átalánytámogatás például a terület, vagy állatlétszám alapú átalánytámogatás.

pl. 10 ha ×

35 €/ha

= 350 €

- ▶ **egösszegű átalánytámogatás:** előre meghatározott, egy összegben fizetendő támogatás, üzleti tervhez kötötten.

pl.:

350 €

Egyéb forrásból kapcsolódhat hozzá (a támogatástartalom összeszámításával):

- kedvezményes hitel;
- kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás.

A vissza nem térítendő támogatásoknál, a műveletnél meghatározott **intenzitás** mutatja, hogy a projekt hány százalékát fedezi a támogatás. A fennmaradó hányadot a támogatást igénylőnek önerőből szükséges fedeznie, amelynek rendelkezésre állását igazolni kell (pl.: számlavezető bank által kiadott igazolással, hitelszerződéssel stb.).

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK

Az elszámolható költségek körét az adott művelet pályázati felhívása tartalmazza. Meghatározott esetekben használt eszköz vásárlása, vagy saját teljesítés is elfogadható.

TÁMOGATÁS IGÉNYLÉS

A támogatói okiratban, támogatási szerződésben (a továbbiakban: támogatási szerződés) meghatározott célok elérése érdekében **felmerült költségek finanszírozásához** a következő típusok szerint igényelhető támogatás:

- támogatási előleg;
- időközi kifizetési igénylés mérőföldkövek szerint (vagyis a támogatás megvalósításának előrehaladása szerint);
- záró kifizetési igénylés.

	TÁMOGATÁSI ELŐLEG	IDŐKÖZI KIFIZETÉSI IGÉNYLÉS	ZÁRÓ KIFIZETÉSI IGÉNYLÉS
időzítés	bármikor az első kifizetési igénylésig	a támogatási szerződésben meghatározott mérőföldkő elérésekor	a támogatási szerződésben meghatározott határidőig
feltételek, kötelezettségek	▪ kizárólag beruházásokra vehető igénybe ▪ lehetőségét és maximális mértékét a felhívás tartalmazza (mértéke nem haladhatja meg a támogatási összeg 50%-át) ▪ biztosíték rendelkezésre állásának igazolása ▪ az előleg kifizetésétől számított hat hónapon belül időközi kifizetési igénylés benyújtása	▪ szakmai és pénzügyi beszámoló benyújtása a mérőföldkő elérését követő 10 napon belül (beszámolás a projekt előrehaladásáról, valamint az annak keretében felmerült és elszámolni kíván költségekről) ▪ az elszámolható költségek valóságát és a szakmai beszámolót alátámasztó dokumentumok benyújtása (a megfelelő záradékokkal) ▪ az igényelt kifizetés összege meghaladja a megítélt támogatás 10%-át, de legalább a 200 ezer forintot	▪ szakmai és pénzügyi beszámoló benyújtása (a szakmai megvalósítás bemutatása; végleges elszámolás a projekttel összefüggésben felmerült, korábban el nem számolt költségekkel) ▪ előleggel való elszámolás, ha korábban nem történt meg ▪ adat szolgáltatása a bevételekről, amennyiben a projekttel összefüggésben bevétel keletkezett
kiegészítő információ	▪ több részletben is igényelhető ▪ a kötelezettségek nem teljesítése, vagy a támogatás nem rendeltetésszerű használata esetén az előleget vissza kell fizetni		▪ a záró kifizetési igénylést akkor is be kell nyújtani, ha a korábbi kifizetési igénylésekben már megtörtént a teljes megítélt támogatással való elszámolás

Előleg igénylésekor az **előleg összegével megegyező értékű biztosítékot** kell nyújtani, amelynek az **előleggel történő elszámolás elfogadásáig kell fennállnia**. Ez előtt lejáró biztosíték esetén időben gondoskodni kell a biztosíték meghosszabbításáról, vagy cseréjéről. Ennek elmulasztása ugyanis a kifizetések elutasítását, illetve szabálytalansági eljárást is maga után von továbbá az IH a támogatást is visszavonhatja.

Biztosíték rendelkezésre állása alól a **kifizető ügynökség adhat felmentést**, ha az előleg összege nem éri el az 500 eurót és a kedvezményezett írásban vállalja, hogy az elengedett biztosítékkal azonos összeget fizet, ha nem teljesíti a vonatkozó kötelezettségeket.

SZANKCIÓK

Amennyiben a kedvezményezett nem teljesíti azokat a vállalásokat, amelyek alapján a kiválasztáskor előnyt szerzett, szankcióban részesül. Ennek mértéke esetenként változó.

Amennyiben a kedvezményezett a támogatás jogosultsági feltételeit nem teljesíti, vagy a kötelezettségvállalásokban foglaltaknak nem tesz eleget, akár a teljes – számára kiutalt – összeg visszafizetésére is kötelezhető.

Kedves Olvasó!

A kiadvány az Európai Bizottsághoz benyújtott **Magyarország – Vidékfejlesztési Program 2014–2020** tartalmát dolgozza fel.

A következő oldalakon a Program műveleteiről (korábban: jogcímek) tájékozódhat.

Felhívjuk figyelmét, hogy az ismertetőkből **még nem a jövőben kiírásra kerülő pályázati felhívások** részleteiről lehet olvasni, és **a feltüntetett összegek** is csak **irányadó jelleggel**, euróban szerepeltetjük. A pontos támogatás összegeket majd a pályázati kiírásokban foglaltak alapján kell átváltani a kiírásokban meghatározott árfolyamot alkalmazva.

Minden egyes műveletleírás címében feltüntetjük a Program által alkalmazott **3 tagú műveletszámot**, hogy amennyiben további részletekre kíváncsi, adott műveletet a Program eredeti szövegében könnyedén megtalálhassa, fellapozhassa, így bővebben is tudjon tájékozódni.

A program eredeti szövege a palyazat.gov.hu honlap felületéről tölthető le, a műveletleírásokat a 8. fejezet tartalmazza.

A kiadvány végén továbbá **fogalomtárba** szedtük az esetlegesen nehezen értelmezhető fogalmakat. Bizonytalanság esetén tekintse meg az ott található fogalom meghatározásokat.

IKONMAGYARÁZAT:

FIG

Fiatal gazda tematikus alprogram részét képező műveletek

REL

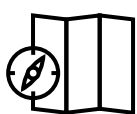
Rövid ellátási lánc tematikus alprogram részét képező műveletek

TUDÁSÁTADÁS ÉS INNOVÁCIÓ

TUDÁSBŐVÍTÉS

Támogatott programokon vehet részt, vagy szolgáltatásokat vehet igénybe.

Mindemellett, a programok szervezésébe is aktívan bekapcsolódhat bemutató üzemként, vagy fogadó gazdaságként.

TÁJÉKOZTATÁSI
SZOLGÁLTATÁS

SZAKMAI KÉPZÉSEK

SZERVEZŐKÉNT IS!

BEMUTATÓ ÜZEMI
PROGRAMOK

TANULMÁNYÚT,
CSEREPROGRAM,
GYAKORNOKI
PROGRAM

EGYÉNI
SZAKTANÁCSADÁS

CSOPORTOS
SZAKTANÁCSADÁS

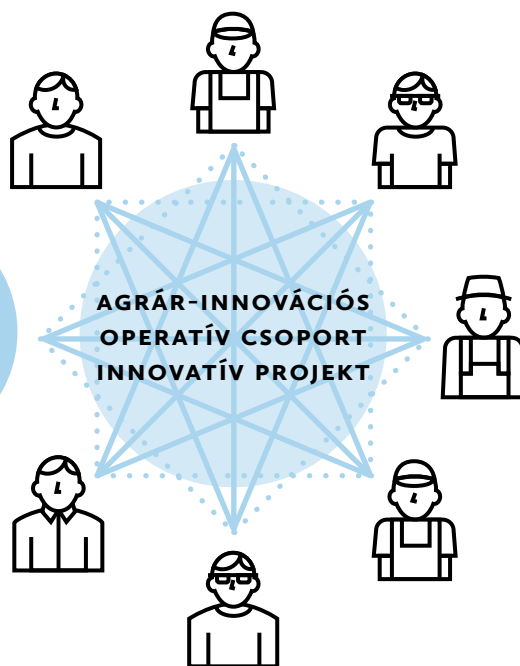
FELKÉSZÜLT GAZDÁLKODÓ

TUDÁSALAPÚ
GAZDÁLKODÁS

TUDÁSMEGOSZTÁS

Közös problémák megoldására, lehetőségek kihasználására működjön együtt más ismeretekkel rendelkező partnerekkel.

Társuljanak egy innovatív projektre, találjanak közös megoldást.

INNOVÁCIÓ

FEJLŐDŐ
GAZDASÁG

Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek (1.1.1.)

FIG REL

MIT TÁMOGAT?

Képzések szervezését, négy célterületen:

A) önkéntes részvételen alapuló agrártémájú képzések:

- OKJ képzések;
- hatósági képzések;
- szakképesítést nem adó képzések;

B) kötelező képzések;

C) induló fiatal gazdák kötelező képzésén felüli képzések;

D) a REL alprogramhoz előírt kötelező képzésen felüli képzések.

Nem támogatottak azok a képzések, amelyek középfokú, vagy magasabb szintű iskolarendszerű oktatási programok vagy rendszerek részét képezik.

KIT TÁMOGAT?

A támogatást közvetlenül a képzést szervező szervezetek kapják.

KÉPZÉSEN RÉSZTVEVŐ LEHET:

- A) és B) célterületek esetén: **mezőgazdasági termelő, erdőgazdálkodó, élelmiszer-feldolgozó** (vezető, tag, tulajdonos, alkalmazott);
- C) célterület esetén: **induló fiatal gazda**;
- D) célterület esetén: **REL együttműködés termelője**.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt, a képzés díj egészét vagy részét téríti a szervező számára a képzésen részt vevők után.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás:

B) kötelező képzések esetén: 100%, azaz ezeken a **részvétel térítésmentesen** lehetséges.

A) C) és D) nem kötelező képzések esetén: 90%, azaz ezeken a részvétel esetenként a **képzési díj 10%-ának megfizetésével** lehetséges.

VÁLTOZÁS!

A 2007-2013. közötti időszakhoz képest. A **gazdálkodó/feldolgozó** a kötelező képzéseken térítésmentesen, egyéb képzéseken **10%-os egyéni hozzájárulással vehet részt**. A képzési díj megelőlegezése a képzőszervezet feladata.

KÉPZÉSI KÖTELEZETTSÉGGEL JÁRÓ MŰVELETEK

- 1.2.1. Bemutató üzemi programok
- 3.1.1. Minőségrendszerhez történő csatlakozás
- 6.1.1. Fiatal gazdák induló támogatása
- 6.2.1. Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása
- 6.3.1. Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése
- 8.4.1. Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdő-károk helyreállítása
- 8.5.1. Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének, környezeti értékének növelése
- 10.1.1. Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések
- 11.1.1. Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés
- 12.1.1. Natura 2000 gyepterületek kompenzációs kifizetései
- 12.2.1. Natura 2000 erdőterületek kompenzációs kifizetései
- 16.4.1. REL együttműködések

Bemutató üzemi programok (1.2.1.) FIG REL

MIT TÁMOGAT?

Bemutató üzemi programok megvalósítását, illetve az ehhez szükséges – nem építési engedélyköteles – **infrastruktúra kialakítását**.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉG a résztvevők száma alapján kalkulált szervezési és lebonyolítási költségek, ezek:

- résztvevők ellátásához kapcsolódó költségek (védőruházat, étkeztetés);
- bemutatóterem rezsiköltsége (terembérlet, fűtés, áramszolgáltatás díja);
- a szervezőnek a program idejére eső bérjellegű költsége (tevékenységi napló vezetése kötelező a szervezés és lebonyolítás során);
- lebonyolítást elősegítő eszközök költsége;
- a bemutató üzemi funkciót szolgáló létesítmény-rekonstrukció beruházási költsége.

KIT TÁMOGAT?

A bemutató üzemeket, amelyek a programokat szolgáltatják. Bemutató üzem lehet:

- a pályázat benyújtását megelőző gazdasági évben legalább 6 000 € STÉ méretű gazdasággal rendelkező **mezőgazdasági termelő**, vagy
- legalább 20 ha üzemi területtel rendelkező **erdőgazdaság**, vagy
- **élelmiszeripari vállalkozás**, vagy
- **közép- vagy felsőoktatási intézmény** (tangazdasága), illetve **kutatóintézet** (kísérleti gazdasága).

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- **a programot levezető személynek**
 - ▶ szakirányú felsőfokú végzettséggel, **vagy**
 - ▶ egyéb felsőfokú végzettséggel és középfokú szakirányú szakképesítéssel, **vagy**
 - ▶ középfokú szakirányú szakképesítéssel és legalább 5 év szakterületen szerzett gyakorlattal kell rendelkeznie, **vagy**
 - ▶ fentiek hiányában kötelező a szakterületre engedéllyel rendelkező szaktanácsadó igénybevétele;
- **projektterv** benyújtása.

ELŐNY a pályázáskor:

- az adott témakörben magasabb szintű referenciával rendelkezik;
- a célcsoport számára minél inkább korszerű és innovatív ismereteket közvetít;
- képzési módszertana minél inkább gyakorlat-orientált;
- a tárgyi feltételeket a célcsoporthoz a lehető legközelebbi helyszínen képes biztosítani;
- költséghatékonyság.

PROGRAMON RÉSZTVEVŐ LEHET:

- mezőgazdasági termelő, erdőgazdálkodó, élelmiszer-feldolgozó (vezető, tag, tulajdonos, alkalmazott);
- REL együttműködés termelője.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt. **Előleg** igénybe vehető.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: **100%**.

MI A BEMUTATÓ ÜZEMI PROGRAM?

Lehetőség, amelynek során a résztvevők helyszíni bemutató és konzultáció keretében innovatív technológiákkal, eljárásokkal, gazdaságszervezési, környezetgazdálkodási megoldásokkal, valamint a REL-en keresztül történő értékesítéssel ismerkedhetnek meg.

A bemutató üzem fogadó gazdálkodójának a támogatás elnyerésével képzési kötelezettsége keletkezik!

Szakmai tanulmányutak, csereprogramok és gyakorlonoki programok (1.3.1.)

	SZAKMAI TANULMÁNYÚT	SZAKMAI CSEREPROGRAM	GYAKORNOKI PROGRAM
MIT TÁMOGAT?	Programok szervezését és megvalósítását az alábbiak szerint:		
időtartam	2–4 nap	6–14 nap	60–120 nap
cél	komplex tudásátadás; a gazdaság teljes körű, vagy adott problémára, lehetőségre fókuszáló bemutatása	gyakorlati kompetenciák megszerzése munkavégzés során	pályakezdő szakemberek gazdálkodási gyakorlati ismereteinek és készségeinek fejlesztése
preferált témák	- új, innovatív technológiák, gyakorlatok - melléktermék-hasznosítás - alternatív erőforrás felhasználás - tárolás és hűtés	- a szélsőséges időjárási viszonyokhoz való hatékony alkalmazkodás - hatékony vízgazdálkodás és öntözés, - ökológiai gazdálkodás	- fenntartható gazdálkodás, - erőforrás-hatékony termelés-szervezés, - klímaváltozáshoz való hatékony alkalmazkodás
elszámolható	ELŐKÉSZÍTÉS, SZERVEZÉS, LEBONYOLÍTÁS KÖLTSÉGEI résztvevő mikro- vagy kisvállalkozások utazási, étkezési, és szállásköltségei		MEGVALÓSÍTÁS KÖLTSÉGE résztvevő mikro- és kisvállalkozások (vezetői, tagjai, tulajdonosai, alkalmazottai) utazási, étkezési, és szállásköltségei
KIT TÁMOGAT?	A program szervezőjét, aki lehet: - a pályázat benyújtását megelőző gazdasági évben legalább 6 000 € STÉ méretű gazdasággal rendelkező mezőgazdasági termelő, vagy - legalább 20 ha területtel rendelkező erdőgazdálkodó, vagy REL együttműködés termelője, vagy - szakmai tanulmányút és csereprogram esetén, ezen ágazatok gazdálkodói vagy szakmai szervezetei. FELTÉTEL a pályázáshoz: - program-tervezet/gyakorlati képzési terv benyújtása, - a lebonyolításhoz szükséges és alkalmas gazdálkodási minőség, infrastruktúra, illetve megfelelő szakmai kompetenciák (képzettség, gyakorlat, elismerések), rendszeres szakmai továbbképzésben való aktivitás.		
a programok résztvevői lehetnek...	PROGRAMON RÉSZTVEVŐ LEHET: - mezőgazdasági termelő, erdőgazdálkodó (vezető, tag, tulajdonos, alkalmazott); - induló fiatal gazda; - REL együttműködés termelője.		GYAKORNOK LEHET: legalább középfokú, szakirányú végzettséggel rendelkező szakember.
HOGYAN TÁMOGAT?	Vissza nem térítendő átalánytámogatás.		
MENNYIVEL TÁMOGAT?	Intenzitás: 100%.		
	az átalánytámogatások összegei még nem ismertek		300 €/hó
	mikro- vagy kisvállalkozásnak minősülő résztvevő(k) számára: napi 30 €		

Tájékoztatási szolgáltatás (1.2.2.)

A **gazdálkodók/feldolgozók** (illetve további VP célcsoportok) **térítésmentes tájékoztatási szolgáltatást vehetnek igénybe** az aktuális szakmai és agrárpolitikai kérdések, és a hatályos jogszabályok értelmezése és alkalmazása, valamint a támogatási lehetőségek kapcsán.

Érdeklődhetnek **telefonon, személyesen, elektronikusan**, valamint a szolgáltató által szervezett **kiállításokon, rendezvényeken**, illetve a témában készített **kiadványokon keresztül**.

A tájékoztatási szolgáltatást nyújtó szervezet közbeszerzési eljárás keretében kerül kiválasztásra.

Egyéni (2.1.1.) és csoportos (2.1.2.) szaktanácsadás FIG REL

	EGYÉNI SZAKTANÁCSADÁS (2.1.1.)	CSOPORTOS SZAKTANÁCSADÁS (2.1.2.)
MIT TÁMOGAT?	Egyéni szaktanácsadás nyújtását,	A résztvevők egyedi problémáira is megoldási javaslatot magába foglaló csoportos szaktanácsadás nyújtását ,
KIT TÁMOGAT? igénybevevő, résztvevő lehet...	amely az EU által meghatározott hét témakörből (lásd következő oldal) legalább egyre kiterjed (erdőgazdálkodók számára nyújtott szaktanácsadás esetén speciális szabályok). A támogatást közvetlenül a szaktanácsadást nyújtó szervezet kapja. A szolgáltatás igénybevevői/résztvevői az alábbi vállalkozások vezetői, tagjai, tulajdonosai, vagy alkalmazottai lehetnek: ▪ mezőgazdasági termelő; ▪ erdőgazdálkodó; ▪ REL együttműködés termelője; ▪ induló fiatal gazda; ▪ élelmiszer-feldolgozó mikro- és kisvállalkozás.	A résztvevők egyedi problémáira is megoldási javaslatot magába foglaló csoportos szaktanácsadás nyújtását ,
HOGYAN TÁMOGAT?	Vissza nem térítendő támogatást nyújt, a szolgáltatási díj egészét vagy részét téríti a szolgáltató számára a szaktanácsadást igénybe vevők után.	
MENNYIVEL TÁMOGAT?	Intenzitás: 90% , azaz ezek igénybevétele a szolgáltatási díj 10%-ának befizetésével lehetséges. Max. 800 €/igénybevevő/év.	Intenzitás: 100% , azaz ezeken a résztvétel térítésmentesen lehetséges. Max. 150 €/résztvevő/év. Max. 1 500 €/esemény. Max. 6 000 €/szaktanácsadó/év.

KÜLÖNBSÉG A TÁJÉKOZTATÁSI SZOLGÁLTATÁS ÉS A SZAKTANÁCSADÁS KÖZÖTT!

A tájékoztatási szolgáltatás **általános** információkat és ismereteket nyújt, míg a szaktanácsadás az adott gazdálkodó **egyedi** kérdéseit, problémáit megválaszó szolgáltság.

Információ képzési és szaktanácsadási szolgáltatást nyújtó szervezeteknek

Az 1.1.1., 2.1.1. és 2.1.2. műveletek keretében csak a közbeszerzéssel, vagy *in house* állami szervezetek esetében az IH által kiválasztott szervezetek jogosultak a támogatásra. Az alábbi táblázat a potenciális jogosultaknak nyújt tájékoztatást.

	KÉPZÉSI SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓK	SAKTANÁCSADÁSI SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓK
feltétel a pályázáshoz	▪ oktatni kívánt képzési program és tematika benyújtása ▪ felnőttképzési jogosultság a pályázott szakterületen ▪ szakterületen szerzett tapasztalat ▪ a FIG és REL képzéseket nyújtó szervezetek esetében a felkészítési program benyújtása, beleértve a tartalmat és a módszertant	▪ EU területén székhellyel, Magyarországon legalább egy telephellyel rendelkezik ▪ legalább annyi regisztrált szaktanácsadót foglalkoztat, hogy a hét választható témakörből legalább háromra tudjon szaktanácsot adni ▪ szaktanácsadói részt vesznek a továbbképzésüket végző szervezet képzésein
előny a pályázáskor	▪ kedvező referenciák ▪ korszerű és innovatív ismeretek közvetítése ▪ gyakorlatorientált módszertan ▪ célcsoporthoz a lehető legközelebbi helyszín biztosítása ▪ költséghatékonyság	▪ kedvező referenciák ▪ magasan képzett és aktív szaktanácsadók ▪ minél több választható témakör lefedése ▪ átfogó célkitűzésekhez (innováció, környezet, klímavédelem) való hozzájárulás fontosságának hangsúlyozása a tanácsadás során ▪ korszerű eszközök ▪ költséghatékonyság
elszámolható költségek	Képzési típusok szerinti képzési díjak a résztvevők száma alapján. A díjak kalkulációjánál figyelembe vehető: ▪ tananyagfejlesztés, sokszorosítás költsége; ▪ oktatók, szervezők díja, utazási költségei; ▪ terembérlet díja; ▪ egyéb dologi kiadások.	A teljesített munkaórák alapján kalkulált szolgáltatási díj. A költségek elszámolása éves összesítésben történik.

Szaktanácsadók továbbképzése (2.3.1.)

A Mezőgazdasági Szaktanácsadási Rendszer keretében agrár-szaktanácsadói engedéllyel rendelkező, névjegyzékben regisztrált **szaktanácsadók** a számukra előírt **kötelező képzéseken és továbbképzéseken térítésmentesen vehetnek részt.**

A képzéseket megvalósító szervezet közbeszerzési eljárás keretében kerül kiválasztásra.

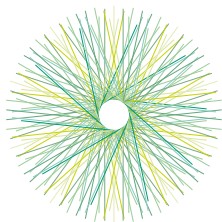
A SZAKTANÁCSADÁSNAK AZ ALÁBBI HÉT TÉMAKÖRBŐL LEGALÁBB EGYRE KI KELL TERJEDNIE:

1. Gazdálkodási minimumkövetelmények, helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásai;
2. Éghajlatra, környezetre kedvező hatású mezőgazdasági gyakorlatok, a mezőgazdasági terület fenntartása;
3. VP-ben előírányzott, a mezőgazdasági üzemekre vonatkozó intézkedések;
4. Víz-keretirányelv követelményei;
5. Integrált növényvédelmi alapelvek;
6. Munkahelyi vagy mezőgazdasági üzemi biztonsági előírások;
7. Gazdálkodás elindítása.

ERDŐGAZDÁLKODÓK ESETÉBEN A SZAKTANÁCSADÁSNAK A KÖVETKEZŐ TERÜLETEKRE KELL KITERJEDNIE:

1. Élőhelyek, vadon élő állatok, növények, madarak védelme;
2. Víz-keretirányelv követelmények.

Európai Innovációs Partnerség – EIP

eip-agri
AGRICULTURE & INNOVATION

Az EIP egy új együttműködési lehetőség, egyben eszköz az uniós fejlesztéspolitikában. Célja a **kutatás és a gyakorlat közötti szakadék áthidalása**, többek között a „mezőgazdasági termelékenység és fenntarthatóság” területén (EIP-Agri).

Az **EIP-Agri** célja az agrárgazdaság termelékenységének és fenntarthatóságának javítása az innovatív megoldások gyakorlatba történő átültetésén keresztül. Hidat teremt az agrárgazdaság különböző szereplői (gazdálkodók, feldolgozók, kutatók, szaktanácsadók) között. A közvetlen és kölcsönös tapasztalat- és véleménycsere lehetővé teszi, hogy a problémákra, illetve a lehetőségek kiaknázására közösen kidolgozott és a gyakorlatban is próbára tett, széles körűen elterjedt megoldások, ún. **innovációk** (új termékek, eljárások, szervezési megoldások stb.) születhessenek.

A gazdálkodók innovációs szükségleteinek, problémáinak azonosításában, valamint az eredmények további terjesztésében az országos EIP hálózat nyújt segítséget.

Az innovációt megalapozó együttműködések kialakításához, közös projektek megvalósításához a VP forrást biztosít (16.1.1. művelet és kapcsolódó beruházási műveletek).

Tudjon meg többet az EIP-ről és annak uniós szintű hálózatáról:
<https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/content/EIPAGRISP>
(angol nyelvű honlap)

Innovatív projektek megvalósítása (16.1.1.)

FIG REL

MIT TÁMOGAT?

Agrár-Innovációs Operatív Csoportok létrehozását és működtetését innovatív projektek megvalósítására a mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-feldolgozás, vagy az erdőgazdálkodás területén, továbbá a rövid elátási láncokat érintően (célterületek).

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉG:

A támogatás keretében elsősorban működési, szervezési, promóciós költségek számolhatók el, az alábbi bontásban:

előkészítés*	5%
pl.: projekt- és kutatási terv, csoporttag toborzás, feladatfelosztás	
megvalósítás K+F feladatai	40%
pl.: személyi és dologi kiadások, szükséges kisebb K+F beszerzések	
megvalósítás gazdálkodónál	40%
pl.: személyes közreműködés	
együttműködés és tudásmegosztás	15%
pl.: működtetés, szervezés, nyilvánosság biztosítása	

*támogatás elnyerését követően utólag elszámolható

ÖTLET MEGVALÓSÍTÁSA

PROBLÉMA MEGOLDÁSA

LEHETŐSÉGEK KIHASZNÁLÁSA

Más tudású partnerekkel
együttműködni
könnyebb.

Az INNOVÁCIÓ olyan új ötlet, ami a gyakorlatban is működik.

Mi az INNOVATÍV PROJEKT?

Olyan projekt, amely a vállalkozásokat széles körben érintő **probléma kezelését vagy lehetőség kihasználását célozza**, és ennek érdekében tudományos ismeretek felhasználásával **megoldást dolgoz ki**, ami lehet: új termék, szolgáltatás, gyakorlat, termelési eljárás, technológia, vagy egy új módja a szervezési folyamatoknak.

Nem támogatható!

- a piacon már kapható technológia, szolgáltatás vagy rendszer bevezetése, egyszerű adaptálása, imitációja;
- önálló tudományos kutatási (felfedező kutatási) projekt, akkor sem, ha ahhoz gyakorlati kísérleti helyszín kapcsolódik;
- projekt, amelynek célja az innovációs eredmény egy vagy korlátozott számú hasznélvező számára való piaci felhasználása vagy értékesítése.

KIT TÁMOGAT?

A projekt megvalósítására létrehozott **Agrár-Innovációs és Operatív Csoportot**, amely jogilag lehet:

- a csoporttagok által létrehozott önálló jogalany szervezet (kft., bt., egyesület, szövetkezet stb.); vagy
- a csoporttagok alkotta konzorcium (a támogatás kedvezményezettje a konzorciumot vezető tag).

A csoport működését írásba foglalt együttműködési megállapodásban kell szabályozni, a feladat- és felelősségi körök meghatározásával.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- újonnan létrejött csoport, illetve létező csoport esetén új – még nem megkezdett – projekt;
- projektterv benyújtása, amelyben a projekt mérföldkövei is meghatározásra kerülnek.

ELŐNY a pályázáskor:

nagyobb csoportlétszám, a csoport összetétel sokszínűsége (tudás-előállító, tudás-átadó és tudás-felhasználó); a tagok felkészültsége; a projekt megvalósíthatósága, a projekt várható eredményeinek hasznosíthatósága; a költséghatékonyság; az innovatív potenciál; a csoporton belül a mikro- és kisvállalkozók, az induló fiatal gazdák nagyobb aránya; az eredmény publikálás tervezett eszközeinek hatásossága.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- a projekt közösen történő megvalósítása;
- a projekt eredményeinek nyilvánosságra hozása a hazai és EU-s agrár-gazdasági szereplők számára.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: **100%**

Időtartam: **2–4 év** (erdőgazdálkodás esetén 5 év), projektkezdestől számítva.

Maximális támogatási összeg: **150 000 €/projekt**.

Agrár-Innovációs Operatív Csoport tagjai lehetnek: a célterülettől függetlenül, **legalább 5 mezőgazdasági termelő, vagy élelmiszer-feldolgozó, vagy erdőgazdálkodási tevékenységet folytató természetes jogi személy**, ezzel a csoport tagjainak legalább 40%-át kiteve, **illetve ezen felül kutatók, tanácsadók, szaktanácsadók**.

Az operatív csoportok bekapcsolódhatnak az azonos témában indult nemzetközi konzorciumok munkájába is a határon átnyúló tudásmegosztás és tapasztalatcsere érdekében. Ehhez forrást a Horizon2020 uniós program biztosít.

Innovatív projektek beruházásai

Az operatív csoportok innovatív projektjeinek megvalósítása érdekében a csoporttag vállalkozásoknál szükséges **kísérleti beruházásokhoz** a vonatkozó **beruházási műveletekből igényelhető forrás**, az alábbi területeken:

4.1.5. Mezőgazdasági termelés fejlesztése

4.2.1. Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése

4.2.2. Borászat fejlesztése

8.1.1. Erdősítés

8.2.1. Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása

8.3.1. Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése

8.5.1. Erdői ökoszisztémák ellenálló képességének, környezeti értékének növelése

8.6.1. Erdészeti technológiák, termékfeldolgozás és értékesítés fejlesztése

A beruházási források igénybevételéhez a csoporttagoknak **nem kell külön pályázati eljárásban részt venni**, a beruházás támogathatósága a korábban közösen benyújtott projekttervvel együttesen kerül elbírálásra.

A beruházásokhoz szükséges támogatási kifizetés a megvalósítás során **folyamatosan igényelhető** azon **csoporttagok számára, akik** az adott beruházási művelet leírásában szereplő **feltételeknek is megfelelnek**.

Az innovatív projektek megvalósításához igénybe vehető beruházási **támogatások mértéke és intenzitása:**

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
maximális alaptámogatás	645 000 €/projekt	3 200 000 €/projekt
alaptámogatási intenzitás (KMR régió)		50%
slaptámogatási intenzitás (nem KMR régió)		60%

A további részletekről az adott műveleteknél lehet tájékozódni. Jelen fejezetben csak a mezőgazdasági termelők számára – speciálisan erre a célra – rendelkezésre álló támogatási lehetőséget mutatjuk be röviden.

Innovatív projektek beruházásai – mezőgazdasági termelés fejlesztése (4.1.5.)

Az innovatív projektekkel kapcsolatos általános keretekről a megelőző alfejezetek (*Európai Innovációs Partnerség; EIP művelet; Innovatív projektek beruházásai*) adnak tájékoztatást.

MIT TÁMOGAT?

Az operatív csoportok projektjeinek részét képező kísérleti beruházások megvalósítását.

Elszámolható költségek	Teljes elszámolható költségen belüli maximális arány
a) épület/építmény/ létesítmény építési, szerzési vagy fejlesztési költsége	–
b) gépek és berendezések beszerzési költsége (beleértve az információs és kommunikációs technológiák beszerzési költségét)	–
c) az a)-b) pontban említett kiadásokhoz kapcsolódó általános költségek (pl.: építések, mérnökök díjai; hatósági eljárási díjak; tanácsadási díjak, a környezeti és a gazdasági fenntarthatóságra vonatkozó tanácsadás, megvalósíthatósági tanulmány költségeit is beleértve)	5%
d) immateriális beruházások (számítógépes szoftverek megvásárlása vagy kifejlesztése, valamint szabadalmak, licencek, szerzői jogok és védjegyek megszerzése)	

KIT TÁMOGAT?

- A **mezőgazdasági termelőt** vagy **fiatal mezőgazdasági termelőt**, aki/amely:
 - ▶ a pályázat benyújtását megelőző lezárt üzleti évben a mezőgazdasági tevékenységből legalább 6000 € STÉ üzemmérettel rendelkezik;
 - ▶ az előző évi árbevételének legalább 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származik;
- a **mezőgazdasági termelők egy csoportját**.

Az igénybevétel feltétele, hogy az igénylő érvényes tagsággal rendelkezzen egy operatív csoportban.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

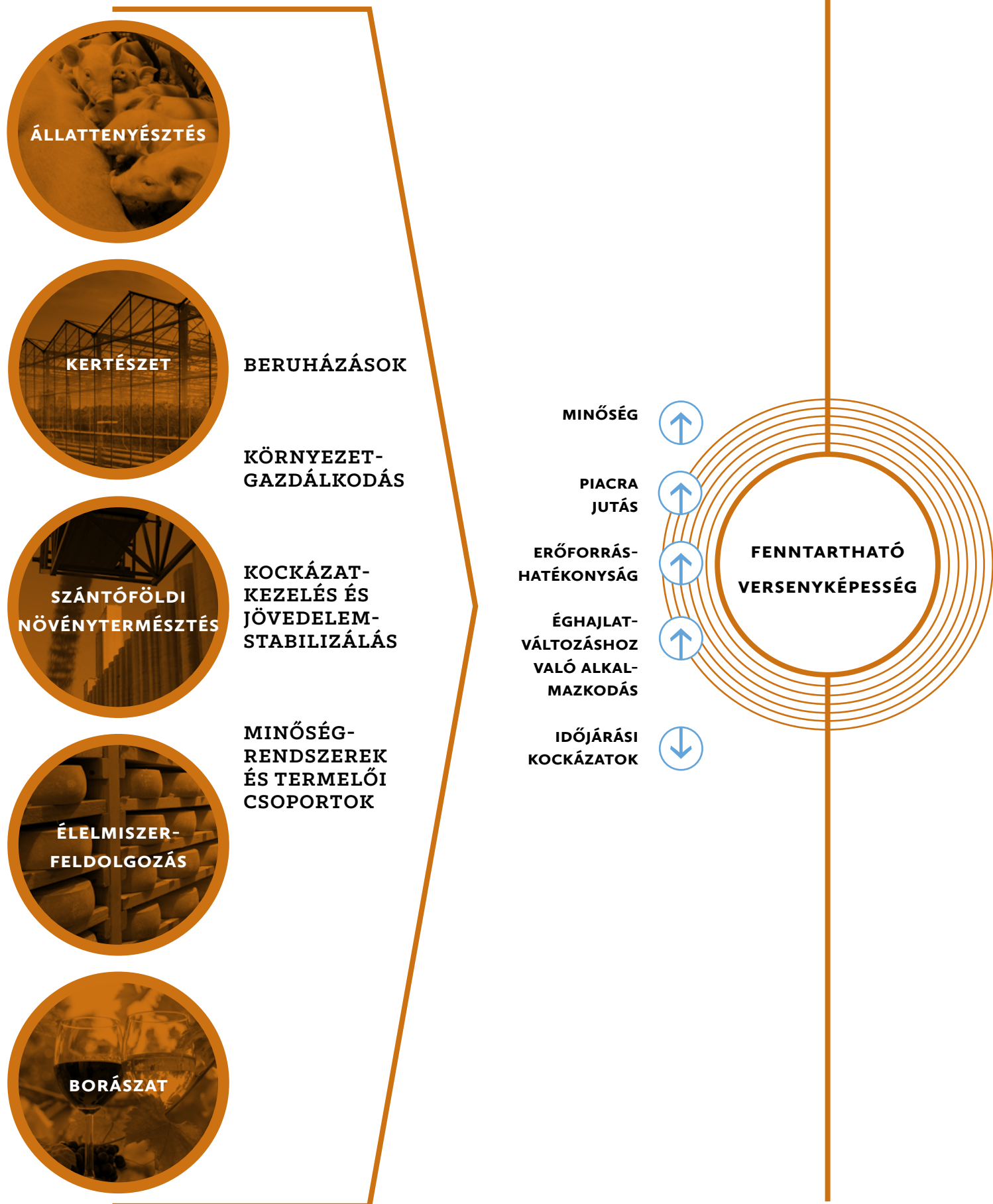
MENNYIVEL TÁMOGAT?

A támogatási mértékekről és intenzitásokról az *Innovatív projektek beruházásai* alfejezet ad tájékoztatást.

Fiatal mezőgazdasági termelő számára 10 százalékponttal megemelt támogatási intenzitás jár az adott régióhoz tartozó alaptámogatási intenzitáson felül.

MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS ÉS ÉLELMISZER-FELDOLGOZÁS

FEJLESZTENI SZERETNÉ MEGLÉVŐ GAZDASÁGÁT, ÜZEMÉT?

BERUHÁZÁSOK

A következő oldalak a mezőgazdasági termelőket és élelmiszer-feldolgozókat érintő beruházási lehetőségeket ismertetik.

Bevezetésképp bemutatjuk a támogatott beruházások keretében általában elszámolható költségeket, valamint a potenciális kedvezményezettek körét és a támogatási formákat (az itt leírtaktól való esetleges eltérést – az adott műveletnél – minden esetben jelezzük):

Elszámolható költségek	Teljes elszámolható költség- gen belüli maximális arány
a) épület/építmény/ létesítmény építési, szerzési vagy fejlesztési költsége	–
b) gépek és berendezések beszerzési költsége (beleértve az információs és kommunikációs technológiák beszerzési költségét)	–
c) az a)-b) pontban említett kiadásokhoz kapcsolódó általános költségek (pl.: építésszek, mérnökök díjai; hatósági eljárási díjak; tanácsadási díjak, a környezeti és a gazdasági fenntarthatóságra vonatkozó tanácsadás, megvalósíthatósági tanulmány költségeit is beleértve)	5%
d) immateriális beruházások (számítógépes szoftverek megvásárlása vagy kifejlesztése, valamint szabadalmak, licencek, szerzői jogok és védjegyek megszerzése)	2%
e) az a) pont beruházásaihoz szükséges: ▪ ingatlan vásárlás; ▪ meglévő termőföld vagy ingatlan értéke, természetbeni hozzájárulás-ként	15%
f) a mezőgazdasági üzemen belül megvalósítandó infrastruktúra-fejlesztés és/vagy eszköz beszerzés (üzemen belüli anyagmozgatás és vagyonvédelem eszközei, közművek, munkakörülményeket érintő beruházások)	

Nem számolható el működési költség; bérköltség; tenyészállat és forgóeszköz vásárlás; továbbá termelői jogok, támogatási jogosultságok, állatok és egynyári növények megvásárlásának, valamint az említett növények telepítésének költségei.

KIKET TÁMOGAT?

- A **mezőgazdasági termelőt** vagy **fiatal mezőgazdasági termelőt**, aki/amely:
 - ▶ a pályázat benyújtását megelőző lezárt üzleti évben a mezőgazdasági tevékenységből legalább 6000 € STÉ üzemmérettel rendelkezik;
 - ▶ az előző évi árbevételenek legalább 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származik;
- a **mezőgazdasági termelők egy csoportját**.

HOGYAN TÁMOGAT?

Támogatás – az összeszámtási szabályok figyelembe vételével – a következő formákban nyújtható:

- **vissza nem térítendő támogatás**;
- **kamattámogatás** (piaci hitelhez kapcsolódó kamat finanszírozására, illetve csökkentésére);
- **illetve ezek kombinációja**.

Egyéb forrásból kapcsolódhat hozzá (a maximális támogatási intenzitáson felüli összeszámtási kötelezettséggel):

- kedvezményes hitel;
- kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás.

Előleg igénybe vehető. **Használt eszköz** beszerzése elszámolható.

FONTOS FELTÉTELEK!

A környezetre várhatóan kedvezőtlen hatást gyakorló beruházások esetén kötelező **környezeti hatástanulmány** készítése, az adott beruházástípusra vonatkozó jogszabályok szerint.

50 millió Ft teljes projektösszeg felett minden esetben kötelező a **részletes üzleti terv** készítése.

Állattenyésztési (4.1.1.) és kertészeti (4.1.3.) ágazat fejlesztése, kisméretű terménytárolók és szárítók beruházásai (4.1.2.) **FIG**

MIT TÁMOGAT?

Állattenyésztési és kertészeti beruházásokat, e két ágazatban a versenyképesség és az energiahatékonyság javulását; továbbá kisméretű terménytárolók és szárítók építését, korszerűsítését, energiahatékonyság javítását.

	ÁLLATTENYÉSZTÉS FEJLESZTÉSE (4.1.1.)	KERTÉSZET FEJLESZTÉSE (4.3.1.)	KISMÉRETŰ TERMÉNYTÁROLÓK ÉS SZÁRÍTÓK (4.1.2.)
támogatható tevékenységek	- versenyképesség javítás: - építéssel járó állattartási technológia kialakítása; - építéssel nem járó állattartási eszköz, technológia beszerzése; energiahatékonyság javítása; - a trágyakezelés és komposztálás agrotechnikai eszközeinek, a kiszolgáló infrastruktúrájának, a trágyaelhelyezés és kijuttatás eszközeinek beszerzése és felújítása; - a fiatal mezőgazdasági termelők gazdaságainak megerősítése, fejlesztése.	- versenyképesség javítás: - építéssel járó kertészeti technológia kialakítása; - építéssel nem járó kertészeti eszköz beszerzése; - ültetvénytelepítés és -korszerűsítés; energiahatékonyság javítás; - a fiatal mezőgazdasági termelők gazdaságainak megerősítése, fejlesztése.	- terménytárolók építése (max. 5 000 tonna kapacitásig), meglévők korszerűsítése, terményszárítók és tisztítók üzemeltetéséhez (épített vagy mobil) eszközök, technológiák és infrastruktúra fejlesztése. - meglévő terményszárítók és tisztítók energiafelhasználásának javítása, megújuló technológiák beszerzése, valamint kapcsolódó technológia és infrastruktúra felújítása. - a fiatal mezőgazdasági termelők gazdaságainak megerősítése, fejlesztése.
	Nem támogatható folyékony bioüzemanyag előállítás.		

Az állattartó telepek istálló-trágya-tárolóinak létesítéséhez legkésőbb 2015. december 22-ig legalább támogatói okirattal kell rendelkezni!

Az elszámolható, illetve a nem elszámolható költségekről a 21. oldal ad tájékoztatást.

KIT TÁMOGAT?

A támogatást a 21. oldalon meghatározott kedvezményezett körök vehetik igénybe.

A források 80%-ára állattenyésztési fejlesztések esetén kizárólag a legfeljebb 1 275 000 € STÉ üzemmérettel rendelkezők, kertészeti fejlesztések esetén a legfeljebb 850 000 € STÉ üzemmérettel rendelkezők pályázhatnak. A források fennmaradó 20 %-ára ugyanakkor mindkét esetben a meghatározott STÉ korlát feletti üzemmérettel rendelkezők jogosultak.

A **kisméretű terménytárolók és szárítók beruházásai** esetén, támogatásra **csak a legfeljebb 350 000 € STÉ üzemmérettel rendelkezők** jogosultak.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- foglalkoztatotti létszám fenntartása;
- energiahatékonyság javítását célzó beruházás esetén
 - legalább 10% egységnyi energiahatékonyság javulás;
 - az adott technológiára vonatkozó releváns tanúsítvány és/vagy energetikai számítás megléte,

- biogáz technológia alkalmazása esetén a felhasznált gabonafélék, valamint a keményítő- és cukortartalmú növények (hulladékok, aratási maradványok, melléktermékek kivételével) aránya nem érheti el a betáplált inputanyagok mennyiségének 50 %-át;
- mezőgazdasági eredetű biomassza alapú megújuló energia megoldás alkalmazása esetén:
 - ▶ az alapanyag csak Annex I. termék lehet;
 - ▶ ha a fő cél villamos energia előállítás, a technológia önfogyasztása felett keletkezett hő legalább 25%-ának saját gazdaságon belül hasznosítása;
 - ▶ nem kapcsolt hőenergia-termelést megvalósító technológia alkalmazása esetén a berendezés hatásfoka legalább 70%-os;
- épületenergetikai korszerűsítések esetén:
 - ▶ 176/2008. (VI. 30.) korm. rendelet szerinti energetikai minőségtanúsítvány megléte;
 - ▶ 2010/31/EU irányelv szerinti költség optimum elérése.

Kertészeti fejlesztés esetén feltétel TOVÁBBÁ:

- meglévő termálkút felújítása esetén legalább 5% energiahatékonyság javulás;
- termálenergia felhasználáskor mérőműszer alkalmazása.

ELŐNY a pályázáskor:

- üzleti terv minősége (megalapozottság, innovatív tartalom, költséghatékonyság);
- vállalkozás foglalkoztatotti létszámának növelése;
- termelői csoport/szervezeti tagság
- mikro- vagy kisvállalkozás;
- környezeti szempontok érvényesítése;
- 10%-ot meghaladó egységnyi energiahatékonyság javulás (ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a beruházást követően kimutatható energiamegtakarítást ér el a termelő egység, melyet akár számlákkal, akár könyvelési adatokkal alá tud támasztani);
- megújuló energiatermelés fejlesztése, különösen
 - ▶ biomassza hasznosítása (állattenyésztési fejlesztés esetén)
 - ▶ termálenergia hasznosítása (kertészeti fejlesztés esetén);
- ökológiai gazdálkodás folytatása;
- beruházás fejlesztendő régióban, járásban.

Kertészeti és állattenyésztési fejlesztések esetén előny TOVÁBBÁ:

- minőségrendszerekben való részvétel.

HOGYAN TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott támogatási formákban.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Állattenyésztési és kertészeti fejlesztések esetén:

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
Maximális alaptámogatás	1 600 000 €/projekt	3 200 000 €/projekt
Alaptámogatási intenzitás (KMR régió)	40%	+10 százalékpont
Alaptámogatási intenzitás (nem KMR régió)	50%	

Kisméretű terménytárolók és –szárítók beruházásai esetén:

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
Maximális alaptámogatás	330 000 €/projekt	1 000 000 €/projekt
Alaptámogatási intenzitás (KMR régió)	40%	+10 százalékpont
Alaptámogatási intenzitás (nem KMR régió)	50%	

A fiatal mezőgazdasági termelő számára 10 százalékponttal megemelt támogatási intenzitás jár az adott régióhoz tartozó alaptámogatási intenzitáson felül.

Az alaptámogatás maximum 10%-a kamattámogatás formájában igényelhető.

Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése (4.1.4.)

MIT TÁMOGAT?

A **vízviSSzatartást**, a **meliorációt** és a **vízfelhasználás hatékonyságának javítását**, valamint az **öntözött területek növelését** célzó **beruházásokat**.

TÁMOGATHATÓ TEVÉKENYSÉGEK:

- A)** káros vizek összegyűjtése, vízviSSzatartás (öntözési vízigények kielégíthetők):
- A1)** közepes – az öntözővíz kivételét engedő – nagyságú **víztározók** kialakítása;
 - A2)** természetes **szűrőmezők** kialakítása, a tápanyag terhelés csökkentése érdekében (összegyűjtött vizek befogadóba vezetése).
- B)** üzemben belüli **meliorált utak** kialakítása a táblák biztonságos, gyors eléréséért;
- C)** a vízfelhasználás hatékonyságát javító öntözési gazdálkodás fejlesztése:
- C1)** víztakarékos öntözési technológiák beszerzése, öntözőberendezések vízfelhasználás hatékonyságának javítása;
 - C2)** új öntözőrendszerek beszerzése, öntözővíz-szolgáltató művek létrehozása;
 - C3)** **energiatakarékos** öntözési **technológiák** beszerzése, öntözőberendezések energiafelhasználás hatékonyságának javítása.
- D)** a **fiatal mezőgazdasági termelők fenti beruházásai**.

Az elszámolható, illetve a nem elszámolható költségekről a 21. oldal ad tájékoztatást.

KIT TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott kedvezményezetteket.

A források 80%-ára a legfeljebb 850 000 € STÉ, míg 20%-ára az e feletti üzemmérettel rendelkezők pályázhatnak.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a fenntartási időszak végéig érvényes haszonbérleti szerződés;
- A) célterület esetén továbbá: védett ökoszisztémák vízellátása nem kerül veszélybe; öntözési tevékenységet szolgáló beruházásoknál a 25. oldalon lévő táblázatban szereplő feltételek teljesítése;
- C) célterület esetén továbbá: a felszíni víztestek minőségét – állapotminősítése hiányában – jónál rosszabbnak kell tekinteni (az érvényes vízjogi engedélyt a hatóság felülvizsgálja a vízkeretirányelvnek való megfelelés szempontjából); a 25. oldalon lévő táblázatban szereplő feltételek teljesítése.

ELŐNY a pályázáskor:

minőségi üzleti terv; foglalkoztatotti létszám növelése; mikro-vagy kisvállalkozás; környezeti szempontok érvényesítése; ökológiai gazdálkodás folytatása; termelői csoportban/szervezetben, minőségrendszerben való részvétel; belvíz-érzékeny területek fejlesztése.

HOGYAN TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott támogatási formákban, de használt eszköz beszerzése nem támogatható.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- a vállalkozáson belüli foglalkoztatotti létszám fenntartása;
- C3) energiahatékonyság javítás esetén: min. 10% javulás elérése; szakértő általi energetikai számítások.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
maximális alaptámogatás	1 600 000 €/projekt	3 200 000 €/projekt
alaptámogatási intenzitás (KMR régió)	40%	+10 százalékpont
alaptámogatási intenzitás (nem KMR régió)	50%	

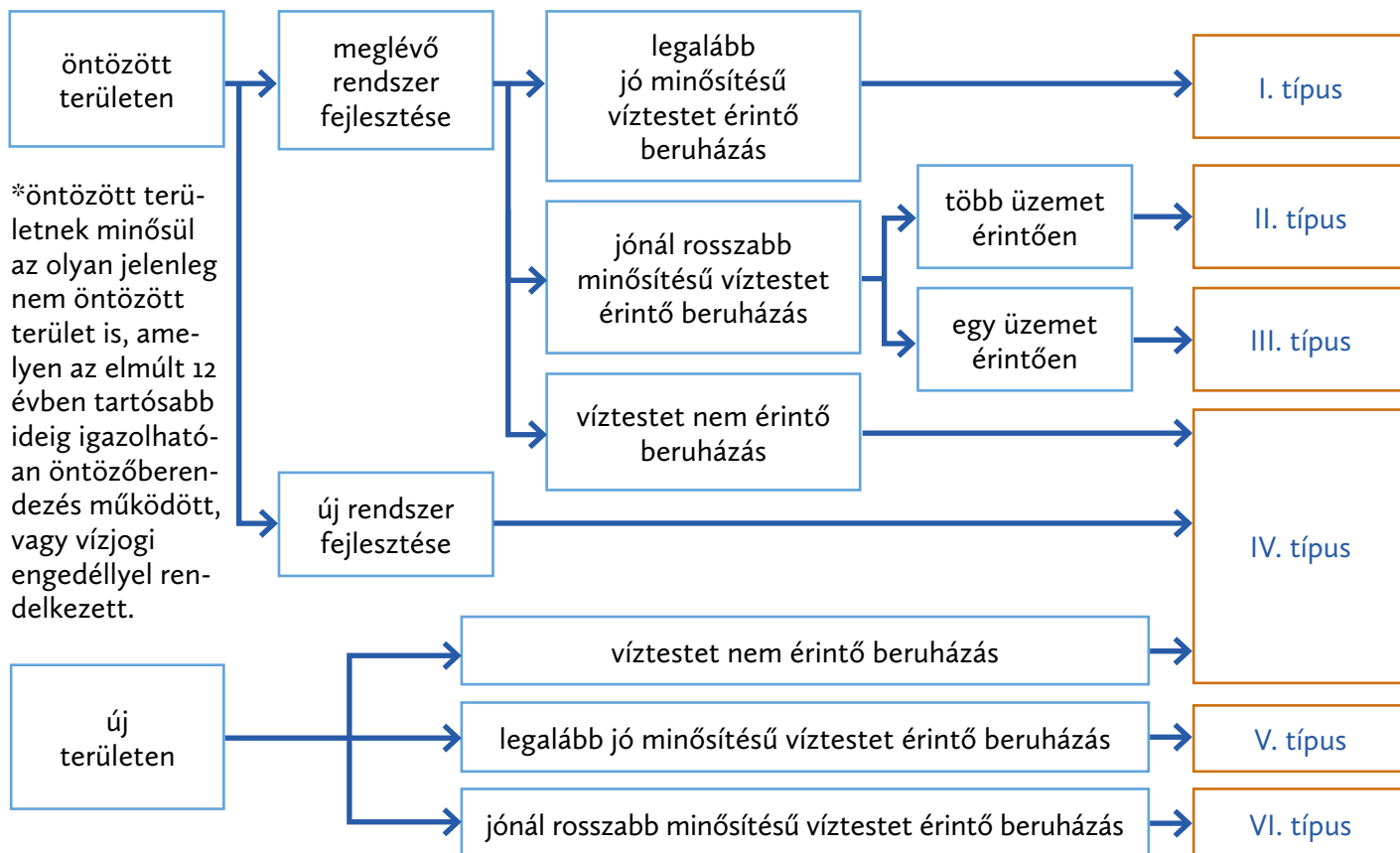
A **fiatal mezőgazdasági termelő számára** ezeken felül **10 százalékponttal megemelt támogatási intenzitás** jár. Az **alaptámogatás maximum 10%-a kamattámogatás formájában** igényelhető.

Nem támogathatók azok a tevékenységek, amelyek:

- a 16.5.1. művelet keretében, vagy
- a zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatásáról szóló 150/2012. (XII. 28.) VM rendelet alapján már támogatásban részesültek, illetve
- B) célterület esetén drénezési eljárás és burkolt területű vízgyűjtőárók kialakítása.

Beruházástípusok (az 1305/2013 EU rendelet 46. cikke szerint):

FELTÉTEL a pályázáshoz az egyes beruházástípusok szerint, az 1305/2013 EU rendelet 46. cikkének megfelelően:

	Kapcsolódás meglévő rendszer fejlesztéséhez	Környezeti hatástanulmány készítése	Elvárt vízmegtakarítás					Vízfogyasztásmérő rendszer bevezetése
			meglévő rendszer fejlesztése esetén, a beruházás szintjén				teljes üzem szintjén	
			mikro-öntözés > 5%	lineáris, csévélődobos > 10%	> 10%	> 50%	> 50%	
I. típus			x	x				x
II. típus			x	x		x		x
III. típus			x	x		x	x	x
IV. típus			x	x				x
V. típus		x	x	x				x
VI. típus	x	x	x	x	x		x	x

A II. típus esetén a **2013. október 31. előtt jóváhagyott** – már meglévő víztározóból történő vízkivételt megvalósító – **beruházások esetén kizárólag a vízfogyasztásmérő rendszer bevezetése kötelező**, illetve vállalni, hogy a vízfelhasználás a 2013. október 31. napján hatályban lévő maximális vízkivételi határértéket nem lépi túl, vagy az érintett víztestek vonatkozásában az előírt minimális áramlási szint nem csökken.

ÉLELMISZER-FELDOLGOZÁS FEJLESZTÉSEINEK TÁMOGATÁSA

Az élelmiszer-feldolgozás versenyképességének biztosítása érdekében, két EU-s forrásból biztosítanak az élelmiszer feldolgozók számára támogatást:

1. Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA)

a forrás felhasználásának kerete:
Vidékfejlesztési Program

VP támogatásainak **lehetséges formái**:

- vissza nem térítendő támogatás;
- kamattámogatás;
- továbbá a fentiek kombinációja.

2. Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA)

a forrás felhasználásának kerete:

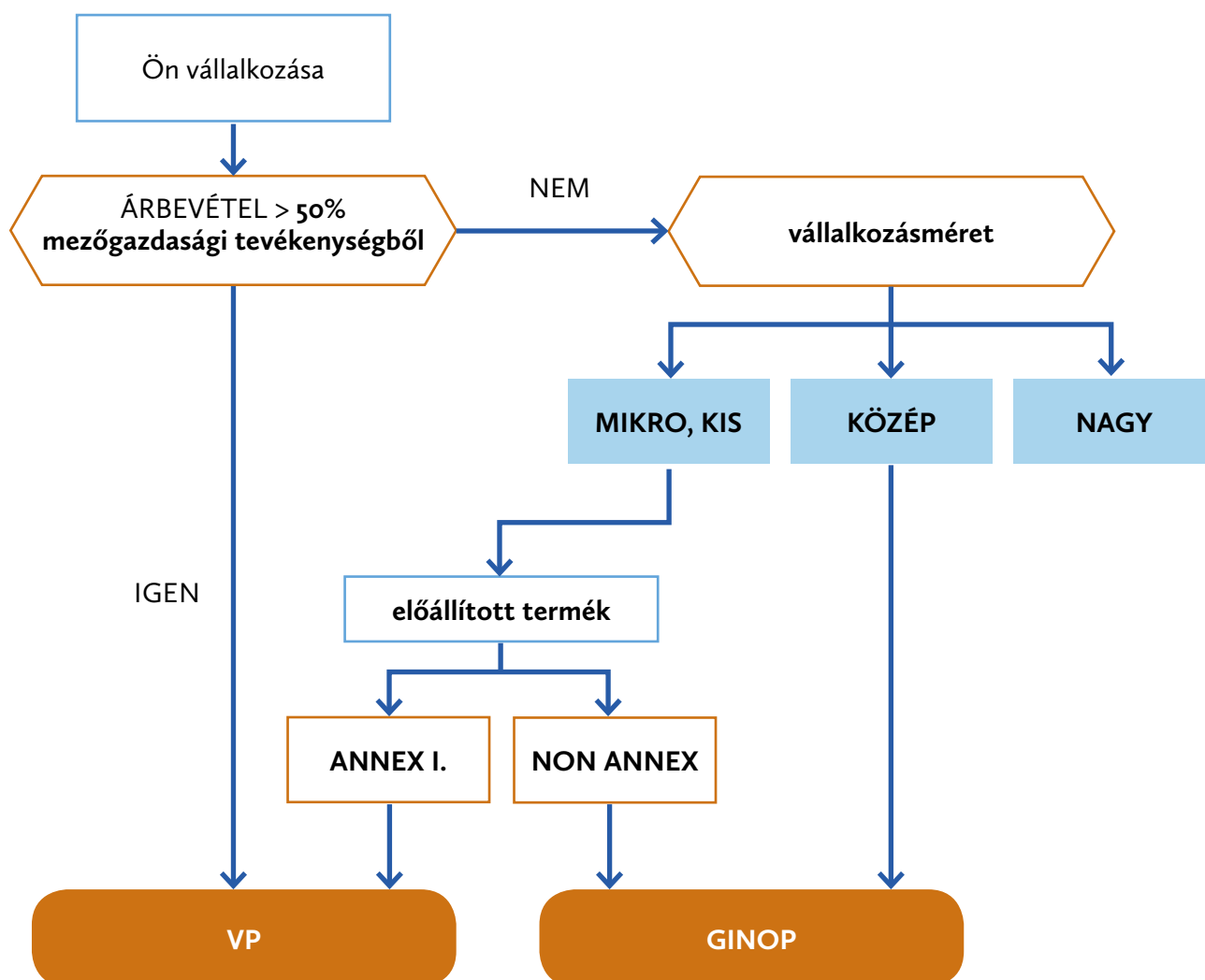
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

GINOP támogatásainak **lehetséges formái**:

- elsődlegesen pénzügyi eszközök;
- alátámasztott esetekben pénzügyi eszközök és vissza nem térítendő támogatások kombinációja;
- **mikro- és kivállalkozások számára: vissza nem térítendő támogatás is!**

Az élelmiszer-feldolgozási támogatások lehatárolása három objektív, könnyen meghatározható tényező (tevékenység mezőgazdasági jellege, előállított termékek jellege, vállalkozásméret) alapján történik, az alábbi ábrán bemutatottak szerint.

Élelmiszer-feldolgozási projektekhez **mely programok szerint szerezhető támogatás?**

Élelmiszer-feldolgozás fejlesztése (4.2.1., 4.2.2.) REL

MIT TÁMOGAT?

A mezőgazdasági/borászati **termékek értéknövelését és a piacra jutást elősegítő**, technológiai fejlesztést célzó beruházásokat, valamint a mezőgazdasági/borászati termékek értéknövelésével összefüggő, **környezeti erőforrás-hatékonyságot** célzó fejlesztéseket.

MEZŐGAZDASÁGI TERMÉKEK FELDOLGOZÁSÁNAK FEJLESZTÉSE (4.2.1.)

BORÁSZAT FEJLESZTÉSE (4.2.2.)

támogatható tevékenységek

- **magasabb hozzáadott értékű** termékek előállítását célzó fejlesztések,
- versenyképesebb üzemi, termelési és termékstruktúra kialakítása, a **piacra jutást** elősegítő fejlesztések (tárolás, hűtés);
- piaci keresletre és/vagy termékpálya-együttműködésre alapozott **kapacitásbővítő** fejlesztések;
- **anyag-, energia-, víztakarékos**, vagy a környezetterhelést egyéb módon (például biogáz, biomassza alapú megújuló energia használatával) csökkentő funkciók, technológiák bevezetése, fejlesztése.

Nem támogatható: borászati termékek előállítását, kisserelését és tárolását célzó tevékenység.

- borászati **gépek, technológiai berendezések** beszerzése, építéssel járó fejlesztések;
- energia-, és más **erőforrás-felhasználás hatékonyság** növelés, megújuló energiaforrás alkalmazás;

- az **operatív csoport tagjának** az innovatív projekt keretén belüli **kísérleti fejlesztései**;
- a **REL együttműködés termelőjének** az együttműködés üzleti terve alapján – a saját gazdaságában megvalósuló – **beruházásai**.

Az elszámolható, illetve a nem elszámolható költségekről a 21. oldal ad tájékoztatást. Az elszámolható költségek tekintetében az f) pont nem alkalmazandó.

KIT TÁMOGAT?

Jelen művelet kedvezményezett köre a 21. oldalon meghatározottól sok tekintetben eltér, ezért külön kerül bemutatásra, azaz a művelet – a 21. oldalon meghatározottaktól eltérően – az alábbi célcsoportokat támogatja:

- a **mezőgazdasági termelőnek nem minősülő mikro- és kisvállalkozást**;
- a **mezőgazdasági termelőt**, aki/amely
 - ▶ a pályázat benyújtását megelőző lezárt üzleti évben a mezőgazdasági tevékenységből legalább 6000 € STÉ üzemmérettel rendelkezik;
 - ▶ az előző évi árbevételének legalább 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származik;
- a fentiek szerinti jogosultak **csoportjait**;
- Agrár-Innovációs csoporttagokat;
- REL együttműködés termelőit.

Az Agrár-Innovációs és REL csoportokról bővebb információ a vonatkozó fejezetekben (17. és 78. oldalon) olvasható.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a támogatott tevékenységhez Annex I. termékek használhatók fel, non-Annex termékek csak elhanyagolható és feltétlenül szükséges mértékben;
- a támogatott tevékenységgel előállított termék nem mezőgazdasági termelő és azok csoportosulása esetében kizárólag Annex I. termék lehet;
- borászati termékek esetén: a projekt kizárólag Annex I. terméknek minősülő termékek kisserelésére és tárolására vonatkozhat;
- mezőgazdasági termelő és azok csoportosulása esetében non-Annex termék is előállítható.

ELŐNY a pályázáskor:

- minőségi üzleti terv (megalapozottság, innovatív tartalom, költséghatékonyság);
- kapcsolódás egyéb támogatott fejlesztési projektekhez (pl. alapanyag-termelés fejlesztése);
- foglalkoztatotti létszám növelése;
- termelői csoport/szervezeti tagság
- 10%-ot meghaladó egységnyi energiahatékonyság javulás, komplex eszközök alkalmazása;
- környezeti szempontok érvényesítése;
- megújuló energiaforrás használata;
- mezőgazdasági termelő esetén ökológiai gazdálkodás folytatása;
- minőségrendszerekben való részvétel;
- beruházás fejlesztendő régióban, járásban.

HOGYAN TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott támogatási formákban.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- foglalkoztatotti létszám fenntartása;
- energiahatékonyság javítását célzó beruházás esetén
 - ▶ legalább 10% egységnyi energiahatékonyság javulás;
 - ▶ az adott technológiára vonatkozó releváns tanúsítvány és/vagy energetikai számítás;
- anaerob lebontás (biogáz technológia) alkalmazása esetén a felhasznált gabonafélék, valamint a keményítő- és cukortartalmú növények (hulladékok, aratási maradványok kivételével) aránya nem érheti el a betáplált inputanyagok mennyiségének 50%-át;
- mezőgazdasági eredetű biomassza alapú megújuló energia megoldás alkalmazása esetén:
 - ▶ az alapanyag csak Annex I. termék lehet;
 - ▶ ha a fő cél villamos energia előállítása, a technológiai önfogyasztás felett keletkezett hő legalább 25%-át az üzemben belül kell hasznosítani;
- biomassza felhasználásával nem kapcsolt hőenergia-termelést megvalósító technológia alkalmazása esetén, a berendezés hatásfokának legalább 70%-osnak kell lennie;
- épületenergetikai korszerűsítések esetén:
 - ▶ 176/2008. (VI. 30.) korm. rendelet szerinti energetikai minőségtanúsítvány megléte;
 - ▶ 2010/31/EU irányelv szerinti költség optimum elérése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Maximális támogatás:

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
maximális alaptámogatás	1 600 000 €/projekt	4 800 000 €/projekt
alaptámogatási intenzitás (KMR régióban)		40%
alaptámogatási intenzitás (nem KMR régióban)		50%

Maximális támogatás – REL csoport tagok projektjei esetén:

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
maximális alaptámogatás	50 000 €/projekt	500 000 €/projekt
alaptámogatási intenzitás (KMR régióban)		50%
alaptámogatási intenzitás (nem KMR régióban)		60%

EIP projektek esetén: a részletekről az **Innovatív projektek beruházásai** című rész (18–19. o.) ad tájékoztatást.

Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzése (5.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

Olyan **megelőző intézkedésekre irányuló beruházásokat**, amelyek célja a valószínűsíthető természeti katasztrófák, kedvezőtlen éghajlati és katasztrófaesemények következményeinek mérséklése.

Nem támogatható az aszálykárhoz kapcsolódó beruházás, valamint egyéb kárnemek hatásainak csökkentésére szolgáló öntözési infrastruktúrát igénylő beruházás.

A) jégesőkár megelőzését szolgáló beruházások:

A1) egyedi megoldások (pl.: jégáló, fólia beszerzése, telepítése vagy felújítása);

A2) kollektív beruházások vagy közjogi szerv által legalább egy megyére kiterjedő megoldások (pl.: talajgenerátoros jégeső-elhárító berendezés beszerzése, telepítése vagy felújítása);

B) mezőgazdasági esőkár megelőzését szolgáló beruházások (pl.: fólia beszerzése telepítése, vagy felújítása);

C) tavaszi fagykár megelőzését szolgáló beruházások (pl.: füstölő berendezés telepítése vagy felújítása).

Az elszámolható, illetve a nem elszámolható költségekről a 21. oldal ad tájékoztatást.

KIT TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott kedvezményezett köröket, azzal az eltéréssel, hogy jelen művelet esetében:

- az induló fiatal gazdák számára nem áll rendelkezésre külön forráskeret;
- **támogathatók közjogi szervek, vagy azok egy csoportja is**, amennyiben az általuk végzett beruházás és a mezőgazdasági termelési potenciál között bizonyított kapcsolat van.

ELŐNY a pályázáskor:

- jó minőségű üzleti terv;
- a kollektív, illetve közjogi szerv által végrehajtott beruházások;
- beruházások olyan területeken, amelyeken az előző években az adott káresemény már igazoltan előfordult (elsősorban OMSZ, ill. bejelentett káreseményhez kiállított hatósági bizonyítvánnyal kerül ellenőrzésre);
- beruházások olyan mezőgazdasági termelő által, aki 2012 óta kárenyhítő juttatásban részesült az adott káresemény kapcsán (az ellenőrzés az MVH-nál nyilvántartott adatok alapján történik);
- beruházások kertészeti kultúrák károsodásának megelőzésére.

HOGYAN TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott támogatási formákban.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- közjogi szerv esetén a legalább egy megyét lefedő, több gazdálkodó termelési potenciáljának megőrzésére irányuló műveletek végrehajtásának vállalása.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Egyéni beruházás	Kollektív beruházás
	A/1, B, C célterület	A/2 célterület
maximális alaptámogatás	2 millió €/igénybe vevő	6 millió €/igénybe vevő
alaptámogatási intenzitás (KMR régió)	60%	100%
alaptámogatási intenzitás (nem KMR régió)	80%	

Az **alaptámogatás maximum 10%-a kamattámogatás formájában** igényelhető.

Mezőgazdasági biztosításokhoz nyújtott támogatás (17.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

A kedvezőtlen éghajlati jelenségek (jégeső; aszály; mezőgazdasági árvíz; téli, tavaszi és őszi fagy; felhőszakadás; vihar; tűz) által okozott károokra fedezetet nyújtó **mezőgazdasági biztosítás kötését**.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉG: éves biztosítási díj (amennyiben a szerződés tartalmaz kármentességi engedményt, akkor a kármentességi engedménnyel csökkentett (nettó) biztosítási díj).

Támogatott biztosítás típusok	Biztosítható növénykultúrák	Biztosítható kockázatok	
		jég, tűz, vihar, őszi és téli fagy	tavaszi fagy, aszály, árvíz, felhőszakadás
„A” típus: csomag biztosítás	búza, árpa, káposztarepce, tritikálé, rozs, napraforgó, kukorica, szőlő, alma, körte	✓	✓
„B” típus: választható kockázatok	elsősorban zöldség-, gyümölcsfélék, szántóföldi kultúrák	✓	
„C” típus: választható kockázatok	bármely növénykultúra	✓	✓

Olyan biztosítás díjához nyújtható támogatás, amely üzemi szinten a **növénykultúra 30%-os hozamcsökkenését meghaladó mértékű kárra nyújt fedezetet**. A fedezettség szintje jég, tűz, vihar esetében kiegészítő biztosítással növelhető.

A hozamcsökkenés a káresemény miatt bekövetkezett kár, amely a referenciahozam (a termelő szokásos átlagos éves termelése) és a tárgyévi hozam különbségeként számítandó.

KIT TÁMOGAT?

Az **aktív mezőgazdasági termelőt**, aki az MVH nyilvántartásában szerepel, és az adott kárenyhítési évben egységes kérelmet nyújt be.

FELTÉTEL az igényléshez:

- a megkötött biztosítási szerződés adatainak benyújtása;
- szerződéstartalom megfelelése a jogszabályoknak;
- teljes éves biztosítási díj befizetése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Támogatási intenzitás: **65%**.

A **rendelkezésre álló éves forráskeret túligénylése esetén** a támogatási intenzitás **csökkenhet**, annak érdekében, hogy minden igénylő támogatáshoz juthasson.

A támogatási intenzitás csökkentése biztosítás típusonként történik, az alábbi sorrendben:

1. „C” típus esetén legfeljebb 40%-ig;
2. „B” típus esetén legfeljebb 40%-ig;
3. „A” típus esetén legfeljebb 55%-ig;
4. további csökkentés szükségessége esetén mindhárom biztosítási típus támogatási intenzitása egymáshoz képest arányosan csökken tovább: az „A” típus esetén **41,25%-ig**, a „B” és „C” típus esetén **30%-ig**.

A biztosított termelő területadatait az MVH összeveti a termelő egységes kérelmében megadott területadataival, így **csak a ténylegesen általa használt területre megkötött biztosítások díja kerülhet támogatásra**.

jégeső kár

tavaszi fagykár

Jövedelemstabilizáló eszköz (17.3.1.)

MIT TÁMOGAT?

A Jövedelemstabilizációs Alap kompenzációs kifizetéseit.

MI AZ A JÖVEDELEMSTABILIZÁCIÓS ALAP? HOGYAN LEHET CSATLAKOZNI?

Olyan kockázatkezelési alap, amely jövedelemstabilizáló kompenzációt nyújt azoknak a mezőgazdasági termelőknek, **akiknek jövedelme a tárgyévben** a referencia-jövedelmükhöz képest **több mint 30%-kal csökkent**.

A Jövedelemstabilizációs Alapot az állam hozza létre. A mezőgazdasági termelők az Alaphoz önkéntesen csatlakozhatnak, a tagoknak számára éves hozzájárulás fizetése kötelező. Az Alapba fizetendő termelői hozzájárulás összege a csatlakozáskor állatlétszám és területméret alapján kerül meghatározásra.

Az Alap kezelője: MVH.

Referenciajövedelem: a megelőző három év jövedelmének átlaga vagy a megelőző ötéves időszakból a legmagasabb és a legalacsonyabb érték kizárásával képzett három év jövedelmének átlaga. A jövedelembe beleszámít a kapott támogatások, kártérítések összege is.

Jövedelemcsökkenés: a referenciajövedelem és tárgyévi jövedelem különbsége. A jövedelemcsökkenés meghatározásához szükséges adatokat a termelő önbevallásban adja meg.

A jövedelemstabilizáló **kompenzáció legfeljebb a jövedelemcsökkenés 69,9%-a** lehet abban az évben, amelyben a gazdálkodó támogatásra jogosultságot szerez. A kompenzáció rendelkezésre álló éves **keret túligénylése esetén sem lehet kevesebb, mint a termelő által befizetett adott évi hozzájárulás 120%-a**.

KIT TÁMOGAT?

Az Alaphoz csatlakozó, jövedelemstabilizáló kompenzációra jogosultságot szerző **aktív mezőgazdasági termelőt**.

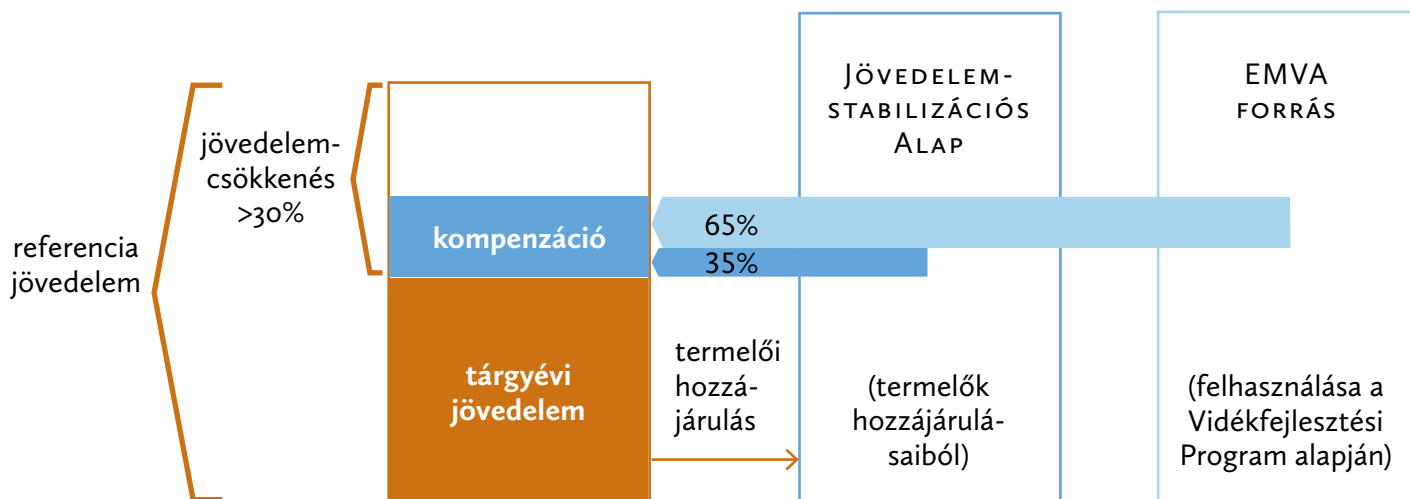
HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: 65%.

Az Alap által kifizetett kompenzáció 35%-a az Alap saját forrása (termelők hozzájárulásaiból), 65%-a támogatás.

Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás (14.1.1.) **FIG**

MIT TÁMOGAT?

Az általános állatvédelmi és állattartási kötelezettségeken túl **vállalt többlet állatjóléti feltételek teljesítését**, az ezzel járó költségek illetve elmaradt bevételek ellentételezésével.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK:

- csökkenő állatállomány miatt kieső árbevétel;
- többlet munkaerő költsége;
- legeltetéshez kapcsolódó költségek (munkabér, területhasználat);
- többlet széna beszerzési/termelési és tárolási költsége.

KIT TÁMOGAT?

A **mezőgazdasági termelőt**, aki:

- a TIR-ben nyilvántartott tenyészetéhez tartozó tartási helyeken az ENAR-ban támogatható állatot tart;
- hatósági bizonyítvánnyal rendelkezik arról, hogy a tartási helyek maradéktalanul megfelelnek a hatályban lévő állatjóléti előírásoknak;
- a kötelezettségi csomagok szerint, önkéntes alapon 5 éven át kötelezettséget vállal és annak eleget tesz.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő alap- és kiegészítő támogatást nyújt.

A támogatás a vállalt kötelezettségek következtében felmerülő többletköltségek és elmaradt bevétel ellentételezésére, a kötelezettségek teljesítésének mértékében, állategység (ÁE) alapon kerül kifizetésre.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Alaptámogatás:

Kötelezettségvállalások az alábbi kategóriákban	Támogatás mértéke (€/ÁE/év)
állatsűrűség (üszők és borjak esetében)	25
állatsűrűség (tehenek)	79
gondozói felügyelet	5
fejési technológiák és preventív beavatkozások	4

Kiegészítő támogatások:

Kötelezettségvállalások az alábbi kategóriákban	Támogatás mértéke (€/ÁE/év)
természetes körülmények biztosítása	12
takarmányozás	20

FIGYELEM!

A támogatási időszak kezdete leghamarabb **2016. május 1.!**

A kiegészítő támogatások igénybevétele **nem kötelező**, de **kizárólag** az alaptámogatással együtt igényelhetők.

A különféle kiegészítő támogatások egymástól függetlenül igényelhetők.

A **tranzakciós költségek** megtérítésének mértéke **3 €/ÁE/év**.

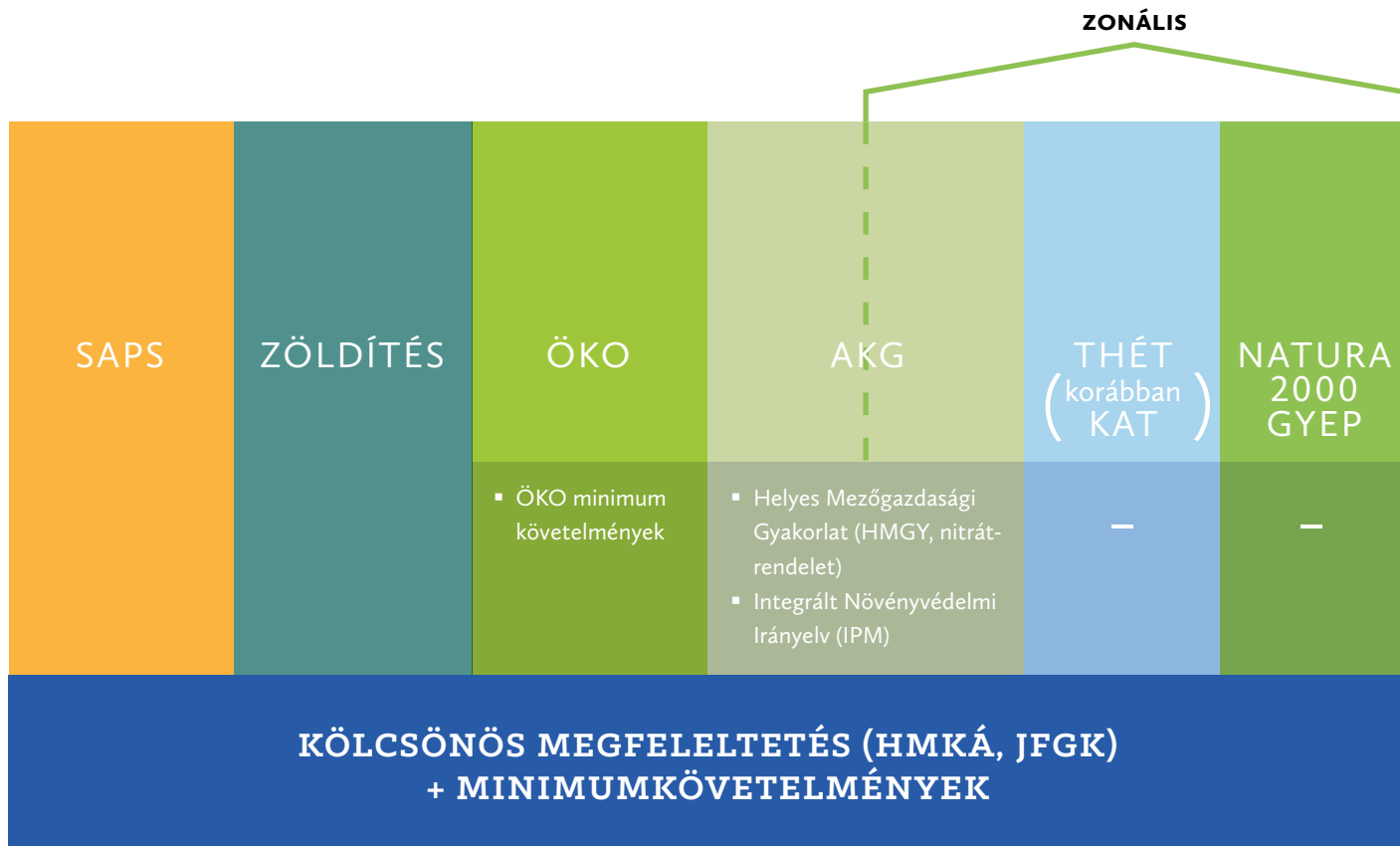
KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁS

AKTÍV MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐKNEK

A témával kapcsolatos műveletek mind valamilyen formában a környezetünk állapotának, hazánk biológiai sokféleségének megőrzését, illetve fejlesztését szolgálják. A környezet igényeit fokozottan figyelembe vevő gazdálkodás segítheti a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást. Az agrár-környezetvédelmi, -természetvédelmi módszerek integrálása a mezőgazdasági gyakorlatba a hosszútávon fenntartható gazdálkodás alapjait teremti meg.

MEZŐGAZDASÁGI TERÜLET ALAPJÁN, A SAPS TÁMOGATÁS MELLETT IGÉNYELHETŐ KIFIZETÉSEK

A TÁMOGATÁSOK, ELŐÍRÁSOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOK:

ÉLŐLÉNYEKRE VONATKOZTATOTT, VALAMILYEN ORGANIKUS EGYSÉG ALAPJÁN

10.2.1. Védett őshonos és veszélyeztetett állatfajták genetikai állományának megőrzése

10.2.2. Ritka és veszélyeztetett növényfajták, mikroorganizmusok genetikai állományának megőrzése

BERUHÁZÁSI JELLEGŰ TÁMOGATÁSOK

4.4.1. Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

4.4.2. Vízvédelmi célú nem termelő beruházások

TÉRSÉGI MINTAPROJEKTEK

16.5.1. Tárgazdálkodási együttműködések

Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások (4.4.1.)

MIT TÁMOGAT?

A támogatás célja az agrár-környezetvédelmi és éghajlatváltozással kapcsolatos kifizetések céljaival összefüggően a fajok és élőhelyek természetvédelmi helyzetének megőrzése, javítása, valamint a Natura 2000 területek és a magas természeti értékkel rendelkező gazdálkodási rendszerek közjóléti funkcióinak erősítése.

Támogatott célterületek:

- A) Tartós zöldugor létesítése szántóterületeken.**
- B) Gyeptelepítés.**
- C) Sövény telepítése mezőgazdasági táblák szegélyein.**
- D) Méhlegelő növénykultúra létesítése szántóterületeken.**

Valamennyi mezőgazdasági hasznosítás alatt álló terület támogatható.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK:

A tevékenységek megvalósítása során az előírások kivitelezésének költségei elszámolhatók.

KIT TÁMOGAT?

Az **aktív mezőgazdasági termelőt**.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- az illetékes állami természetvédelmi szerv támogató nyilatkozata a beruházás természetvédelmi jelentőségéről; illetve – amennyiben a terv elkészült – a területre érvényben lévő Natura 2000 fenntartási tervhez való illeszkedésről;
- legalább a megvalósítás befejezéséig a terület jogszerű földhasználata.

ELŐNY a pályázáskor:

- agrár-környezetgazdálkodási kifizetésekben (AKG) részt vevő területeken, a Magas Természeti Értékű Területeken, valamint a Natura 2000 területeken való gazdálkodás;
- B) célterület esetén továbbá: a gazdálkodáshoz kötődő táji elemként besorolt kunhalmok területe.

Nem támogathatók azok a tevékenységek, amelyek a zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatásáról szóló 150/2012. (XII. 28.) VH rendelet alapján már támogatásban részesülnek.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, terület alapú támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

A) Tartós zöldugor létesítése (szántóterületeken) esetén:

- legalább 3 őshonos fajból álló és legalább 1 évelő pillangós növényt tartalmazó magkeverék telepítése a szántóföldi táblák szegélyével érintkezően;
- tartós zöldugor fenntartása legalább 5 évig;
- a legkisebb támogatható terület 0,3 ha;
- a zöldugor telepítése során tilos műtrágya és növényvédőszer alkalmazása;
- a telepítés évében a legeltetés tilos;
- a tartós zöldugarra vonatkozóan az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések növénykultúra specifikus vonatkozó előírásait kell betartani;
- a vállalkozás foglalkoztatotti létszáma nem csökken.

B) Gyeptelepítés esetén:

- a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeknek egyaránt megfelelő, a termőhelyre jellemző őshonos fűfajokból álló gyepek keverék telepítése, legalább 3 faj keverékének használatával;
- a telepített gyepeket legalább 10 évig fenn kell tartani és gyepeként kell hasznosítani;
- a támogatható legkisebb parcellaméret 0,3 ha, a legkisebb támogatható terület 1 ha;
- a gyeptelepítéshez műtrágya és szerves trágya alkalmazása hektáronként 90 kg nitrogén mennyiségig engedélyezett;
- a vállalkozás foglalkoztatotti létszáma nem csökken.

C) Sövény telepítése (mezőgazdasági táblák szegélyein) esetén:

- legalább 3 őshonos cserjefajból álló sövény telepítése a szántóföldi táblák szegélyével érintkezően;
- a telepítendő cserjefajtáknak a pályázati felhívás részét képező fajlistából kell kikerülniük;
- a telepített sövényt legalább 10 évig fenn kell tartani, s a legkisebb támogatható terület 0,3 ha;
- rendelkezni kell az illetékes erdészeti hatóság által jóváhagyott telepítési tervvel;
- a sövény mérete el kell, hogy érje a 200 méter hosszúságot, szélessége pedig legalább 1,5 méter, legfeljebb 3 méter lehet;
- az alkalmazott sortáv legfeljebb 1,2 m, a tötáv pedig legfeljebb 0,7 m lehet;
- a telepített fajok közül egyik sem haladhatja meg az ültetvény 70%-át;
- a vállalkozás foglalkoztatotti létszáma nem csökken.

D) Méhlegelő növénykultúra létesítése (szántóterületeken) esetén:

- legalább 8 fajból álló, megfelelő fajösszetétellel kialakított, a beporzó rovaroknak a lehető leghosszabb időtartamig megfelelő táplálékot biztosító többéves növénykultúra telepítése;
- a keveréket egy és többéves, döntően a pillangósvirágúakhoz tartozó növények alkotják; a keverékben a többéves növények mellett több egyéves, de önmagát újravetni képes, vagy áttelelve megújuló növénynek is kell lennie; az alapkeverékhez támasztónövényként további növények (gabonanövények) is vethetők;
- a méhlegelő növénykultúra fenntartása legalább 5 évig;
- a legkisebb támogatható terület 0,3 ha;
- a méhlegelő növénykultúra telepítése során tilos műtrágya és növényvédőszer alkalmazása;
- a telepítés évében a legeltetés tilos;
- a méhlegelő növénykultúrára vonatkozóan az agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedések növénykultúra specikus vonatkozó előírásait kell betartani;
- a vállalkozás foglalkoztatotti létszáma nem csökken.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: 90%.

	Maximális támogatás
A) Tartós zöldugár létesítése (szántóterületeken) esetén	400 € / ha
B) Gyeptelepítés esetén	400 € / ha
C) Sövény telepítése (mezőgazdasági táblák szegélyein) esetén	100 € / 100 fm
D) Méhlegelő növénykultúra létesítése (szántóterületeken) esetén	400 € / ha

Egy kedvezményezett évente legfeljebb egy pályázatot nyújthat be.

Vízvédelmi célú nem termelő beruházások (4.4.2.)

MIT TÁMOGAT?

A támogatás célja az éghajlatváltozással összefüggő problémák kezelése, a biodiverzitás megőrzése, valamint a vizeink mennyiségi és minőségi védelmének biztosítása a vizeket érő szennyezések megakadályozásával és a területi vízvisszatartás elősegítésével.

Támogatott célterületek:

- A) Területi vízvisszatartást szolgáló vízálléscsökkentő létesítmények** – csatornák, tározók, műtárgyak – kialakítása, fejlesztése a mélyfekvésű, vízvisszatartásra alkalmas területeken, amelyek gyakran belvizes, vízjárta területekre történő vízkormányzásával biztosítják mezőgazdasági területeken a víz minél hosszabb ideig történő megmaradását, és összegyülekezését. Alapvető cél a helyben történő belvízi szükség-tározás megvalósítása mélyfekvésű (művelésbe vont) területeken.
- B) Erózióvédelmet biztosító létesítmények** – terasz, sánc, padka, bakhát, rőzsefonat, talajfogó gát, gypes gyűjtőárók, vízmosások feltöltése – kialakítása, fejlesztése, amelyek mérséklik a kijuttatott anyagok lemosódását és hozzájárulnak a földhasználatból származó, erózió eredetű tápanyagterhelés csökkentéséhez.
- C) Partmenti vízvédelmi pufferzóna** kialakítása, fejlesztése: olyan beruházások támogatása, amelyek biztosítják a vízparti mezőgazdasági területeken, növényzettel betelepített pufferzóna, védősáv kialakítását a kötelezően előírt zöldítéshez kapcsolódóan, annak területi kiterjesztésével. A vízfolyások, állóvizek védelme érdekében a mezőgazdaságból származó erózió és a tápanyag bemosódás csökkentése, valamint a vízfolyásokra jellemző ártéri növényzet kialakítása, ill. felújítása, a vízterek árnyékolása szükséges. (Beruházástípus: 40 m szélességben gypetelepítés.)
- D) Vizes élőhelyek létrehozása:** a szántóföldi és gyepművelésre alkalmatlan területek kivonása, a művelés megváltoztatásával járó vizes élőhelyek területének növelése és fejlesztése, a környezeti terhelés megelőzése, valamint a területi vízvisszatartás növelése érdekében.

A tározott vízből öntözési vízigények nem elégíthetők ki.

Nem támogathatók azok a tevékenységek, amelyek a 16.5.1. művellet keretében, vagy a zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatásáról szóló 150/2012. (XII. 28.) VH rendelet alapján már támogatásban részesülnek.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK (a tevékenységekhez kapcsolódóan):

- eszközbeszerzés;
- földhasználati előírások kivitelezése;
- vízi infrastruktúra fejlesztése.

KIT TÁMOGAT?

Az aktív mezőgazdasági termelőt.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a gazdálkodó bejegyzett földhasználó legalább a megvalósítás befejezéséig;
- a belvízvisszatartás (A) esetében a célterületbe bevonni kívánt területek a belvíz érzékeny területi lehatárolásban érintettek;
- az erózióvédelem (B) esetén a beavatkozás szükségességét alátámasztó talajtani és talajmechanikai szakvélemény, valamint túlzott mennyiségű csapadék és a mederből kilépő víz által okozott vízkárok hatáság általi igazolása.

ELŐNY a pályázáskor:

- több területi meghatározottsággal érintett (Natura 2000 terület, nitrát-érzékeny terület stb.) területen gazdálkodás és;
- agrár-környezetvédelmi és éghajlatváltozással kapcsolatos kifizetések egyidejű vállalása;
- agrár-környezetvédelmi intézkedések keretében lehatárolt vízvédelmi területeken megvalósuló beruházások, beleértve a sérülékeny vízbázisok, valamint a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése c. program keretében létesült tározók területét is;
- A) és B) célterület esetén továbbá: természetes vízvisszatartási módszerek (zöld infrastruktúra) alkalmazása;
- C) célterület esetén továbbá: belvíztározást szolgáló vízi infrastruktúra fejlesztése esetén a célterületbe bevonni kívánt területek belvízérzékeny területi lehatárolásban való érintettsége.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt a C) és D) célterületek esetén terület alapú módon.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- a vállalkozás foglalkoztatotti létszáma nem csökken;
- amennyiben szükséges – környezeti hatástanulmány készítése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: **90%**.

	Maximális támogatás
A) Vízvisszatartás esetén (egyszerre igényelhető)	810 000 €/év
B) Erózióvédelem esetén (egyszerre igényelhető)	810 000 €/év
C) Partmenti vízvédelmi pufferzóna kialakítása esetén	400 €/ha
D) Vizes élőhelyek létrehozása esetén	300 €/ha

Egy kedvezményezett évente legfeljebb egy pályázatot nyújthat be.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) (10.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

Az agrár-környezetgazdálkodási programban résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják önkéntes alapon, 5 éves időtartamban. A támogatás kötelezett-ségvállalással érintett egybefüggő terület szintjén konkrét, ellenőrizhető előírásokra épít.

A művelet alapját a területhasználat adja, amely tekintetében az alábbi 8 fő kategóriát különböztetjük meg.

- **horizontális, azaz az országban bárhol igényelhető:** szántó, gyepterület, ültetvény, nádas;
- **zonális, azaz csak a MePAR-ban lehatárolt blokkokhoz kötődően igényelhető speciális területek:** MTÉT szántó, MTÉT gyepterület, vízvédelmi célú szántóterületek, vízvédelmi célú gyepterületek.

KIT TÁMOGAT?

Az aktív mezőgazdasági termelőt.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- minimum 1 ha terület;
- a hagyományos gyümölcsös fenntartása előírás választása esetén maximum 2 ha terület lehet (szőlőültetvény esetében nem választható);
- ültetvény földhasználati kategória esetén a – hagyományos gyümölcsös fenntartása előírás választása kivételével – az ültetvény életkora a pályázat benyújtásának időpontjában legfeljebb 20 év;
- zonális előírás felvétele csak a MePAR-ban feltüntetett – a területi kritériumoknak megfelelő – terület esetében lehetséges;
- területmérés elvégzése;
- a terület az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó támogatásba (11.1.1., 11.2.1.) nem vonható be.

ELŐNY a pályázáskor:

- a magasabb környezeti hozzáadott érték vállalása, így figyelembe vételre kerül:
 - ▶ a választott előírások környezeti hozzáadott értéke;
 - ▶ a bevont terület környezeti meghatározottsága;
- a bevonni kívánt területek minél nagyobb arányában 5 éves földhasználati jogosultság igazolása a kérelem benyújtásakor.

A kiválasztás pontozási rendszer alapján történik, a részletes kritériumokat a pályázati felhívás fogja tartalmazni.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, terület alapú átalánytámogatást nyújt.

A kifizetések a kötelezettségek teljesítéséből fakadó többletköltség és a kieső jövedelem elve alapján kerültek kiszámításra: az agrár-környezetgazdálkodási **alapsomag után egyösszegű**, míg az ezen felül **választható előírások esetén előírásonkénti kifizetésekre** kerül sor.

A támogatás időtartama: **5 év**. A támogatás évente kerül kifizetésre.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- **alapkövetelmények:**
 - ▶ Kölcsönös Megfeleltetés (HMKÁ + JFGK);
 - ▶ a 10/2015 FM rendelet szerinti minimumkövetelmények betartása (gyommentesség; túllegeltetés nem megengedett stb.);
 - ▶ Nitrát rendelet szerinti „Helyes Mezőgazdasági Gyakorlat” előírásainak betartása;
 - ▶ Integrált Növényvédelmi Alapelvek (IPM);
- **további általános követelmények:**
 - ▶ kapcsolódó kötelező képzésen való részvétel;
 - ▶ Gazdálkodási Napló vezetése.
 - ▶ az adott évre vonatkozóan jogszerű földhasználat megléte;
 - ▶ ENAR rendeletnek, állatjelölési szabályoknak való megfelelés (gyep földhasználati kategória esetén);
 - ▶ **kapcsolat a zöldítéssel: a vállalt előírásokat a vállalat teljesítésének évében egyúttal nem választhatja a gazdálkodó az ökológiai fókuszterület követelményeinek teljesítéséhez is.**

Nem támogatható az ökológiai gazdálkodással kapcsolatosan támogatásban (11.1.1., 11.2.1.) bevont terület, illetve azok a tevékenységek, amelyek a zöldség-gyümölcs termelői csoportok támogatásáról szóló 150/2012. (XII. 28.) VM rendelet alapján már támogatásban részesülnek.

TEMATIKUS ELŐÍRÁSCSOPORT-SPECIFIKUS ELŐÍRÁSOK:

- **kötelező előírások (alapcsomagok):** ezeket az előírásokat, illetve előírás kombinációkat földhasználati kategóriánként (szántó, gyepterület, ültetvény, nádas), illetve területi lehatárolás kategóriánként [horizontális, zonális] kell teljesíteni.
- **választható előírások:** az alapcsomagon túli különböző környezeti kihívásokat (vetésszerkezeti elvárások, talaj- és vízvédelem, biodiverzitás megőrzése, stb.) kezelő, szabadon választható csomagokon belüli előírások amelyekből, ha a választható előírások száma megengedi, minimálisan 2 előírást kell választani;
- tematikus előíráscsoportonként (régebben célprogram) maximálisan két előírás csomag alakítható ki;
- tematikus előíráscsoportonként a minimálisan két választott előírást tartalmazó két különböző előíráscsomagban legalább az egyik előírásnak különböznie kell a másik csomagban lévőktől.

A NAK a honlapján (www.nak.hu) a közeljövőben az **előírások kiválasztását segítő kalkulátort** tesz közzé. Ezen felül, **külön kiadvány** is készül majd a témában, ahol az érdeklődők a további részletekről tájékozódhatnak.

Az egyes tematikus előíráscsoportokat terjedelmi okok miatt jelen kiadványban nem részletezzük, kérjük, ezekről a pályázat benyújtása előtt tájékozódjon.

Mennyivel támogat?

Területi kategória	Földhasználati kategória	Maximális támogatás (a lehető legtöbb választható előírás felvétele esetén)	
horizontális (az országban bárhol igényelhető)	szántó		270 €/ha
	gyep		164 €/ha
	ültetvény	almatermésűek	958 €/ha
		egyéb gyümölcsösök	723 €/ha
		szőlő	696 €/ha
	nádas		50 €/ha
zonális (csak a MePAR-ban lehatárolt blokkokhoz köthetően igényelhető speciális területek)	MTÉ szántó	tűzokvédelmi területek	439 €/ha
		kék vércse-védelmi területek	395 €/ha
		alföldi madárvédelmi területek	407 €/ha
		hegy- és dombvidéki madárvédelmi területek	323 €/ha
	MTÉ gyepterület	tűzokvédelmi területek	295 €/ha
		alföldi madárvédelmi területek	183 €/ha
		hegy- és dombvidéki madárvédelmi területek	201 €/ha
		nappali lepke-védelmi területek	183 €/ha
	vízvédelmi célú szántóterületek	erózió-érzékeny szántó	292 €/ha
		belvíz-érzékeny szántó	272 €/ha
		aszály-érzékeny szántó	272 €/ha
	vízvédelmi célú gyepterületek	belvíz-érzékeny gyepterület	244 €/ha

Natura 2000 gyepterületeken az elért támogatási összeg csökkentésre kerül a „közös előírásokra vonatkozó” támogatási részösszeggel.

Gyepterület, ültetvény és nádas földhasználati kategória esetén az intenzitás: **100%**.

Szántóföldi gazdálkodás támogatása esetén:

A kedvezményezett gazdaságának üzemmérete	Intenzitás
1 – 300 ha	100%
300,01 – 1200 ha	85%
1200,01 ha felett	50%

Védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának megőrzése (10.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták megőrzését. Ennek módszerei az alábbiak lehetnek:

- A) In vitro génmegőrzés:** a genetikai anyag (sperma, embrió vagy petesejt) begyűjtése, mélyhűtve tárolásra történő előkészítése, laboratóriumi körülmények közötti tárolása mélyhűtéses eljárással.
- B) Ex situ génmegőrzés:** az eredeti tartási, takarmányozási feltételektől eltérő módon, állattartó gazdaságon kívüli külön környezetben történő megőrzés.
- C) In situ génmegőrzés:** a nőivarú, baromfi esetén vegyes ivarú állományok a fajták eredeti tartási-, takarmányozási körülményekhez hasonló, feltételek közötti tenyésztésben történő megőrzése.
- D) Genetikai beszűkülést megelőző tanácsadói tevékenység:** a tenyésztési, génmegőrzési feladatok ismertetése a tenyésztőkkel, szaktanácsadás a végrehajtásban. A hasznosítási lehetőségek ismertetése, megteremtése, a hasznosítás elősegítése.

KIT TÁMOGAT?

- A) In vitro génmegőrzés esetén:** tenyésztési hatóság, oktatási-kutatási intézmények, mesterséges termékenyítő állomás, embrió-átültető állomás, spermatároló központok, tenyésztőszervezetek/egyesületek.
- B) Ex situ génmegőrzés esetén:** tenyésztőszervezetek vagy azok szövetsége; tenyésztőszervezet tagjai
- C) In situ génmegőrzés esetén:** állattartók.
- D) Tanácsadói tevékenység esetén:** tenyésztőszervezetek vagy azok szövetsége.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

A) In vitro génmegőrzés esetén:

- tenyésztési hatósággal megkötött szerződés
- megfelelő technikai háttér, laboratórium

B) Ex situ génmegőrzés esetén:

- fajtatizsita, törzskönyvezett és a tenyésztőszervezet igazolásával rendelkező, hímivarú tenyészállat vagy növendék tartása;
- a támogatott állatok Magyarország területén tartása;
- a tenyészet állattartójaként szereplés, és az ügyfél azonosító feltüntetése a TIR-ben;

C) In situ génmegőrzés esetén:

- fajtatizsita, törzskönyvezett, és a tenyésztőszervezetnek az igazolásával rendelkező nőivarú egyedekkel, illetve baromfifélék esetében vegyes ivarú állománnyal rendelkezés;
- a támogatott állatok Magyarország területén tartása;
- legalább az adott fajra meghatározott minimum jogosult törzskönyvezett nőivarú (baromfifélék esetében vegyes ivarú) állatlétszámmal rendelkezés; szarvasmarhafélék és lófélék esetében 1 egyed, juh, kecske és sertés esetében 10 egyed, valamint baromfifélék esetében 20 egyed a minimális állatlétszám;
- a tenyészet állattartójaként szereplés, és az ügyfél azonosító feltüntetése a TIR-ben;

D) Tanácsadói tevékenység támogatása:

- a tanácsadói tevékenység legalább 10 tenyésztetre kell, hogy havonta kiterjedjen;

Nem adható támogatás

amennyiben a Darányi Ignác Terv – Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretein belül a 38/2010 (IV.15.) FVM rendelet, vagy a 17/2012. (II.29.) VM rendeleten keresztül támogatást vesznek igénybe és a le nem zárt támogatási ciklus még tart.

ELŐNY a pályázáskor:

- minél több fajta bevonása a megőrzésbe;
- kis létszámú vonalak fenntartása;
- ritka és/vagy értékes öröklődő tulajdonsággal rendelkező egyedek tenyésztése.
- túligénylés esetén továbbá: a gazdaság területeinek környezetkímélő gazdálkodással való hasznosítása és a megfelelő szakmai végzettség.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egységköltség alapú átalánytámogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

A) In vitro génmegőrzés esetén:

- évente legalább 50 genetikai minta begyűjtése, minősítése és tárolása.

B) Ex situ génmegőrzés esetén:

- tenyésztésben tartási minimális idő évente 6 hónap;
- az ENAR szerinti jelölés és nyilvántartás szabályainak betartása.

C) In situ génmegőrzés esetén:

- a fajtaegyesület, tenyésztőszervezet tenyésztési programjának betartása;
- az ENAR szerinti jelölés és nyilvántartás szabályainak betartása.

D) Tanácsadói tevékenység támogatása:

- a tanácsadói tevékenység 5 éven keresztül évente legalább 11 hónap.

A vállalt kötelezettségek a támogatástól számított 5 éven keresztül teljesítendő. Kivéve a B) célterületet, amely esetén ez a kötelezettség 1 évre áll fenn.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Támogatás tárgya		Támogatás maximuma	
A) In vitro génmegőrzés esetén			
szarvasmarha	genetikai anyag mélyhűtve történő megőrzése	18	€/műszalma
	embrió mélyhűtve történő megőrzése	360	€/embrió
sertés	genetikai anyag mélyhűtve történő megőrzése	2	€/műszalma
juh és kecske		11	€/műszalma
lófélék		36	€/műszalma
baromfi		7	€/500μl ampulla vagy műszalma
fajtól függetlenül	genetikai vizsgálat	36	€/állat
B) Ex situ génmegőrzés esetén (hímivarú egyedekre)			
magyartarka	bika központi felnevelése	2 200	€/állat
	bika elhelyezése mesterséges termékenyítő állomáson	7	€/állat/nap
magyar szürke	bika központi felnevelése	432	€/állat/év
bivaly	bika központi felnevelése	1 080	€/állat/év
sertés	kan tartása vagy felnevelése	432	€/állat
juh, kecske	kos/bak központi felnevelése	0,8	€/állat/nap
ló	mén tartása mesterséges termékenyítő, vagy kancafedezett állomáson	1 500	€/állat
szamár	mén tartása	960	€/állat
	mén tartása mesterséges termékenyítő, vagy kancafedezett állomáson	1 500	€/állat
C) In situ génmegőrzés esetén (nőivarú egyedekre, baromfifélék esetén vegyes állományra)			
szarvasmarha		300	€/állat
ló		500	€/állat
szamár		250	€/állat
sertés		198	€/állat
juh, kecske		57	€/állat
tyúk, gyöngytyúk		25	€/állat
kacsa		34	€/állat
pulyka		44	€/állat
lúd		50	€/állat
D) Tanácsadói tevékenység esetén			
fajtól függetlenül		833	€/hó/tanácsadás

Ritka és veszélyeztetett növényfajták növényi genetikai erőforrásainak és mikroorganizmusok ex situ védelme (10.2.2.)

MIT TÁMOGAT?

A mezőgazdasági- és élelmezési célú növényfajok tájfajtái, természetből kisorult fajtái, régi fajtái, illetve az egyéb haszonnövények ökotípusai, továbbá ezek vad- és rokonfajai, valamint a mikroorganizmusok megőrzését. A megőrzés ex situ, azaz termőhelyen kívüli módszerekkel, a Nemzetközi Génbank szabvány szerint történhet.

KIT TÁMOGAT?

- az aktív mezőgazdasági termelőt;
- a génmegőrző tevékenységet végző szervezetet.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- fenntartandó növényi gyűjtemények és mikroorganizmusok megőrzéséhez szükséges technikai háttér, a Nemzetközi Génbank szabvánnyal összhangban;
- **növényfajták esetében:**
 - ▶ a 95/2003. (VIII.14.) FVM rendelet 8. § (1) bekezdése alapján a Növényi Génbank Tanács javaslatára, a Földművelésügyi Minisztérium által kijelölt nemzeti genetikai erőforrás készlet részének tekintett gyűjtemény fenntartása;
 - ▶ Nemzeti Génbank nyilvántartási számmal való rendelkezés és az őrzött tételek regisztrációja a Nemzeti Génbank Adatbázisban;
 - ▶ a mezőgazdasági- és élelmezési célú növényi genetikai erőforrások esetében:
 - › a FAO Egyezményben (ITPGRFA) foglaltak betartásának vállalása;
 - › a pályázati felhívásban felsoroltak közül legalább 50 darab tétellel való rendelkezés.
 - ▶ szükség esetén a kötelezettségvállalási időszak teljes időtartamára vonatkozóan jogszerű földhasználat.
- **mikroorganizmusok esetében:**
 - ▶ Magyarország jelenlegi területén izolált/begyűjtött, kereskedelmi forgalomba nem kerülő mikroorganizmusok;
 - ▶ a mikroorganizmusok fenntartása az eredeti begyűjtés óta folyamatos.

FIGYELEM!

A támogatás a 2007-2013-as időszakhoz képest csak minimális mértékben változott.

ELŐNY a pályázáskor (szempontok):

- a gyűjtemény mezőgazdasági, kultúrtörténeti és genetikai értéke;
- a kérelmező szakmai és technikai felkészültsége.

A kiválasztás során a Növényi Génbank Tanács szakmai véleménye figyelembe vételre kerül.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egységek költség alapú általánytámogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- **növényfajták esetében:**
 - ▶ a pályázati felhívásban felsorolt fajok és társulások begyűjtése, jellemzése, hasznosításának elősegítése;
 - ▶ a gyűjtött tételek felszaporítása és fenntartása; a maggal szaporított fajok genetikai erőforrásainak ex situ megőrzése, a vegetatív úton szaporított fajok genetikai erőforrásainak ültetvényekben és in vitro módszerekkel történő megőrzése;
 - ▶ a nemzeti genetikai erőforrás gyűjtemények dokumentálása, nemzetközileg egyeztetett módszerekkel történő jellemzése, elektronikus alapú nyilvántartás vezetése, valamint a nyilvántartott adatok továbbítása a 95/2003. (VIII.14.) FVM rendeletben meghatározott, az országos adatbázis működtetéséért felelős intézménynek;
 - ▶ évente legalább két alkalommal megtartott genetikai erőforrásokkal kapcsolatos ismeretterjesztés, tájékoztatás, szaktanácsadás, tanfolyamszervezés, szakmai jelentések elkészítése;
 - ▶ az európai növényi génbank együttműködési programokban (ECP/GR, AEGIS, EURISCO, EPGRIS 2) való részvétel, az integrált európai génbank rendszer keretében a Magyarországon honos és honosult tájfajták, illetve a köztermesztésből kiszorult hagyományos fajták megőrzésének biztosítása.
- **mikroorganizmusok esetében:**
 - ▶ Magyarország jelenlegi és elcsatolt területein (az utóbbi esetben akkor, ha a mikroorganizmusok begyűjtése már a trianoni békeszerződés előtti Magyarországon megkezdődött és azóta fenntartásuk folyamatos volt) izolált/begyűjtött, kereskedelmi forgalomba nem kerülő mikroorganizmusok megőrzése és hosszú idejű fenntartása korszerű mélyfagyasztással (-196°C -on folyékony nitrogénben, -145°C -on folyékony nitrogén feletti tárolással, -80°C -os mélyfagyasztással és/vagy fagyasztva szárítással (liofilizálás).

Támogatás időtartama **5 év**.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Maximális támogatás
növényfajták esetében	
tételenként a növényfaj/fajta szaporítási módszerének függvényében kerül megállapításra	2–38 €/tétel
mikroorganizmusok esetében	
mélyfagyasztás folyékony nitrogénben	40 €/tétel
fagyasztva szárítás	32 €/tétel

Intenzitás: **100%**.

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés (11.1.1.) és az ökológiai gazdálkodás fenntartása (11.2.1.) FIG

MIT TÁMOGAT?

Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés esetén a **konvencionális területek ökológiai művelés alá vonását**, valamint az ökológiai művelésbe vont területeken a **gazdálkodási mód fenntartását**.

KIT TÁMOGAT?

Az **aktív mezőgazdasági termelőt**.

FELTÉTEL a pályázáshoz, hogy a támogatás alá vonandó terület:

- minimális mérete táblánként: 0,3 ha;
- minimális mérete művelési módonként: 1,0 ha;
- a támogatási időszak alatt a 834/2007/EK Tanácsi rendelet szerinti ellenőrzés alatt van;
- a támogatás teljes időtartama alatt hazai akkreditációval rendelkező ellenőrző szervezettel kötött szerződés keretében **ökológiai művelés alá vont terület**;
- egészére területmérés legyen elvégezve;
- az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) keretén belül támogatásba nem vonható be.

A hazai ökogazdálkodási akciótervben meghatározott területnövekedés elérése érdekében cél, hogy minden pályázó támogatásban részesülhessen. Amennyiben azonban a jelentkezés mértéke meghaladja a rendelkezésre álló forráskeretet, a pontozási rendszert kell kialakítani, az alábbi alapelvek figyelembevételével:

- a támogatás alá vont területek vonatkozásában legalább a kötelezettségvállalás teljes időtartamára fennálló földhasználat igazolása, az érintett területek arányától függően;
- területi érzékenység figyelembevételével (Natura 2000, természeti hátrányokkal érintett terület, MTÉT, valamint országos jelentőségű védett természeti területek);
- gazdálkodót minősítő egyéb szempontok (pl.: ökogazdálkodási tapasztalat, fiatalgazda támogatásban való részvétel, szaktanácsadó alkalmazása).

HOGYAN TÁMOGAT?

Normatív, **vissza nem térítendő, terület alapú kompenzációs támogatást** nyújt.

Maximális támogatási időtartam (áttérés esetén az átállási időszak* kezdetétől függően):

Földhasználati kategória	Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés esetén	Ökológiai gazdálkodás fenntartása esetén
szántó és gyepek esetében	2 év	5 év
ültetvény esetében	3 év	

* az átállási időszak hosszát a 889/2008/EK rendelet 36. cikk (1) bekezdése szabályozza

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

▪ **alapkövetelmények:**

- ▶ Kölcsönös Megfeleltetés (HMKÁ + JFGK) követelményeinek való megfelelés;
- ▶ a 10/2015 FM rendelet szerinti minimumkövetelmények betartása (gyommentesség, túllegeltetés nem megengedett stb.);
- ▶ a műtrágya és a növényvédő szerek használatára vonatkozó minimumkövetelmények;
- ▶ a nemzeti jogszabályokban meghatározott egyéb, kötelező erejű követelmények;

▪ **további általános követelmények:**

- ▶ minimum öt évig a minőségrendszer előírásainak megfelelő gazdálkodás, amely megfelel a 834/2007/EK Tanácsi rendeletnek megfelelő hazai jogszabályokban foglaltaknak;
- ▶ az ökológiai gazdálkodásra történő áttérés esetén a kapcsolódó kötelező képzésen való részvétel;
- ▶ Gazdálkodási Napló vezetése;
- ▶ adott évre jogszerű földhasználat megléte;
- ▶ ENAR rendeletnek, állatjelölési szabályoknak való megfelelés (gyep földhasználati kategória esetén).

Azok számára, akik mindkét művelet esetében kifizetésben részesülnek, a két művelet kötelezettségvállalási időszaka együttesen 5 év.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Támogatási összegek:

Földhasználati kategória	Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés esetén	Ökológiai gazdálkodás fenntartása esetén
szántóföld	242 €/ha	172 €/ha
zöldség	516 €/ha	366 €/ha
almafélék	1040 €/ha	802 €/ha
szőlő	873 €/ha	674 €/ha
egyéb gyümölcs	734 €/ha	568 €/ha
gyepgazdálkodás – kaszálás	84 €/ha	84 €/ha
gyepgazdálkodás – legeltetés (min 0,3 ÁE/ha)	147 €/ha	147 €/ha

A kifizetés során a felmerülő költségek 100%-a kompenzációra kerül.

A Natura 2000 gyepterületek tekintetében biztosított kompenzációs kifizetések (12.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló rendelet előírásainak betartását az előírások következtében keletkezett többletköltségek és elmaradó bevételek kompenzációjával.

A művelet célja a Natura 2000 gyepterületek kedvező természeti állapotának elérése és megőrzése, az Élőhelyvédelmi és Madárvédelmi Irányelveknek való megfelelés. A támogatás a 2007-2013-as időszakhoz képest alapvetően nem változott.

KIT TÁMOGAT?

Azt az **aktív mezőgazdasági termelőt**, aki a Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi Irányelv alapján kijelölt és a MePAR-ban lehatárolt Natura 2000 gyepterületen gazdálkodik.

A Natura 2000 területek helyrajzi számait az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a támogatás alá vonandó gyepterület:
 - ▶ minimális mérete: 1,0 ha;
 - ▶ minimális mérete parcellánként: 0,3 ha;
- az adott évben a jogszerű földhasználat megléte.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, terület alapú támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- **alapkövetelmények:**
 - ▶ a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet szabályainak betartása (az előírások elsősorban a gyepfelszín védelmét, a gyepterületek károsításának megelőzését, valamint a gyepekhez kötődő élővilág megőrzését célozzák; az előírások emellett kitérnek az inváziós növényfajok terjedésének megelőzésére és a műveléssel való felhagyás megelőzésére is);
- **további általános követelmények:**
 - ▶ Kölcsönös Megfeleltetés (HMKÁ + JFGK);
 - ▶ a 10/2015 FM rendelet szerinti minimumkövetelmények betartása (gyommentesség, túllegeltetés nem megengedett stb.);
 - ▶ a Natura 2000 kötelező képzésen való részvétel;
 - ▶ Gazdálkodási Napló vezetése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

A kompenzáció összege: **69 €/ha**.

A kifizetés évenként, a jogosult terület után hektáronként történik.

A túlkompensáció elkerülése érdekében a Natura 2000 gyephasznosítású területeken gazdálkodók számára az AKG műveleten belül csökkentett összeg kerül kifizetésre a nem Natura 2000 gyepeken gazdálkodókhoz képest, mert a Natura gyepterületeken magasabbak az AKG-ra vonatkozó alapkövetelmények.

Intenzitás: **100%**.

Természeti hátránnyal érintett területek kompenzációs kifizetései („THÉT”, korábban „KAT”) (13.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

A termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítását, a gyepterületek és takarmánytermő területek megőrzését, jövedelem kiegészítést is biztosítva a hátrányos természeti adottságokkal rendelkező területeken a mezőgazdasági tevékenységet fenntartó gazdálkodóknak, a kedvezőtlen feltételekből adódó többletköltségek és elmaradó bevételek kompenzációjával.

A művelet, a 2007–2013 időszak Kedvezőtlen Adottságú Területek (KAT) támogatásának folytatása. Megvalósítása során nincs jelentősebb változás az előző időszakhoz képest, azonban a támogatás csak az ún. KAT 19 területeken vehető igénybe.

KIT TÁMOGAT?

Azt a **jogszerű földhasználattal rendelkező mezőgazdasági termelőt**, aki legalább 1 hektár takarmánytermő területen (legelő vagy szántóföld) aktív mezőgazdálkodási tevékenységet folytat.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a területnek a MEPAR-ban KAT területként kell lehatárolva lennie – a 1257/1999/EK rendelet 19. cikke alapján;
- a parcella minimális mérete 0,3 ha;
- a támogatás teljes időtartama alatt a terület jogszerű földhasználata.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, terület alapú támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- Kölcsönös Megfeleltetés (HMKÁ + JFGK) követelményeinek betartása;
- Gazdálkodási Napló vezetése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

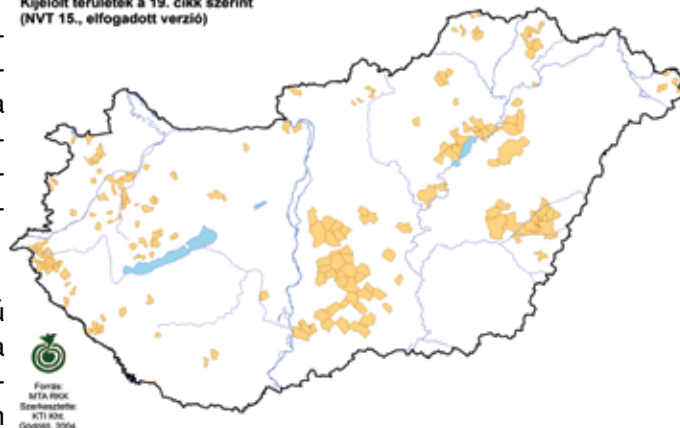
Maximális támogatási összeg: **85,9 €/ha**.

A túlkompensálás elkerülése érdekében a támogatási intenzitás birtokméret kategóriánként (HMT=összes szántó, gyepterület és ültetvény hasznosítási ágú terület) az alábbiak szerint alakul:

Gazdaság területe	Intenzitás*
1,00–50,99 ha	100%
51,00–100,99 ha	90%
101,00–300,99 ha	80%
301,00–500,99 ha	70%
501,00 ha felett	50%

*a degresszivitás figyelembevétele alapján, az 1 hektárra adható maximális támogatási összegnek a hektáronkénti mértéke.

Kijelölt területek a 19. cikk szerint (NVT 15., elfogadott verzió)

Nem nyújtható támogatás az 50% feletti állami tulajdoni hányaddal rendelkező gazdaságok számára; illetve őszi és tavaszi búza, rizs, napraforgó, kukorica, cukorrépa, burgonya, ipari növények és zöldségek termesztése esetén.

VÁLTOZÁS VÁRHATÓ 2018-TÓL!

Magyarországon az 1305/2013/EU rendelet szerint természeti hátránnyal érintett területeinek új lehatárolása folyamatban van. Az új lehatárolás szerinti támogatási rendszer bevezetése 2018-ig várható.

Amíg az új rendszer bevezetésre nem kerül, addig a Vidékfejlesztési Program keretein belül, a 2007–2013 közötti időszaki KAT területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás az itt leírt feltételekkel vehető igénybe.

Az új területi lehatárolások következtében a KAT 19 területek közül lesznek olyan területek, amelyek 2007–2013 között támogathatóak voltak, de az új területmeghatározás alapján már nem minősülnek majd annak. Ezen területekre fokozatosan csökkenő támogatás adható legfeljebb 2020-ig.

Tájgazdálkodási együttműködések (16.5.1.)

MIT TÁMOGAT?

A fenntarthatóságot célzó **tájgazdálkodás, terület- és tájhasználat váltás együttműködéseit**, ezek tájgazdálkodási célú komplex, térségi szintű mintaprojektjeit az alábbi területeken:

- a jogszabály által jelenleg lehatárolt mintaterületek:
 - ▶ Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése c. program (árvízi tározókhoz kapcsolódók),
 - ▶ Ós-Dráva Program,
 - ▶ Duna-Tisza-közi homokhátság (vízhiányos ökológiai állapotot javítók).
- egyéb, előkészítés alatt álló tájgazdálkodási területek.

Ha a mintaprojektek keretében komplex nem termelő beruházások, és agrár-környezetvédelmi kifizetések is megvalósulnak, az e területeken gazdálkodók a 4.4.1., 4.4.2., 10.1.1. műveletekből nem kaphatnak támogatást.

Elvárás, hogy a projektnek – **előre definiált** – **konkrét eredménye** keletkezzen, a korábbtól eltérő gyakorlat, folyamat, termék, szolgáltatás formájában.

ELSZÁMOLHATÓAK az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó költségek:

- a) **tervezés** (pl.: tanulmány, üzleti terv);
- b) **szervezés, képzések**;
- c) **működés**;
- d) a projektterv végrehajtásához kapcsolódó **egyedi projektek**;

KIT TÁMOGAT?

Erdőgazdálkodók, vagy mezőgazdasági termelők egy csoportját, amely legalább 5 tagú. Kapcsolt vállalkozások esetén az összes tag kizárásra kerül.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- újonnan létrejövő csoport, vagy létező csoport esetén új – még nem megkezdett – projekt;
- projektterv benyújtása.

ELŐNY a pályázáskor:

szakmai megalapozottság, költséghatékonyság; fejlesztendő járásokban történő megvalósulás; környezeti, klímavédelmi, szociális szempontok; foglalkoztatás elősegítése; innovatív potenciál.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

Előleg igénybe vehető. Egyedi azonosítóval rendelkező **használt tárgyi eszköz és saját teljesítés** elszámolható.

Maximális időtartam: **3 év**.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Maximális támogatási intenzitás	Maximális támogatás
a), b), c) költségek esetén	90%	25 000 €
d) költség esetén	40-50%	80 000 €

Nem támogatható:

- öntözésfejlesztés és melioráció;
- ERFA forrásból támogatott projektek.
- önmagában tanulmányok, tervek készítése.

Minőségrendszerhez történő csatlakozás (3.1.1.), tájékoztatás és promóció (3.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

Az alábbi minőségrendszerekbe való belépést, azok előírásainak történő megfelelést, valamint adott minőségrendszerre vonatkozó, hazai piacon végzett tájékoztatási és promóciós (marketing) tevékenységeket a minőségrendszernek megfelelő termékek piacra vitelének előmozdításáért.

Nem támogatható kereskedelmi márkák népszerűsítése, illetve egyedi termelők és termékek promóciója – még csoportos megnyilvánulási formában sem.

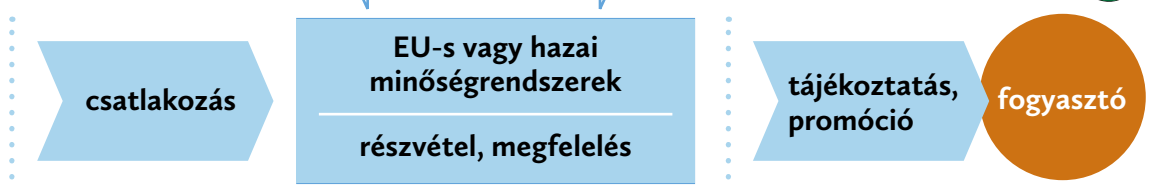
Érintett EU-s minőségrendszerek:

- 1151/2012/EU rendelet szerint (Door adatbázis – mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek);
- 110/2008 EK rendelet szerint (EU „Spirits” regiszter – szeszes italok)
- 1308/2013/EU tanácsi rendelet II. rész II. cím, I. fejezet Ia. szakasz (E-bacchus regiszter – borok)

Érintett nemzeti minőségrendszerek:

- Kiváló Minőségű Sertéshús (KMS),
- Kiváló Magyar Élelmiszer (KMÉ),
- Hagyományok – Ízek – Régiók (HÍR),
- Nemzeti Parki Termék (NPT)

A lista a későbbiekben bővíthető.

elszámolható	▪ csatlakozás díja ▪ részvétel költségei (pl. éves tagdíj, nyilvántartások költségei, minőségrendszernek való megfelelést igazoló szimbólum nyomtatása stb.) megfelelés igazolásának költségei: ▪ előírt fizikai, kémiai, érzékszervi, mikrobiológiai stb. vizsgálatok költsége, ▪ független szerv által végrehajtott rendszeres vagy eseti, kizárólag a minőségrendszerre vonatkozó ellenőrzések költségei.	csoportos belpiaci tájékoztatási és promóciós tevékenységek költségei: ▪ vásárokon, helyi piacokon, kiállításokon és egyéb nyilvános belpiaci eseményeken való megjelenés; ▪ reklám; ▪ vásárlásösztönzés; ▪ PR tevékenység.
KIT TÁMOGAT?	▪ adott minőségrendszerhez újonnan csatlakozó aktív mezőgazdasági termelőt vagy ennek csoportját; (az 1151/2012/EU rendelet hatálya alá tartozó minőségrendszerekhez való csatlakozás esetén a termelő az adott minőségrendszerhez kapcsolódó csoportosulás tagja). ELŐNY a pályázáskor: rész vesz termelői csoportban/szervezetben, vagy fiatal gazda.	Mezőgazdasági termelők csoportosulása (legalább 5 tag). A minőségrendszer követelményeinek megfelelően állítják elő terméküket, és a minőségi rendszerbe történő bejegyzési kérelmük az EU-hoz vagy az illetékes nemzeti szervhez legalább benyújtásra került. ELŐNY a pályázáskor: minél szélesebb elérhető célcsoport; költséghatékonyság.
HOGYAN TÁMOGAT?	Vissza nem térítendő támogatást nyújt. Időtartam: max. 5 év	Vissza nem térítendő támogatást nyújt.
MENNYIVEL TÁMOGAT?	Intenzitás: 100%. de összesen legfeljebb 1 000 €/év/termelő.	Intenzitás: 70%.

Termelői csoportok létrehozása (9.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

A mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban működő **termelői csoportok létrehozását**.

KIT TÁMOGAT?

A Földművelésügyi Minisztérium által **elismert termelői csoportot**, amely

- 2014. január 1-nél nem régebben alakult;
- KKV-nek minősül.

A csoport **tagjai lehetnek: mezőgazdasági termelők, erdőgazdálkodók, illetve REL együttműködés termelői.**

ELISMERÉSI ELJÁRÁS:

Elismert csoportok bármely mezőgazdasági ágazatban alakulhatnak, illetve bizonyos horizontális és egyéb rendező elvek szerint is létrejöhetnek (pl.: minőségi termékek előállítása, REL).

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- üzleti terv benyújtása;
- ágazatonként meghatározott minimális árbevétel és a tagi létszám elérése;
- a csoport és a tag közötti gazdasági együttműködést biztosító szerződés;
- legalább 1 éves tagsági idő.

A részletes feltételeket a 42/2015 FM rendelet tartalmazza.

ELŐNY a pályázáskor:

- magas szintű koncentráció;
- szolgáltatások magas színvonala, különösen a tudástranszfer és a minőségpolitika területén;
- VP-ben megfogalmazott ágazati célokat szolgáló működés.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, százalékos alapú átalánytámogatást nyújt, amely a tárgyévet megelőző naptári évben értékesített termelési érték alapján kerül kiszámításra.

Korábban közös értékesítést még nem bonyolító (új) csoportok esetén az 1. éves támogatásösszeg számítása eltérő: a tagok által a csoportba történő belépést megelőző 3 év (erdészeti ágazat esetén 5 év) során értékesített termelés éves átlagértékét (erdészeti ágazat esetén a szélsőértékek elhagyandók) kell alapul venni.

Támogatási időszak: **5 év** (az elismeréstől számítva). A támogatás **évente egy összegben** kerül kifizetésre.

Egy termelői csoport csak egy alkalommal jogosult a művelet 5 éves támogatására.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- a teljes támogatási időszak alatt az elismerés feltételeinek történő megfelelés;
- a teljes támogatási időszak alatt KKV-nek történő minősülés;
- üzleti terv teljesítése (az utolsó támogatási egység kifizetéséhez).

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Az elismerést követő			
	1. és 2. évben	3. évben	4. évben	5. évben
támogatási intenzitás	10%	9%	8%	7%

A támogatás éves összege **nem haladhatja meg a 100 000 eurót**.

Felhívjuk a figyelmet, hogy erdőgazdálkodók **tájégzdálkodási együttműködésekben is részt vehetnek**, illetve **termelői csoportot is alakíthatnak**. E két műveletről a 49. és az 50. oldalak adnak tájékoztatást.

Erdősítés (8.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

- A) Hagyományos erdőtelepítést** azzal, hogy a fák első véghasználata után a gazdálkodó köteles az erdőt saját erejéből felújítani, és a felújított erdőt tartósan az erdőgazdálkodásra vonatkozó szabályok szerint kezelni;
- B) Ipari célú faültetvény létrehozását**, azaz arra alkalmas területen minőségi faalapanyag termelését;
- C) EIP csoportok** projektjeinek keretén belül **spontán erdősüléssel érintett területek erdővé alakítását**.

KIT TÁMOGAT?

A **jogszerű mezőgazdasági földhasználót** és ennek **csoportjait**.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a legkisebb jogosult földterület 0,5 ha;
- hatóságilag jóváhagyott erdőtelepítési tervdokumentáció és engedély.

ELŐNY az pályázáskor:

- védelmi, vagy közjóléti rendeltetésű erdő létesítése;
- magas természetességi kategóriába tartozó faállomány telepítése;
- alacsony erdősültségű területen tervezett erdősítés;
- fejlesztendő járásokban tervezett erdősítés;
- településrendezési tervben „erdőgazdálkodási térség” övezetbe sorolás;
- foglalkoztatás bővítése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egységs költség alapú támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- A) célterület: a terület „erdő” művelési ágba való átminősítése;
- B) célterület: a fatermés több mint 50%-ának ipari célú értékesítése (legkésőbb 20 éven belül).

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Alaptámogatás:

	A) Hagyományos erdőtelepítés		B) Ipari célú faültetvény
	Telepítés*	Fenntartás (ápolás)**	Telepítés
tölgy-bükk és egyéb keménylomb	2 103 €/ha	11 évre 2 651 €/ha	-
egyéb lágylomb	1 924 €/ha	7 évre 1 643 €/ha	-
akác	1 587 €/ha	4 évre 1 044 €/ha	1 372 €/ha
nemesnyár	1 561 €/ha	4 évre 978 €/ha	1 915 €/ha

*10 fok feletti lejtésű területek esetében 10%-kal megemelt telepítési támogatás alkalmazható.

Kieső jövedelem pótlása (a KAP I. forrásból fizetett támogatási érték beszámításával): **79 €/ha/év.

A **rendelkezésre álló forráskeret túligénylése esetén a támogatás mértéke csökkenhet** (legfeljebb a táblázatban felültesített összegek 80%-áig), annak érdekében, hogy minden igénylő támogatáshoz juthasson.

Kiegészítő támogatás (egy alkalommal igényelhető):

	Egységs költség	Összesen
kerítés	4 €/fm	max. 504 €/ha
villanypásztor	2 €/fm	max. 216 €/ha
padka (lejtés >10°, kézi, csak A) célterület esetén)	13 €/100 fm	max. 624 €/ha
erdőszegély kialakítása (csak A) célterület esetén)	1 €/fm	-
mikorhízalt csemeték (csak A) célterület esetén)	6 €/db	max. 3 225 €/ha

FONTOS!

Mezőgazdasági és nem mezőgazdasági területen végrehajtott erdősítés egyaránt támogatható.

Mezőgazdasági területen törté-
nő telepítés esetén az érintett
földterület a kötelezettségváll-
alási időszak végéig, de legfeljebb
12 évig **továbbra is jogosult
lehet a KAP I. közvetlen támo-
gatásra (SAPS).**

Nem támogatható a rövid vá-
gásfordulóú fás szárú energeti-
kai ültetvények, karácsonyfák,
valamint gyors növekedésű fajok
energetikai célú faültetvényei-
nek telepítése; továbbá állami
tulajdonú területen az első
kivétel kiegészítő költségei,
a fenntartási költségek, valamint
a kieső jövedelem.

Agrár-erdészeti rendszerek létrehozása (8.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

- A) Gyepgazdálkodással** (kaszálassal/extenzív állattartással) **kombinált fásítást** min. 0,3 ha mezőgazdasági hasznosítású területen; – kevesebb, mint 50%-ban gyümölcs – fák telepítésével vagy erdősült terület gyérítésével.
- B) Mezővédő fásítást**, azaz egybefüggő, fákból és a fásítás két szélén cserjékből álló 1-1 m széles sáv kialakítását:
- min. 1 ha szántó vagy gyepterület hasznosítású területen; legalább 15 m, de kevesebb, mint 20 m szélességben vagy;
 - csoportban történő telepítés esetén, egy vagy több, egyenként legalább 0,1 ha kiterjedésű területen.
- C) EIP projektek keretében megvalósuló kísérleti fejlesztéseket** (különösen: a szántóföldi egynyári és évelő kultúrával, gyümölcs és egyéb ültetvényel kombinált gazdálkodást).

KIT TÁMOGAT?

A magánjogi földhasználót, települési önkormányzatot, illetve ezek csoportjait.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- telepítési engedély termőhely-feltárási szakvélemény alapján; vagy fakitermelési engedély gyérítéshez;
- gyepterületre legalább 4 fajból álló magkeverék használata (amelyben a 4-ből legalább 1 pillangós növény);
- kialakított rendszer legalább 5 éves fenntartásának vállalása.

ELŐNY a pályázáskor:

- Natura 2000/védett természeti/kedvezőtlen adottságú*/alacsony erdősültségű területen/fejlesztendő járásban;
- magas környezeti érték (biodiverzitás növelése, erózió-, vagy kiszáradás elleni védelem stb.);
- őshonos mezőgazdasági állatfajták legeltetése;
- méhlegelőnek alkalmas fák, illetve tájjellegű gyümölcsfa fajták telepítése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egység költség alapú támogatást nyújt.

Maximális támogatási időszak: **5 év** (telepítési támogatásban is részesülő évelő elemek ápolására).

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: a jogosult költségek **80%-a**.

A) Gyepgazdálkodással kombinált agrár-erdészeti rendszer létrehozása esetén:

Jogosult költségek:

	Első kivitel	Fenntartás	
		1. évben	2. évtől
újonnan történő létrehozás	2 065 €/ha	65 €/ha	32 €/ha/év
meglévő gyepterületen faterületre	1 090 €/ha	-	-
fásításból történő fakitermeléssel	355 €/ha	226 €/ha	32 €/ha/év

Kiegészítő jogosult költségek (egy alkalommal igényelhető):

kerítés	4,0 €/fm
fedett szárnyék (hektáronként: max. 1 db, min. 2 m belmagasságú, min. 5 m ²)	193,5 €/db
itató (hektáronként: max. 1 db, min. 2,5 m hosszú)	145,0 €/db
gémeskút (kérelmenként: max. 1 db)	319,0 €/db
csemeték újratelepítése	621,0 €/db

B) Mezővédő fásítás esetén:

Jogosult költségek (célállományok szerinti bontásban):

	Első kivitel	Fenntartás
tölgy-bükk és egyéb keménylomb	2 103 €/ha	838 €/ha/5 év
egyéb lágylombú	1 924 €/ha	
akác	1 587 €/ha	
nemesnyár	1 561 €/ha	

C) EIP projektek esetén: a részletekről az *Innovatív projektek beruházásai rész (18-19. o.)* ad tájékoztatást.

Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok megelőzése (8.3.1.)

MIT TÁMOGAT?

A) Erdőtűzek vagy egyéb természeti veszélyek elleni védelmet:

- A1) tűzpászta, védelmi pászta, tűzivíz tároló kialakítása;
- A2) fenyő-tisztítási anyag kihordása;
- A3) tuskósortok felszámolása kézzel és géppel;
- A4) tűz vagy egyéb természeti veszélyek elleni védelemre irányuló helyi, kisléptékű megelőző intézkedések.

B) Monitoring és kommunikációs létesítmények és berendezések, megfigyelő pontok/állomások (többfunkciós tűzfigyelő tornyok), előrejelző berendezések felállítására vagy fejlesztésére megvalósított beruházásokat.

C) Erdészeti károsítók (állati-, növényi- és gombakárosítók) elleni biológiai vagy vegyszeres védekezést.

D) EIP projektek keretében megvalósuló kísérleti fejlesztéseket (pl.: megelőzés vízgazdálkodással stb.).

KIT TÁMOGAT?

A magánjogi és közjogi erdőgazdálkodót, egyéb magánjogi és közjogi szervezetet, valamint ezek csoportjait.

Az egyes támogatási célok szerint a jogosultsági feltételek nagyon változók. A részleteket a VP 8.2.8. fejezete tartalmazza.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt:

- **egységköltség alapon:** A1), A2) és A3) célterületek esetén;
- **a felmerült költségek alapján:** A1), A4), B), C) és D) célterületek esetén.

Saját teljesítés elszámolható.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Támogatási összeg:

A1) Tűzpászta kialakítása vagy fenntartása esetén:

„A” típusú (keskeny)	0,08 €/fm
„B” típusú (járható)	0,40 €/fm
„C” típusú (széles)	0,40 €/fm

A1) Víznyerőhely kialakítása esetén:

	Vízáró talaj alkalmazása esetén	Egyéb szigetelés esetén
„A” típusú	33 354 €	38 955 €
„B” típusú	39 281 €	45 772 €
„C” típusú	50 193 €	57 507 €

A2) Fenyő-tisztítási anyag kihordása esetén: 21 €/m³.

A3) Tuskósortok felszámolása esetén: 769 €/ha.

A1) célterület esetén a „D” típusú (széles) tűzpászta kialakítására és fenntartására, továbbá az A4), B) és C) célterületek keretében megvalósítandó tevékenységekre a felmerült költségek alapján (egyedi költségvetés szerint) igényelhető támogatás.

Intenzitás: 90%.

D) EIP projektek esetén: a részletekről az Innovatív projektek beruházásai című rész (18–19. o.) ad tájékoztatást.

FONTOS!

B) célterület esetén kizárólag közjogi szervezetek részesíthetők támogatásban.

Erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása (8.4.1.)

MIT TÁMOGAT?

Az erdőtüzek, a természeti katasztrófák és a katasztrófaesemények által okozott **erdőkárok helyreállítását**, annak első évében megvalósított tevékenységeket és beszerzéseket.

KIT TÁMOGAT?

A magán- és közjogi erdőgazdálkodót, egyéb magán- és közjogi szervezetet, valamint ezek csoportjait.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- erdőgazdálkodói regisztráció és jóváhagyott erdőterv;
- a károsult erdőterület
 - ▶ az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott;
 - ▶ minimum 0,5 ha nagyságú;
- az illetékes hatóság hivatalos megerősítése a természeti katasztrófa az állati-, növényi- és gomba károsítók általi kár bekövetkeztéről, és az e miatt bekövetkező erdőgazdálkodási potenciál legalább 50 %-kal csökkenéséről.

ELŐNY a pályázáskor:

- magasabb tűzveszélyességi kategóriába sorolt terület;
- veszélyeztetett vagy károsodott erdőállomány védelmi, közjóléti funkciója, vagy magasabb természetességi foka;
- a helyreállítással a károsodott erdőhöz képest magasabb természetességi kategóriájú erdő létrehozása.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt, amelynek részei:

- egységs költség alapú alaptámogatás az első évben megvalósított tevékenységek és beszerzések költségeire;
- egységs költség alapú kiegészítő támogatás a kármegelőző intézkedések költségeire;
- felmerült költségek alapján adott támogatás az értékes élőhelyek rehabilitációjának, valamint a megelőző infrastruktúrális elemek, létesítmények pótlásának beruházásaira.

Előleg igénybe vehető. Saját teljesítés elszámolható.

MENNYIVEL?

Alaptámogatás (célállomány típus csoportonként):

	Erdőterületet érintő	Erdőrészletet érintő	
	50–70% közötti károsodás*	70% feletti károsodás	50–70% közötti károsodás**
tölgy-bükk és egyéb keménylomb	2 103 €/ha		1 619 €/ha
egyéb lágylomb és fenyő	1 924 €/ha		1 307 €/ha
akác	1 587 €/ha		1 139 €/ha
nemesnyár	1 561 €/ha		1 097 €/ha

* amennyiben a károsodott terület rész erdő részletként lehatárolható

** kizárólag kézi ültetéssel

Kiegészítő támogatás (egy alkalommal igényelhető):

	Egységs költség	Összesen
bakhátak létesítése	412,15 €/ha	max. 412,15 €/ha
padka létesítése (lejtés > 10°)	12,63 €/100m	max. 606,00 €/ha
rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése (lejtés > 15°)	1,00 €/m	max. 200,00 €/ha

Nem támogatható a természeti katasztrófa által okozott erdőkárok helyreállítását, annak első évében megvalósított tevékenységeket és beszerzéseket.

Csak azok az egyszeri beavatkozás költségei téríthetők meg, amelyek a magyar jogszabályok által előírt kötelező erdő-gazdálkodási tevékenységen túlmutatnak!

Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének, környezeti értékének növelése (8.5.1.)

MIT TÁMOGAT?

Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének, környezeti értékének növelését célzó:

A) erdőszerkezet átalakítást:

- A1) teljes területű erdősíttéssel;
- A2) meglévő erdő alá történő telepítéssel;
- A3) erdőfelújítások klíma-rezisztens fajokkal történő kiegészítésével.

B) Egyéb beavatkozásokat:

- B1) intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása;
- B2) erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

C) EIP projektek keretében megvalósuló kísérleti fejlesztéseket.

A beavatkozások eredményeként **létrejött állapot további 5 évig történő kötelező fenntartásának** költségeit az erdőgazdálkodó maga viseli.

ELSZÁMOLHATÓ: az átalakítás első évének – a kötelező erdőgazdálkodási tevékenységen túli – **beruházási költségei.**

KIT TÁMOGAT?

A **magán- és közjogi erdőgazdálkodót, egyéb magán- és közjogi szervezetet, ezek csoportjait.**

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a legkisebb támogatható terület 1,0 ha, erdei tisztások kialakítása és fenntartása során 0,5 ha;
- a tervezett beavatkozás – ha szükséges – az erdészeti hatóság engedélyével, nyilvántartásával rendelkezik;
- A3) célterület esetén továbbá: erdészeti tudományos szervezet egyedi igazolása a klíma-rezisztens származásról;
- B1) célterület esetén továbbá: erdészeti hatósági nyilvántartás vagy igazolás a veszélyeztetettség fennállásáról.

ELŐNY a pályázáskor:

több célt szolgáló, komplex beavatkozás; védelmi, vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű erdőkben való megvalósítás; intenzíven terjedő, idegenhonos fajok visszaszorítása; a klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság növelése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt, egységköltség alapon [A) és B)], illetve a felmerült költségek alapján [C)].

Előleg igényelhető. **Saját teljesítés** elszámolható.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Alaptámogatási összeg:

A1) Teljes erdőszerkezet átalakítás esetén:

egyéb lombos	1 478 €/ha
tölgy-bükk, egyéb kemény lomb	2 190 €/ha
akác ► tölgy-bükk, egyéb kemény lomb	3 076 €/ha
erdőállomány alatti erdősíttéssel	1 129 €/ha

Tűlevél eltávolítása: 32 €/ha.

Géppel nem járható terepen: +10%-nyi támogatás.

A2) Alátelépítéssel történő átalakításra: 484 €/ha.

A3) Klíma-rezisztens fajokkal történő felújítás esetén:

csemetével	871 €/ha
tölgy makkal	806 €/ha
cser makkal	709 €/ha
bükk makkal	1 064 €/ha

A) célterületek esetén kiegészítő támogatás (egy alkalommal igényelhető):

	Egységköltség	Összesen
kerítés	4 €/fm	max. 504 €/ha
villanypásztor	2 €/fm	max. 216 €/ha
padka (>10°, kézi)	13 €/100 fm	max. 624 €/ha
erdőszegély kialakítása (csak A) célterület esetén)	1 €/fm	-

B1) Intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása esetén: 497 €/ha.

Tuskókenés: 129 €/ha.

B2) Erdei tisztások kialakítása és helyreállítása esetén: 303 €/ha.

C) EIP projektek esetén: a részletekről az *Innovatív projektek beruházásai* alfejezet (18-19. o.) ad tájékoztatást.

Erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése (8.5.2.)

MIT TÁMOGAT?

Az alábbi létesítmény-együttesek kialakítását vagy továbbfejlesztését:

- **erdei pihenőhely:** jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti létesítmény-együttes;
- **erdei, vagy településkörnyéki (parkerdő) kirándulólhely:** intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti létesítmény-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK:

- építéssel és eszközbeszerzéssel kapcsolatos egyszeri beruházási költségek;
- egyéb költségek;
- olyan közjóléti tervkészítés költsége, amely a tervezés alá vont térségben meghatározza az egyes célterületi objektumok legcélszerűbb elhelyezését, a térségi adottságoknak leginkább megfelelő tartalmát.

KIT TÁMOGAT?

A magánjogi, vagy közjogi erdőgazdálkodót, valamint erdőgazdálkodóval a megvalósított célterületi objektumok üzemeltetésére szerződésben álló egyéb magánjogi vagy közjogi gazdálkodó szervezetet.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a terület jogosult használata;
- az erdészeti hatóság által jóváhagyott közjóléti engedélyezési terv;
- a tervezett beruházásra vonatkozó műszaki tervdokumentáció, valamint – ha szükséges – építési engedély.

ELŐNY a pályázáskor:

- országos túraútvonalhoz vagy más, országos vagy regionális jelentőségű, kiemelt turisztikai desztinációhoz való közvetlen kapcsolódás;
- multifunkcionalitás (meglévő pihenőhely vagy kirándulólhely továbbfejlesztése, szolgáltatásokkal bővítése);
- védelmi vagy közjóléti rendeltetésű erdő.

Településkörnyéki kirándulólhely létesítése esetén előnyben részesül továbbá a fejlesztendő járáásokban megvalósított beruházás.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

Előleg igénybe vehető és saját teljesítés elszámolható.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

A megvalósult célterületi objektumokat **legalább 5 évig rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban tartása, használatuk ingyenes biztosítása.**

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Intenzitás
vállalkozás esetében	80%
nonprofit szervezet esetében	90%

	Maximális támogatás
erdei pihenőhely esetén	32 500 €
erdei kirándulólhely esetén	260 000 €
településkörnyéki kirándulólhely esetén	325 000 €

Erdészeti technológia, termékfeldolgozás és értékesítés fejlesztése (8.6.1.)

MIT TÁMOGAT?

- A) az erdőgazdálkodási munkákhoz használt **általános és speciális gépek beszerzését;**
- B) az erdei termékek feldolgozását és a hozzáadott érték növelését szolgáló gépek beszerzését;
- C) **EIP csoportok projektjeinek kísérleti beruházásait.**

Csak funkció és feldolgozó kapacitás szerint meghatározott gépek támogathatók.

ELSZÁMOLHATÓ KÖLTSÉGEK:

- új és használt célgép és technológiai berendezés költsége;
- kapcsolódó általános költségek;
- immateriális beruházások.

KIT TÁMOGAT?

A) célterület esetén:

- a **magánjogi vagy önkormányzati erdőgazdálkodót, vagy ezek csoportjait;**
- a vidéki térségben székhellyel rendelkező egyéb **mikrovállalkozást vagy kisvállalkozást (erdészeti szolgáltatót)**, amelynek az előző 2 évben az erdőgazdálkodásból származó árbevétele min. az összes bevétel 50%-a volt.

B) célterület esetén:

- A) célterület kedvezményezetteit;
- továbbá az önkormányzati részvétellel működő **szociális szövetkezetet.**

C) célterület esetén:

- az A) és B) célterületek jogosulti köre

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- 50 millió forint támogatási igény fölött részletes üzleti terv megléte;
- A) célterület esetén továbbá: az elmúlt 3 év átlagában évente min. 50 ha-on erdőgazdálkodási tevékenység végzése.
- B) célterület (fatermékek felkészítése és feldolgozása) esetén továbbá:
 - ▶ erdőgazdálkodó esetében az elmúlt 3 év átlagában évente min. 50 ha saját használatban lévő erdőterület;
 - ▶ erdészeti szolgáltató vállalkozás esetében meglévő, min. éves szinten 100 m³ lombosfa feldolgozó kapacitás;
 - ▶ összes teljesítményét tekintve max. 10 000 m³ éves nyersanyag-feldolgozási kapacitású kisüzem.
- B) célterület (erdei gomba, gyógynövény és vadgyümölcs feldolgozása/ tárolása) esetén továbbá: erdőgazdálkodói jogosultság, vagy min. 50 ha erdőterületre vonatkozóan erdei gomba, gyógynövény, vadgyümölcs gyűjtésének jogát biztosító – a gyűjtés módját és lehetséges mennyiségét meghatározó – szerződés.

ELŐNY a pályázáskor:

- kihasználtság;
- foglalkoztatás bővítése;
- célterület esetén továbbá:
 - ▶ környezetkímélő gazdálkodási módot szolgáló gép/ technológia;
 - ▶ kézi vagy állati erővel működtetett gép.
- célterület esetén továbbá:
 - ▶ új hozzáadott értékű termék előállítása;
 - ▶ fejlesztendő járásokban megvalósuló fejlesztés.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

Előleg igénybe vehető. **Használt eszköz** elszámolható.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Maximális támogatás: **325 000 €.**

Intenzitás: **40%** (KMR), vagy **50%** (nem KMR).

C) EIP projektek esetén: a részletekről az **Innovatív projektek beruházásai** alfejezet (18-19. o.) ad tájékoztatást.

Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek (8.6.2.)

MIT TÁMOGAT?

Fiatal erdők befejezett ápolását, tisztítását, valamint törzsnevelési jellegű beavatkozásokat.

KIT TÁMOGAT?

A magánjogi, vagy önkormányzati erdőgazdálkodót, vagy ezek csoportjait.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a beavatkozás által érintett minimális erdőterület: 0,5 ha;
- az egy kérelemben érvényesíthető legkisebb terület: 2,0 ha;
- fiatal erdők ápolása esetén továbbá: olyan befejezett erdő, ahol az erdőgazdálkodó az ápolási tevékenységet bejelentette az erdészeti hatóságnak;
- tisztítás esetén továbbá: az erdőtervben tisztítás fahasználati előírás szerepel;
- törzsnevelési jellegű beavatkozás esetén továbbá: 4 évnél idősebb, de 25 évesnél fiatalabb, nemesnyár faállomány típusú erdők, ahol a nemesnyár törzs darabszáma meghaladja a 300 darabot.

ELŐNY a pályázáskor:

- védelmi vagy közjóléti rendeltetés;
- Natura 2000 terület;
- foglalkoztatottság növelése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egység költség alapú támogatást nyújt.

Saját teljesítés elszámolható.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

Leírás készítése a támogatott tevékenység megvalósítása előtti és a megvalósítás utáni erdő állapotáról, amelyből kiderül, hogy a támogatott tevékenység eredményeként a vonatkozó erdészeti technológiai előírásoknak való megfeleléssel miként nőtt az erdő gazdasági értéke.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Jogosult költségek
kézi befejezett ápolás esetén:	297 €/ha
gépi befejezett ápolás esetén:	184 €/ha
tisztítás természetszerű, átmeneti és származék természetességi állapotú erdőkben esetén:	297 €/ha
tisztítás faültetvény és kultúrerdő természetességi állapotú erdőkben esetén:	152 €/ha
magas törzsnyesés (5 m) esetén:	226 €/ha

Nem támogathatók azok a tevékenységek, amelyeket erdőfelújítás alatt álló erdőkben végeznek.

A támogatási kérelem benyújtását megelőző 5 évben (nemesnyár célállományok esetén 3 évben) már támogatásban részesítettek.

Intenzitás: a jogosult költségek **40%-a** (KMR), vagy **50%-a** (nem KMR).

Natura 2000 erdőterületek kompenzációs kifizetései (12.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

A Natura 2000 erdőterületeken a körzeti erdőtervben meghatározott előírások betartását az előírások következtében keletkezett többletköltségek és elmaradó bevételek kompenzációjával.

A művelet célja a Natura 2000 erdőterületek kedvező természeti állapotának elérése és megőrzése, az Élőhelyvédelmi és Madárvédelmi Irányelveknek való megfelelés.

KIT TÁMOGAT?

A magánjogi erdőgazdálkodót, vagy csoportjait.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a támogatott terület a 2009/147/EK irányelv és a 92/43/EGK irányelvek alapján kijelölt Natura 2000 terület;
- minimális területméret: 1,0 ha, megállapításakor az egy kérelemben szereplő összes területet veszik figyelembe;
- csak teljes erdőrészlet támogatható, amely a 0,3 ha nagyságot eléri, vagy meghaladja;
- közös tulajdonban lévő erdő esetében, amennyiben annak teljes területén magánjogi erdőgazdálkodó és csoportja folytatja az erdőgazdálkodási tevékenységet, a támogatás az erdő teljes területére adható;
- erdészeti hatóság által jóváhagyott erdőterv.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egységköltség alapú átalánytámogatást nyújt, amely évente kerül kifizetésre.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- Natura 2000 képzésen való kötelező részvétel;
- az erdőtervben szereplő Natura 2000 célokat szolgáló erdőgazdálkodási korlátozások betartása.

A támogatás addig vehető igénybe, amíg az adott erdőrészlet a Natura 2000 hálózat része.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Támogatási összeg (€/ha/év):

Faállomány típus csoportok	Faállomány korcsoportok	Kultúrerdő, faültetvény	Származék, átmeneti erdő	Természetes, természetiszerű erdő
minden alábbi csoportra	0–5 éves	41	44	47
tölgy-bükk	6–20 éves	103	111	118
	21–60 éves	154	167	178
	61–tényleges véghasználati korig (VHK)	206	222	237
őshonos egyéb keménylombos	6–20 éves	93	100	107
	21–vágásérettségi korig	123	134	142
	vágásérettségi kor-tényleges VHK-ig	175	189	202
őshonos egyéb lágylombos	6–20 éves	82	89	94
	21–tényleges VHK-ig	113	122	130
egyéb erdő	6–60 éves	72	78	83
	61–tényleges VHK-ig	93	100	107

Nem adható támogatás a legalább 50%-ban állami tulajdonban, vagy legalább 50%-ban állami tulajdonú gazdasági társaság, illetve központi költségvetési szerv használatában álló erdőterületre.

A Natura 2000 területek helyrajzi számait az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Erdő-környezetvédelmi kifizetések (15.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

Az erdő-környezetvédelmi programban résztvevők az erdő-környezetvédelmi célok elérésének érdekében **több-let tevékenységek elvégzését** vállalják önkéntes alapon, többéves időtávra.

KIT TÁMOGAT?

A **magán- és közjogi erdőgazdálkodót, egyéb magán- és közjogi szervezetet**, valamint ezek **csoportjait**. Az állami tulajdonban lévő erdők esetében csak akkor adható támogatás, ha az erdőgazdálkodó magánjogi szervezet vagy települési önkormányzat.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőterület;
- minimális támogatható terület: 0,5 ha (véghasználat után facsoportok visszahagyása, valamint a holtfa visszahagyása az erdőben tevékenységek esetében: 1,0 ha);
- erdészeti hatóság által jóváhagyott erdőterv.

ELŐNY a pályázáskor:

- foglalkoztatás növelésének esélye;
- terület frekventáltsága turizmus szempontjából;
- erdőterület mérete;
- erdőterület természetessége;
- védelmi vagy közjóléti rendeltetés;
- védettség, vagy Natura 2000 területen való elhelyezkedés.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő, egység költség alapú átalánytámogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- erdő-környezetvédelmi program képzésen való részvétel;
- továbbá célterületenként – a lenti táblázatban – meghatározott többletvállalások teljesítése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Célterület megnevezése	Idő-tartam	Többletvállalás erdőtervi jogosultság alapján	Támogatási összeg
szálaló erdőgazdálkodás	10 év	▪ szálaló vagy átalakító üzemmódra való áttérés a vágásos üzemmódról, vagy állami erdő esetén a törvényi kötelezettség feletti részen; ▪ átalakítási és szálalási terv készítés; ▪ speciális szaktudás a terepi irányításhoz az erdészeti szakirányítók részéről; ▪ olyan méretű lék nyitása, amelyekben az erdő felújulási folyamatai megfelelően működnek (speciális jelölés, irányított fadóntás); ▪ a kiinduló állapotot és a tevékenység hatására bekövetkező változások dokumentálása; ▪ a lékben található újulati szint szabad fejlődésének kézi ápolással történő biztosítása, az intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek folyamatos visszaszorítása;	221 €/ha/év
		▪ kerítés létesítése	4 €/fm max. 504 €/ha
		▪ villanypásztor létesítése	2 €/fm max. 216 €/ha
		▪ padka, magfogó rőzsefonat, fatörzs létesítése 10 fok feletti lejtés esetén	13 €/100 fm max. 624 €/ha

Célterület megnevezése	Idő-tartam	Többletvállalás erdőtervi jogosultság alapján	Támogatási összeg
véghasználat elhagyása talaj- és élőhely-védelem céljából	7 év	■ véghasználati lehetőség elhagyása; ■ legfeljebb az erdészeti hatóság által engedélyezett egészségügyi termelés végzése	15 €/m ³ max. 2 250 €/ha
		■ kerítés létesítése	4 €/fm max. 504 €/ha
		■ villanypásztor létesítése	2 €/fm max. 216 €/ha
		■ padka, magfogó rőzsefonat, fatörzs létesítése 10 fok feletti lejtés esetén	13 €/100 fm max. 624 €/ha
véghasználat után facsoportok visszahagyása	7 év	■ tájhonos fafajokból álló csoportok meghagyása a véghasználati fakitermelés során a támogatásra jogosult terület legalább 5%-án (amennyiben arra vonatkozóan nincs erdészeti hatóság által előírt kötelezés)	64 €/m ³ max. 960 €/ha
erdőállományok kézimunka igényes ápolása	7 év	■ tölgy-bükk-egyéb keménylomb esetén végzett természetes erdőfelújítás; ■ újulat szabad fejlődésének kézi ápolással (kaszálás, kapálás, tűre vágás, vegyszeres védekezés, sarjlevetés, válogatás, tányérozás) történő folyamatos biztosítása, így az intenzíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek visszaszorítása, az erdő célállomány típusa tekintetében értékes elegy fafajok meghagyása;	1. év: 300 €/ha 2. évtől: 103 €/ha/év
		■ alátelépítéssel történő erdőszerkezet átalakítás; ápolás	97 €/ha/év
		■ teljes erdő szerkezet átalakítás tarvágást követően (► tölgy-bükk, egyéb kemény lomb, egyéb lágylomb); erdőállomány alatti erdősítés; klímarezisztens fafajokkal történő erdősítés; ápolás	161 €/ha/év
		■ teljes erdőszerkezet átalakítás tarvágást követően (akác ► tölgy-bükk, egyéb kemény lomb); ápolás	387 €/ha/év
természetkímélő anyagmozgatás a fakitermelés alkalmával	-	■ faanyag kiszállítása kizárólag kötélpálya, vasló, erdészeti csúszda, állati erővel vont fogat, közelítő kerékpár, szán vagy a kitermelt faanyag emelve történő közelítésére alkalmas önjáró kerekkes eszköz használatával; így a talaj humusz és felső szintjének, valamint a visszamaradó fatörzsek fokozott védelmének megvalósítása	18 €/m ³ max. 900 €/ha
holtfa visszahagyása az erdőben	7 év	■ legalább 5 m ³ /ha mennyiségű, az egyes törzsek legvastagabb részén 20 cm átmérőt meghaladó méretű, lábon álló vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása, ezzel mikro-élőhelyeket teremtve	81 €/m ³ max. 1 620 €/ha

Kerítés, villanypásztor, padka, magfogó rőzsefonat, fatörzs létesítésére, valamint a „Természetkímélő anyagmozgatás a fakitermelés alkalmával” és a „Holtfa visszahagyása az erdőben” célterületek esetén a támogatás összesen egy alkalommal igényelhető a teljes támogatási időszak alatt.

„Holtfa visszahagyása az erdőben” célterület esetén ez a 7 éves támogatás egyszerre, egy összegben történő igénylését jelenti.

Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése (15.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

Az **erdészeti genetikai erőforrások védelmét**. Módszerei az alábbiak lehetnek:

- A) In situ génmegőrzés:** erdészeti génrezervátumok vagy magtermesztésre kijelölt törzsállományok létesítése, fenntartása.
- B) Ex situ génmegőrzés:** erdészeti faanyagtermő növények gényűjteményeinek fenntartása.
- C) Központi törzsültetvények** (ex situ, vagy in situ is) létesítése, fenntartása.

TÁMOGATHATÓ KÖLTSÉGEK:

- A) célterület esetén a génrezervátumok, vagy törzsállományok kijelölésével, B) célterület esetén a magfa hálózat kijelölésével és a jogszabály által előírt kötelezettségen túlmutató gazdálkodási tevékenység kereteit meghaladó fenntartásukkal járó költségek; egyedi kezelési tervek szakértői díjai, molekuláris genetikai vizsgálatok költségei; továbbá kapcsolódó adminisztratív költségek (eljárási díjak, illetékek);
- fenntartás munkák költségei, így kívánatos mennyiség és állapot visszaállításának költségei;
- A) és C) célterület esetén továbbá: létesítési költségek (többször-költségek elfogadása egyedi költségterv alapján).

KIT TÁMOGAT?

A **magán- és közjogi erdőgazdálkodót, egyéb közjogi szervezetet**.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

A) célterület esetén:

- Országos Erdőállomány Adattár nyilvántartásában erdészeti génrezervátum/szaporítóanyag termelő rendeltetés;
- erdészeti hatóság által jóváhagyott erdőterv, és a feladat ellátásához szükséges hatósági engedélyek;
- növénytermesztési hatósági adatnyilvántartás;

B) célterület esetén:

- nemzeti génvagyron részét képező, nyilvántartott erdészeti gényűjtemény, törzsültetvény;
- a feladat ellátásához szükséges hatósági engedélyek;
- erdészeti célú, magyar állami fajtaelismeréssel vagy ezzel egyenértékű magyarországi gazdasági teljesítményvizsgálattal rendelkező (VCU) fajták.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt a **felmerült költségek alapján** a létesítési költségek, illetve **egységköltség alapon** a fenntartási költségek ellentételezésére.

Saját teljesítés elszámolható.

A fenntartási költségek **7 éves kötelezettségvállalási időszakra** támogatathatók.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Intenzitás: **100%**.

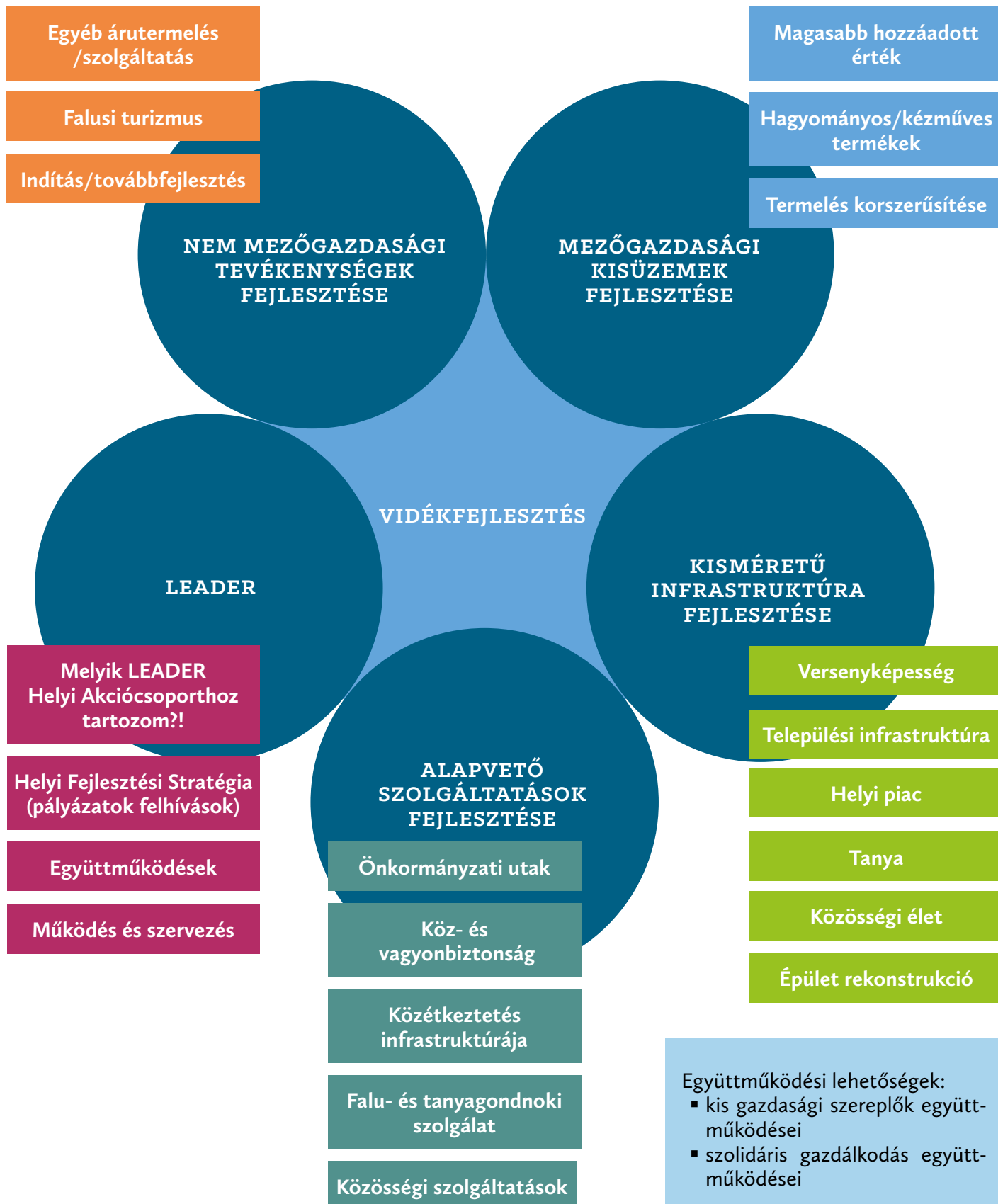
Megőrzés módja/egysége	Támogatási összeg (€/év/ha)
A) In situ génmegőrzés esetén:	
erdészeti génrezervátum	51 €/ha
magtermesztésre kijelölt törzsállomány	36 €/ha
B) Ex situ génmegőrzés esetén:	
juvenilis formában	43 €/tétel
oltvány, genotípus	36 €/tétel
utódnemzedék, származás, család (tétel=min. 15 egyed)	28 €/tétel
faalakú (genotípus)	17 €/tétel
C) Központi törzsültetvények esetén:	
vegetatív szaporítású fajták törzsültetvényei	175 €/fajta
generatív szaporítású fajták törzsültetvénye	514 €/ha

VIDÉKI TÉRSÉGEK FEJLESZTÉSE

Alapvető célok:

- vidéki gazdaság diverzifikálása;
- helyi, kisléptékű infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése;
- helyi együttműködések ösztönzése, térségi igények kielégítésének előmozdítása.

A fejezet támogatásai csak a vidéki térségekben megvalósuló fejlesztésekre érhetők el.

Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése (6.3.1.) REL

MIT TÁMOGAT?

A versenyképes mérethatékonyságot még el nem érő, de fejlődőképes **mezőgazdasági kisüzemek** – egyszerű, de racionális üzleti terv alapján történő – **fejlesztését**, különösen, ha ennek célja a meglévő termékszerkezet piaci pozícióinak stabilizálása és a piac igényei szerinti továbbfejlesztése, a termelés korszerűsítése, magasabb hozzáadott érték előállítása kisebb környezeti teherrel, vagy a jövedelem és a foglalkoztatás bővítése.

KIT TÁMOGAT?

A mikro- vagy kisvállalkozásnak minősülő **mezőgazdaság termelőt** amennyiben:

- a mezőgazdasági termelési potenciálja: $3000 \text{ €} \leq \text{STÉ} \leq 6000 \text{ €}$; vagy
- ezzel **megegyező tényleges árbevételt** ér el mezőgazdasági termelésből vagy mezőgazdasági termelésből és Annex 1 termék feldolgozásából az előző naptári évben, vagy a megelőző 3 év átlagában.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a fejlesztés megvalósításának és a tevékenység végzésének helyszíne vidéki térség;
- üzleti terv benyújtása, amely az alábbi fő részekből áll: a mezőgazdasági üzem kezdeti helyzete; releváns termelési adottságok, tervezett gazdálkodás célja, piaca, a termelés összetétele; a projekt életképességét és jövedelmezőségét alátámasztó pénzügyi elemzés; a gazdaság életképességéhez szükséges intézkedések.

ELŐNY a pályázáskor:

magasabb élőmunka igényű termékszerkezet kialakítása; fejlesztés fejlesztendő járásokban; REL vagy más kistermelői együttműködésben való részvétel.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő átalánytámogatás.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

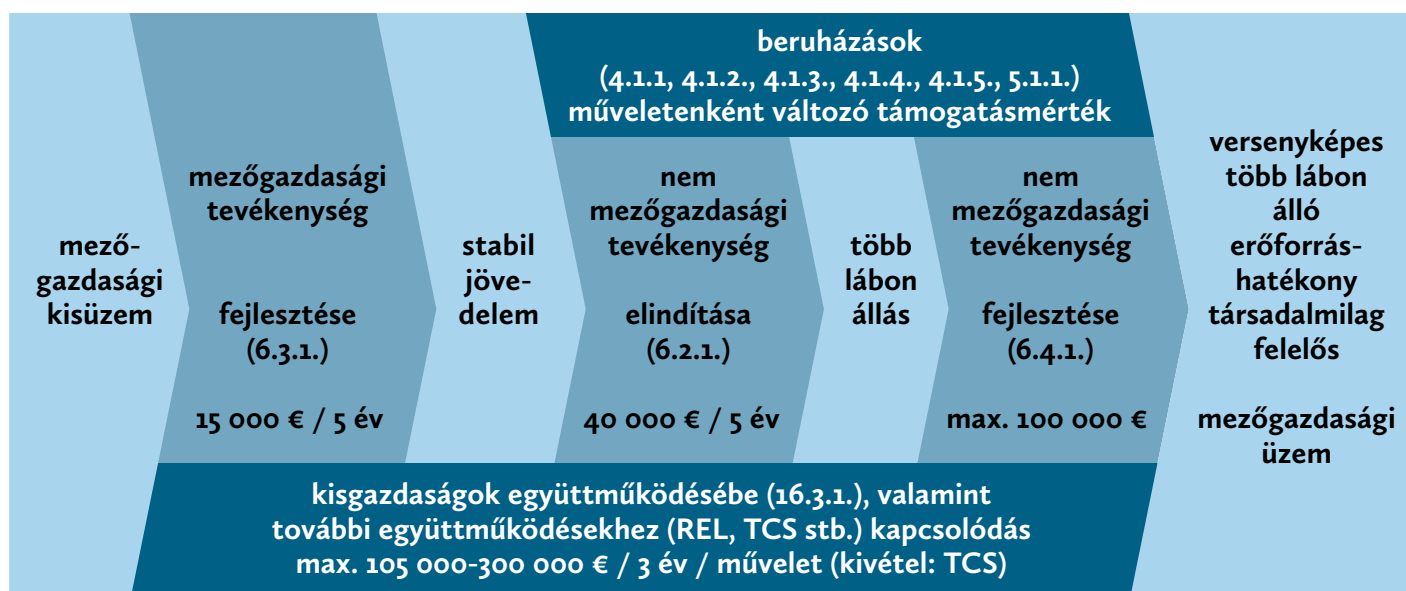
- a támogatási döntéstől számított max. 9 hónapon belül meg kell kezdeni az üzleti terv végrehajtását;
- legkésőbb a 4. naptári év végére teljesíteni kell az üzleti tervben vállalt kötelezettségeket;
- az üzleti tervben vállalt legfeljebb négyéves időszak elteltével a mezőgazdasági termelő tevékenységéből származó üzemmérete (STÉ); vagy a mezőgazdasági termelésből és élelmiszer feldolgozási tevékenységből származó értékesítés nettó árbevétele meg kell, hogy haladja a 6 000 €-t.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Igényelhető támogatás: **15 000 € / 5 év**.

A támogatás **két részletben (75 % – 25 %)** igényelhető. A második részlet igénylése az első részlet igénylését követő 36 hónap után lehetséges, az üzleti tervnek megfelelő teljesítés alapján.

Javasolt (további) fejlesztési lépések:

Nem mezőgazdasági tevékenységek elindítása (6.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

A vidéki térségekben

- működő mezőgazdasági termelők nem mezőgazdasági tevékenységének indítását, azaz a **tevékenység diverzifikációt**;
- egyéb helyi szükségleteket kiszolgáló **árutermelő/szolgáltató mikro-vállalkozások** indítását.

KIT TÁMOGAT?

Diverzifikáció esetén a **mikro-vállalkozásnak minősülő aktív mezőgazdasági termelőt**, ha éves árbevételének min. 50%-a mezőgazdasági tevékenységből ered. Mikro-vállalkozás indítása esetén a helyben lakó 18. életévét betöltött cselekvőképes **természetes személyt**, aki a pályázat benyújtása évének január 1. napján a fejlesztés megvalósulásának helyén állandó lakóhellyel rendelkezik.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a fejlesztés megvalósulása és a tevékenység végzése vidéki térségben történik;
- üzleti terv benyújtása, amely az alábbi fő részekből áll: pályázó gazdasági helyzetének; a fejlesztés mérföldköveinek bemutatása; a projekt életképességét és jövedelmezőségét alátámasztó pénzügyi elemzés; további tervezett beruházások és a VP-ből tervezett fejlesztések, képzés, szaktanácsadás leírása.

ELŐNY a pályázáskor:

- megalapozott, fenntartható, reális és gazdaságos üzleti terv;
- fejlesztendő járássokban, tanyás településen, tanyagazdaságokban, aprófalvakban megvalósuló fejlesztés;
- környezeti, klíma-adaptációs szempontok érvényesítése;
- pozitív foglalkoztatási hatás a kötelező vállalatán túl;
- innovatív megoldások;
- minősítési rendszerben való részvétel.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő átalánytámogatás.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- a támogatási döntéstől legfeljebb 9 hónapon belül az üzleti terv végrehajtásának megkezdése;
- az üzleti terv végrehajtásának megkezdésétől 6 hónapon belül az új tevékenység bejegyeztetése / új mikro-vállalkozás megalapítása,
- legkésőbb a 4. naptári év végére az üzleti tervben vállaltak teljesítése;
- legkésőbb a 4. lezárt gazdálkodási évben az új tevékenység / új mikro-vállalkozás működése alapján a kifizetett jövedelemnek el kell érnie az előző évi kötelező bérminimum mértékét.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Igényelhető támogatás **40 000 €/5 év**.

A támogatás **két részletben (75 % - 25 %)** igényelhető. A második részlet igénylése az első részlet igénylését követő 36 hónap után lehetséges, az üzleti tervnek megfelelő teljesítés alapján.

Nem támogathatók

- mezőgazdasági termék elsődleges (Annex 1) feldolgozására és értékesítésére irányuló fejlesztés.
- agrár-élelmiszer feldolgozáshoz kötődő energetikai termelő/megújuló energia termelésre irányuló beruházás.

Kiemelten támogatható:

tanyás településeken, vállalkozáshiányos aprófalvas területeken megvalósuló, ill. mezőgazdasági termelést végző szociális szervezetek tevékenység diverzifikációja, vállalkozás-fejlesztések.

Nem mezőgazdasági tevékenységek fejlesztése (6.4.1.)

MIT TÁMOGAT?

A vidéki térségekben a mezőgazdasági vállalkozások induló vagy már működő **nem mezőgazdasági tevékenységeinek továbbfejlesztését**.

A támogatás **csak beruházásra** vehető igénybe. A támogatással kapcsolatos alapvető tudnivalókat a 21. oldal mutatja be.

TÁMOGATHATÓ TÖBBEK KÖZÖTT: termék-; szolgáltatás-; technológiafejlesztés; tevékenység elindításához szükséges műhely/bemutató tér fejlesztés; interaktív bemutatók tartásához szükséges fejlesztés; árusító hely/csatorna kialakítása, fejlesztése; falusi és egyéb vidéki turisztikai attrakció és szolgáltatás továbbfejlesztése.

Az elszámolható illetve a nem elszámolható költségekről a 21. oldal ad tájékoztatást. Az elszámolható költségek tekintetében az f) pont nem alkalmazható.

KIT TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározottaktól eltérve: a vidéki térségben működő, **mikro-vállalkozásnak minősülő mezőgazdasági termelőt**.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- a fejlesztéssel érintett tevékenység indítása/végzése a fejlesztés településén vagy attól legfeljebb 40 km-re;
- a fejlesztéssel érintett tevékenységhez szükséges ingatlan a pályázó tulajdona, székhelye/telephelye, vagy arra a pályázónak bérleti vagy más használati jogot biztosító szerződése van;
- a támogatott fejlesztés eredménye vagy az értékesítés kizárólagos tárgya nem lehet Annex 1 termék;
- a fejlesztés vidéki térségben valósul meg;
- egyszerűsített üzleti terv benyújtása.

ELŐNY a pályázáskor:

- megalapozott, fenntartható, reális és gazdaságos üzleti terv;
- fejlesztendő járásokban, tanyás településen, tanyagazdaságokban, aprófalvakban megvalósuló fejlesztés;
- környezeti, klíma-adaptációs szempontok érvényesítése;
- pozitív foglalkoztatási hatás a kötelező vállaláson túl;
- innovatív megoldások;
- minősítési rendszerben való részvétel.

HOGYAN TÁMOGAT?

A 21. oldalon meghatározott támogatási formákban.

Előleg igénybe vehető. **Saját teljesítés és természetbeni hozzájárulás** elszámolható.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

A fejlesztés eredményeként a nem mezőgazdasági tevékenységből származó árbevétel növekedése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Maximális támogatás: **100 000 €** (de minimis).

Nem támogatható:

- mezőgazdasági termék elsődleges (Annex 1) feldolgozására és értékesítésére irányuló fejlesztés;
- agrár-élelmiszerfeldolgozáshoz kötődő energetikai termelő/megújuló energia termelésre irányuló beruházás.

	Max. intenzitás	Ebből kamattámogatás:
alaptámogatás	50 %	max. 10 százalékpont
„kedvezményezett” járásban	60 %	
„fejlesztendő” és „komplex programmal fejlesztendő” járásban	70 %	
szociális szövetkezetek	70 %	

Kis gazdasági szereplők együttműködései (16.3.1.)

MIT TÁMOGAT?

A vidéki térségekben működő **kis gazdasági szereplők** együttműködéseit, **közös projektjeit**, amelyek **nem mezőgazdasági termelés fejlesztésére** irányulnak (élelmiszer és nem élelmiszer egyaránt). Például:

- közös termékfejlesztés;
- közös feldolgozó/kereskedelmi kapacitások megtervezése és kialakítása;
- összehangolt turisztikai szolgáltatás-fejlesztés.

Elvárás, hogy a projektnek – **előre definiált** – **konkrét eredménye** keletkezzen, a korábbtól eltérő gyakorlat, folyamat, termék, szolgáltatás formájában, és az eredmények csoporttagok általi **közös használata** biztosított legyen.

ELSZÁMOLHATÓAK az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó költségek:

- a) **tervezés** (pl.: tanulmány, üzleti terv);
- b) **szervezés, képzések**;
- c) **működés**;
- d) a projektterv végrehajtásához kapcsolódó **egyedi projektek**;
- e) **promóció**.

Nem támogatható önmagában tanulmányok, tervek készítése.

KIT TÁMOGAT?

Az a), b), c), e) költségek esetén:

a projekt kidolgozására, és megvalósítására létrehozott **csoportot**, amely jogilag lehet:

- a csoporttagok által létrehozott önálló alanyiséggal rendelkező szervezet; vagy
- a csoporttagok alkotta konzorcium (a támogatás kedvezményezettje a konzorciumot vezető tag).

Az d) költségek esetén:

a **csoport tagjait**.

Csoport: legalább 5 tag. Mikroállalkozások – amelyek közül legalább egy mezőgazdasági termelő –, továbbá **természetes személyek**, akik nem folytatnak önálló vállalkozási tevékenységet, illetve gazdasági társaságban nem töltenek be vezető tisztséget.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- újonnan létrejövő csoport, vagy létező csoport esetén új – még nem megkezdett – projekt;
- projektterv benyújtása.

ELŐNY pályázáskor:

szakmai megalapozottság, költséghatékonyság; fejlesztendő járásokban történő megvalósulás; környezeti, klímavédelmi, szociális szempontok; foglalkoztatás előmozdítása; az előírtnál több mikroállalkozás, természetes személy, gazdálkodó magánszemély részvétele; innovatív potenciál; szakmai kapcsolódás REL együttműködéssel.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

Előleg igénybe vehető. Egyedi azonosítóval rendelkező **használt tárgyi eszköz és saját teljesítés** elszámolható.

Maximális időtartam: **3 év**. Az a), b), c) és e) költségek térítése évente egyenlő részletekben történik.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Maximális támogatási intenzitás	Maximális támogatás
a), b), c), e) költségek esetén	90%	25 000 €
d) költség esetén	50–60%	80 000 €

Az egy évre igényelt támogatás nem haladhatja meg a teljes összeg 75%-át.

Szolidáris gazdálkodás együttműködései (16.9.1.)

MIT TÁMOGAT?

A **szolidáris gazdálkodás együttműködéseit**, amelyek már működő mezőgazdasági termelői tevékenységekre épülve, főként a **helyi társadalom hátrányos helyzetű tagjai számára hasznos szolgáltatások szervezését** valósítják meg, különösen:

- a segítő – szociális, egészségügyi – rehabilitációt;
- a szemléletformáló környezeti és élelmiszerügyi képzést.

Cél a hátrányos helyzetű csoportok integrációja, az általuk történő termék előállítás és a fogyasztók önszerveződő csoportosulásának megszervezése. Ennek érdekében a széleskörű nyilvánosság biztosítása.

Elvárás, hogy a projektnek – **előre definiált** – a célcsoport szükségleteihez illeszkedő **konkrét eredménye** keletkezzen és az eredmények csoporttagok általi **közös használata** biztosított legyen.

ELSZÁMOLHATÓAK az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó költségek:

- tervezés** (pl.: tanulmány, üzleti terv);
- szervezés, képzések;**
- működés;**
- a projektterv végrehajtásához kapcsolódó **egyedi projektek;**
- promóció.**

Nem támogatható ön-magában tanulmányok, tervek készítése.

KIT TÁMOGAT?

Az **a), b), c), e)** költségek esetén:

a projekt kidolgozására, és megvalósítására létrehozott **csoportot**, amely jogilag lehet:

- a csoporttagok által létrehozott önálló alanyiséggal rendelkező szervezet; vagy
- a csoporttagok alkotta konzorcium (a támogatás kedvezményezettje a konzorciumot vezető tag).

Az **d)** költségek esetén:

a **csoport mezőgazdasági mikroállalkozás tagjait**.

Csoport: legalább 2 tag, amelyből legalább 1 tag **mezőgazdasági mikroállalkozás**, és legalább 1 tag a bevonandó célcsoport speciális szükségleteit szolgáló **szakember** (intézmény). Kapcsolt vállalkozások esetén az összes tag kizárásra kerül.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- újonnan létrejövő csoport, vagy létező csoport esetén új –még nem megkezdett– projekt;
- projektterv benyújtása.

ELŐNY a pályázáskor:

szakmai megalapozottság, költséghatékonyság; fejlesztendő járásokban történő megvalósulás; környezeti, klímavédelmi, szociális szempontok; foglalkoztatás elősegítése; az előírtnál több mikroállalkozás, természetes személy, gazdálkodó magánszemély részvétele; innovatív potenciál.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt

- **egyösszegű átalány formájában:** szervezés és működtetés költségei esetén;
- **egységköltség alapon:** tervezés, képzés, promóció költségei esetén;
- **a felmerült költségek alapján:** egyedi projektek beruházási költségei esetén.

Előleg igénybe vehető. Egyedi azonosítóval rendelkező **használt tárgyi eszköz és saját teljesítés** elszámolható.

Maximális időtartam: **3 év**.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Maximális támogatási intenzitás	Maximális támogatás
a), b), c), e) költségek esetén	90%	25 000 €
d) költség esetén	50–60%	80 000 €

Az egy évre igényelt támogatás nem haladhatja meg a teljes összeg 75%-át.

Kisméretű infrastruktúrák (7.2.1.) és alapvető szolgáltatások (7.4.1.) fejlesztése a vidéki térségekben

KISMÉRETŰ INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉS (7.2.1.)

ALAPVETŐ SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE (7.4.1.)

MIT TÁMOGAT?

támogatható
tevékenységek

A **vidéki térségek fejlesztését**, mind a helyi infrastruktúrák és a szolgáltatások területén.

Vidéki településen:

- állami/önkormányzati funkciót nem magába foglaló közösségi funkciókat ellátó létesítmények energetikai korszerűsítése és megújuló energiaforrások használata;
- helyi termékértékesítést szolgáló piac infrastruktúra fejlesztése;
- külterületi (csak helyrajzi számmal ellátott) közutak fejlesztése;
- 2000 lakos-egyenérték alatti településeken, ill. külterületi településrészekeken megfelelő szintű szennyvíz-kezelési megoldások megvalósítása (autonóm természet közeli szennyvízkezelés / egyedi szennyvíztisztítás);
- településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, energetikai korszerűsítése.

Csak tanyákon:

- háztartási léptékű villamos energia, vízellátás, szennyvízkezelés fejlesztés.

Vidéki településen:

- közétkeztetést végző intézmények konyhájának fejlesztése;
- köz- és vagyonbiztonságot szolgáló fejlesztések: polgárőr és mezőőr szolgálat jármű és eszközbeszerzése;
- falu- és tanyagondnoki szolgálat jármű és eszközfejlesztései;
- önkormányzati közforgalmú utak kezelése, állapot javítása, karbantartása kapcsán erő- és munkagépek beszerzése.

Csak 1000 fő alatti településeken:

- többfunkciós közösségi tér, szolgáltató központ létrehozása, fejlesztése.

KIT TÁMOGAT?

- vidéki térségben működő:
 - települési önkormányzatot/települési nemzetiségi önkormányzatot;
 - önkormányzati társulást;
- vidéki térségben ingatlantulajdonnal/székhellyel/telephellyel rendelkező:
 - nonprofit szervezetet;
 - egyházi jogi személyt;
- a fentiek konzorciumát;
- kisméretű infrastruktúra fejlesztésnél tanyás településeken: az állandó lakos természetes személyt.

HOGYAN TÁMOGAT?

Az alábbi formákban, illetve ezek kombinációjában:

- **vissza nem térítendő támogatás;**
- **kamattámogatás.**

Előleg igénybe vehető.

MENNYI- VEL TÁMOGAT?

Maximális támogatási összeg

Kisméretű infrastruktúra	160 000 €
Megújuló energetikai fejlesztés	160 000 €
Lokális szennyvíz-kezelési megoldás	500 000 €
Természetes személy esetén	20 000 €

Maximális támogatási összeg

Közétkeztetési infrastruktúra	65 000 €
Közösségi tér, szolgáltató központ	95 000 €
Szolgálati jármű, eszközök	40 000 €
Önkormányzati utak kezelése	65 000 €

Maximális támogatási intenzitás

A 290/2014. (XI. 26.) korm. rendelet szerint	Általában	Természetes személy	Ebből kamattámogatás
Nem besorolt	75%	50%	max. 10 százalékpont
Kedvezményezett	85%	55%	
Fejlesztendő	90%	60%	
Komplex programmal fejlesztendő	95%	65%	

LEADER

- Helyi Fejlesztési Stratégiák (HFS) elkészítése (19.1.1.); és helyi pályázatos megvalósítása (19.2.1.);
- Térségek közötti és nemzetközi együttműködésen alapuló projektek (19.3.1.);
- LEADER Helyi Akciócsoportok (HACS) működése és térségszervezési feladatai (19.4.1.).

LEADER Helyi Akciócsoport (HACS)

- vidéki térség civil szervezeteinek, önkormányzatainak és vállalkozóinak az együttműködő **partnersége, egyesületi formában**
- **Helyi Fejlesztési Stratégia kidolgozása**
- térségi szereplők tájékoztatása, operatív megtámogatása, aktivizálása
- munkaszervezet létrehozása az operatív feladatokra

HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA (HFS)

Meghatározza az **adott térség adottságainak és szükségleteinek leginkább megfelelő**, a VP célkitűzéseivel illeszkedő, de azokkal nem megegyező (a kettős finanszírozás elkerülésére), a **helyi szereplők érdemi bevonásán alapuló fejlesztési irányokat** és tartalmi kereteket, valamint a stratégia megvalósításához szükséges és alkalmas **munkaszervezeti kapacitásokat** és működési módokat.

A LEADER támogatásra jogosult forrást az **Irányító Hatóság határozza meg** a HFS-ek minősége és a megvalósító szervezet (HACS) alkalmassága alapján.

Térségi szereplő

- további civil szervezetek, önkormányzatok, vállalkozók stb.
- lehetőség a **HFS kidolgozásában való részvételre** (keresse a területileg illetékes LEADER Helyi Akciócsoportot)
- **pályázati források (19.2.1., 19.3.1.) lehívása**

A HFS céljaihoz illeszkedő projektek helyi pályázatos megvalósítása (19.2.1.)

MIT TÁMOGAT?

A HFS céljaihoz illeszkedő projekteket, a HACS-ok által elkészített helyi pályázati felhívások alapján.

A HFS-eknek és a megvalósításukra kiírt felhívásoknak is az alábbi célokat kell szolgálniuk a vidéki térségekben:

1. gazdasági aktivitás mikro-szintjének fenntartása (helyi termékek és szolgáltatások);
2. lakosság humán közszolgáltatásokhoz való hozzájutásának, illetve azok elérésének előmozdítása;
3. térség, mint vállalkozási tér, lakóhely és turisztikai vonzóképességének erősítése;
4. helyi közösségek tagjai egyéni aktivitásának, felelősségvállalásának, együttműködési készségeinek erősítése; a többi VP intézkedéssel, illetve más OP intézkedésekkel nem átfedésben, hanem azokkal összhangban.

KIT TÁMOGAT?

A **kedvezményezettek körét a HACS határozza meg**. A HACS nem lehet kedvezményezett.

HOGYAN TÁMOGAT?

Az alábbi formákban, illetve ezek kombinációjában:

- **vissza nem térítendő – de minimis – támogatás;**
- **kamattámogatás.**

Előleg igénybe vehető.

A pályázatokat a HACS értékeli és választja ki a támogatandó fejlesztéseket.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Alkalmazandó korlátok a **támogatás mértékek** meghatározása során:

- max. **240 000 €/projekt**, amely csak a HFS-ben rögzített, megfelelően alátámasztott esetekben haladható meg (pl. innovatív aprófalú komplex projekt, több települést szolgáló vagy több éves projekt);
- max. **200 000 €/támogatott/3 év**;

A vállalkozásokat tekintve ebből a forrásból kizárólag mikro-vállalkozások támogathatók.

Térségek közötti és nemzetközi együttműködések (19.3.1.)

MIT TÁMOGAT?

A HFS céljaihoz illeszkedő, térségek közötti és nemzetközi együttműködés kialakítását és megvalósítását:

- **gazdálkodási együttműködési lehetőségek távolabbi térségek szereplőivel való kibővítésére vagy;**
- **hasznos gazdálkodási, közszolgáltatás-szervezési, egyéb együttműködési modellek megismerésére, meg-honosítására, terjesztésére.**

Cél a vidéki térségekben új megoldások alkalmazása a térség problémáira és fejlesztési lehetőségeire, továbbá a helyi szereplők térségen kívüli kapcsolatrendszerének és kompetenciáinak bővítése, új tudások becsatornázása. A projektnek alkalmazható eredménye kell, hogy legyen, amihez minden résztvevő hozzájárul, és abból részesül.

Elszámolható költségek	Teljes elszámolható költsé- gen belüli maximális arány
Együttműködések technikai előkészítése	5%
Együttműködések megvalósítása:	-
a) épület/építmény építési vagy fejlesztési költsége	-
b) új és használt gépek és berendezések beszerzési költsége	-
c) az a)-b) pontban említett kiadásokhoz kapcsolódó általános költségek	5%
d) immateriális beruházások	
e) az a) pont beruházásaihoz szükséges: ▶ ingatlan vásárlás ▶ meglévő termőföld vagy ingatlan értéke, természetbeni hozzájárulásként	2%
f) a mezőgazdasági üzemen belül megvalósítandó infrastruktúra-fejlesztés és/vagy eszköz beszerzés	15%

Nem számolható el működési költség, bérköltség, tenyészállat és forgóeszköz vásárlása.

KIT TÁMOGAT?

- vidéki térségben működő **mikro- és kisvállalkozást;**
- a HFS megvalósításában partner **közzogi és magánjogi szervezetet;**
- a HFS megvalósításában partner **természetes személyt;**
- **IH által elismert HACS-okat.**

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- térségek közötti együttműködés esetén
 - ▶ legalább 2 különböző HACS területén élő/működő, és
 - ▶ legalább 3 jogosult által benyújtott projekt;
 - ▶ együttműködésben érintett HACS ajánlása.
- nemzetközi együttműködés esetén
 - ▶ legalább 2 különböző országban működő, és
 - ▶ legalább 2 jogosult által benyújtott projekt;
 - ▶ együttműködésben érintett HACS ajánlása.

ELŐNY a pályázáskor:

térség szempontjából újszerű megoldás; mérföldkövek és célok realitása, megvalósítás mérhetősége; költséghatékonyság; szakmai alkalmasság.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt. **Előleg** igénybe vehető

MENNYIVEL TÁMOGAT?

Max. **65 000 €/projekt** (HACS-onként meghatározott pénzügyi keret).

Maximális intenzitás: **100%**.

Nem támogatható egyedi célt szolgáló beruházás színlelt együttműködés keretében, ill. a kizárólagos tapasztalatcsere.

A pályázatok benyújtására **folyamatosan nyitva álló pályázati rendszerben** lesz lehetőség. A benyújtott projektterveket az IH értékeli és választja ki.

Információ LEADER Helyi Akciócsoportoknak

A 19.1.1. és 19.4.1. műveletekre csak az IH által elismert HACS-ok pályázhatnak.

Az elismeréshez (regisztrációhoz) az alábbi feltételeknek kell teljesülnie:

- a HFS-sel lefedni kívánt terület (akcióterület) lakosságszáma 10 ezer főtől 150 ezer főig terjedhet;
- az akcióterület:
 - ▶ finanszírozásra jogosult része a vidéki településekből áll;
 - ▶ földrajzilag folytonos egység, egy település csak egy HACS-hoz tartozhat;
- a partnerségbe és a HFS-be bevonhatók a jogosult területen kívüli települések is, de az ezeken a területeken megvalósuló fejlesztések nem jogosultak finanszírozásra LEADER forrásból;
- a döntéshozatali szinten sem a község, sem a vállalkozói, sem pedig a civil szféra nem rendelkezik a szavazati jogok 49 %-ot meghaladó hányadával.

A tagságban bekövetkezett változás – amennyiben az Akciócsoport felállítására és működtetésére vonatkozó alapfeltételek továbbra is teljesülnek – nem szünteti meg a pályázatok benyújtására való jogosultságot.

A 19.1.1. és 19.4.1. műveletekkel kapcsolatos tudnivalókat az alábbi táblázat tartalmazza:

	HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK ELKÉSZÍTÉSE (19.1.1.)	HELYI AKCIÓCSOPORTOK MŰKÖDÉSE ÉS TÉRSÉGSZERVEZÉSI FELADATAI (19.4.1.)
MIT TÁMOGAT?	A Helyi Fejlesztési Stratégiák elkészítését.	A HACS-ok társadalom- és gazdaságszervező, mobilizáló tevékenységét és működését.
támogatható tevékenységek	A HFS elkészítését és végrehajtását szolgáló kapacitásfejlesztés és hálózatépítés keretében: ▪ részvétel központi képzéseken, tájékoztatókon; ▪ képzések, konzultációk szervezése a helyiek számára; ▪ adatgyűjtések és elemző tanulmányok készítése; ▪ elkészítés (operatív működtetés és személyi jellegű ráfordítások).	A HFS végrehajtásának irányításához kapcsolódó működés: ▪ operatív működtetés; ▪ személyi jellegű ráfordítások; ▪ stratégia értékelés. HFS kapcsán helyi szereplők animációja: ▪ HFS szervezése; ▪ érdekelttek közötti információcsere elősegítése; ▪ általános információ és tanácsadás a pályázatok elkészítéséhez.
KIT TÁMOGAT?	IH által előzetesen elismert HACS-okat.	IH által előzetesen elismert HACS-okat, akik megfelelnek az IH által meghatározott, működésre vonatkozó jogi, személyi, tárgyi és előrehaladási feltételeknek
HOGYAN TÁMOGAT?	Vissza nem térítendő, egyösszegű átalánytámogatást nyújt.	Vissza nem térítendő, százalék alapú átalánytámogatást nyújt.
MENNYIVEL TÁMOGAT?	KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz: HFS elkészítése. Összeg: 13 000-32 000 €/HACS. A csoport által igényelhető összeg az általuk lefedett településszám, lakosságszám, valamint a térség gazdasági-társadalmi hátrányosságának mértéke alapján kerül kiszámításra. A támogatás két részletben (60-40%) igényelhető (tervezési szakaszok alapján).	A támogatási összeg HACS-onként: az IH által HFS megvalósításra (19.2.1.) jóváhagyott forráskeret alapján számított összeg.

A HACS-ok által kidolgozott HFS-nek legalább az alábbi elemeket kell tartalmaznia:

- a terület adottságainak és fejlesztési szükségleteinek elemzése (SWOT), fejlesztési alternatívái;
- a célkitűzések és a stratégia leírása, fejlesztési alternatíva szerinti célkitűzések hierarchiája;
- ESB Alapok releváns programjaival való összhang bemutatása;
- a HFS kidolgozásába történő közösségi bevonás folyamatának leírása;
- cselekvési terv meghatározása a pályázati konstrukciók kialakítására;
- a megvalósítás irányítási és monitoring intézkedéseinek leírása;
- pénzügyi terv (az egyéb EU-s és hazai forrású kapcsolódások bemutatásával).

A támogatásra jogosult HFS-ek kiválasztásának szempontjai:

- megfelelő adatbázisokon alapuló elemzés;
- a térségi érintettek bevonásának minősége;
- célrendszer egyértelműsége és alátámasztottsága;
- a beavatkozási logika célzottsága és mérhetősége;
- összhang a Partnerségi Megállapodás, a VP, valamint a 2014-2020-as OP-k releváns céljaival;
- egyéb térségi partnerek, együttműködési lehetőségek azonosítása, célok meghatározása;
- a döntéshozó testület és a munkaszervezet megfelelősége (pl.: kapacitás, megfelelő belső szabályozás);
- hatékony monitoring (önértékelési) rendszer és szükség szerint módosítási metódus beépítése.

A HFS értékelése a szinergia-hatások mellett az átfedő vagy helyettesítő jellegű beavatkozások esetleges rejtett tervezését is vizsgálja. Ezek a HFS minőségének megítélésében nem előnyösek, mind a HFS készítésénél, mind a projekt szintű kidolgozás során a VP egyéb intézkedéseivel, valamint a **más Operatív Programokkal való összefüggések, kapcsolódások nyílt és részletes kibontása** a kívánatos, előnyt is jelent a kiválasztásnál.

Javaslat a HACS-ok számára a 19.2.1. pályázati felhívások kidolgozásakor:

- 500 lakos alatti aprófalvak számára integrált fejlesztési elemek bevezetése (bővebben: tervezési kézikönyv);
- az **egyszerűsített költségek** használata (már a HFS-ben megtervezendő)
 - ▶ beruházás esetén:
 - › 15 000 € összköltség alatt átalányköltség módszer;
 - › kapcsolódó általános költségek esetén százalékalapú átalányköltség módszer;
 - ▶ nem beruházás esetén (pl.: személyes közreműködést igénylő projektek): egységköltség módszer.
- alkalmazandó korlátok a **támogatás mértékének és intenzitásának meghatározása** során:
 - ▶ adott HFS keretösszeg max. 20%/település a teljes programidőszak alatt, a helyi közösségek hátrányos megkülönböztetéstől mentes és kiegyenlített lehetőségeinek biztosítása érdekében;
 - ▶ vállalkozásfejlesztésnél a támogatás intenzitás meghatározása során figyelembe kell venni a VP-ben és a többi OP-ban szereplő, hasonló típusú fejlesztésekre alkalmazott arányokat.

A LEADER HFS-ek végrehajtásában érintett intézmények és feladataik:

EMVA IRÁNYÍTÓ HATÓSÁG (IH)

- LEADER Helyi Akciócsoport feladatainak meghatározása
- Nemzeti LEADER-tervezési Kézikönyv 2014-2020 kidolgozása
- HACS-ok számára szakmai és anyagi támogatás
- HFS-ek ill. alkalmazott egyszerűsített költségek értékelése, jóváhagyása és döntés a megvalósítás forrásáról
- HACS munkaszervezetek létrehozásának támogatása
- szabályossági útmutatás a pályázati kiírásokhoz
- döntés a nemzeti és nemzetközi együttműködési projektek támogatásáról

KIFIZETŐ ÜGYNÖKSÉG (KÜ)

- pályázatok technikai kialakításának segítése
- eseti szakértői tanácsadás a benyújtott pályázatok előzetes megfelelőség vizsgálatát illetően;
- pályázatok formai megfelelőségi vizsgálata; támogatási okirat elkészítése
- kifizetési kérelmek kezelése; helyszíni ellenőrzések lebonyolítása

- A HACS-ok működési hatékonyságának és szabályosságának javítása érdekében minőségbiztosítási és monitoring program kidolgozása és működtetése

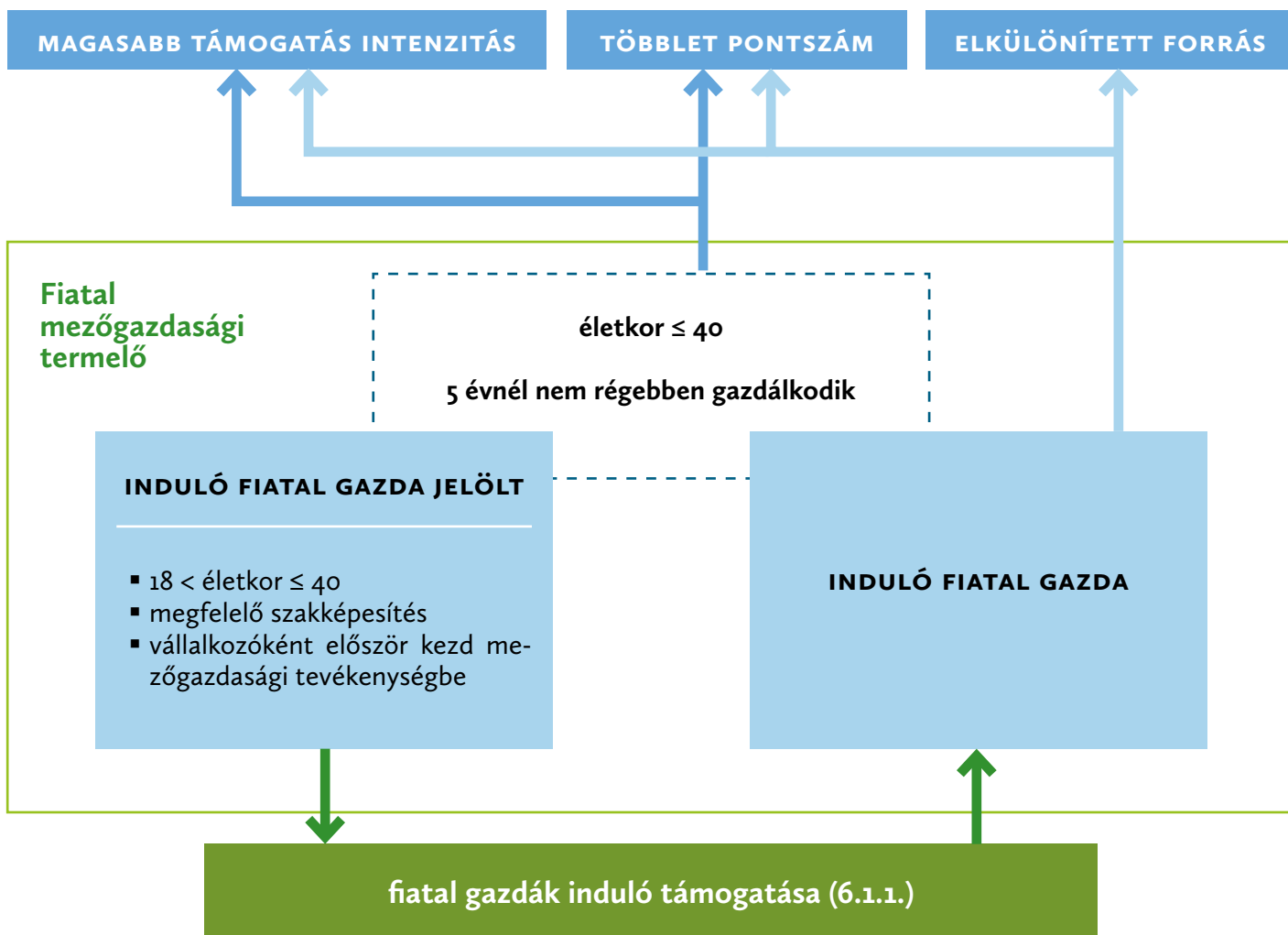
FIATAL GAZDA

CSAK MOST KEZD MEZŐGAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGBE ÉS MÉG NEM IDŐSEBB 40 ÉVESNÉL?

A Vidékfejlesztési Program több módon is előnyben részesíti a **40 évesnél nem idősebb fiatal mezőgazdasági termelőket**.

Ezen túlmenően, a tervezők kifejezetten az **induló fiatal mezőgazdasági termelőkre szabott tematikus alprogramot** is alkottak a kezdő gazdálkodók tevékenységének segítésére.

ELŐNYBEN RÉSZESÍTÉS AZ ALÁBBI FORMÁKBAN:

Az alprogram számos lehetőséget ad arra, hogy egy gazdaság-indító támogatás mellett, bővíthesse szakmai és üzleti tudását, készségeit, speciális szaktanácsadásban részesüljön, fejleszthesse gazdaságát, sikeresen megvalósíthassa elképzeléseit!

Fiatal mezőgazdasági termelők előnyben részesítése

A VP különböző támogatási lehetőségekkel szolgál azon **fiatal mezőgazdasági termelők számára**, akik:

- 5 évnél nem régebben gazdálkodnak (bővebben a 81. oldalon található útmutatás), vagy
- induló fiatal gazda jelöltek, vagy
- az induló támogatást elnyerve, induló fiatal gazdák.

Utóbbi két célcsoport számára a kezdő mezőgazdasági tevékenységet, a tudásbővítést, és a sikeres vállalkozás indítást **külön tematikus alprogram** támogatja elsődlegesen a kertészeti termelés, és az állattenyésztés ágazatokban.

Fiatal Gazda Tematikus Alprogram (FIG)

Az alprogram céljai:

- a vállalkozóként induló előmozdítása;
- gazdaság-fejlesztésének megerősítése;
- tudásbázis gyarapítása, gyakorlati készségek megerősítése;
- gazdaság-indítás célzott segítése: szaktanácsadás, mentorálás.

FIG alprogram elemei:

- induló támogatás (6.1.1.);
- ráépülő támogatások.

Fiatal gazdák induló támogatása (6.1.1.)

MIT TÁMOGAT?

Mezőgazdasági vállalkozás indítását.

KIT TÁMOGAT?

Egyéni vállalkozóként első ízben induló, 18–40 év közötti, mezőgazdasági szakismerettel rendelkező természetes személyt, vagy jogi személyt, amelynek kizárólagos tulajdonosa és ügyvezetője 18–40 év közötti, és mezőgazdasági szakismerettel rendelkezik.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- 6000–25 000 közötti STÉ, mint termelési potenciál;
- üzleti terv benyújtása;
- 6 hónapnál nem régebben kezdeményezett egyéni vállalkozói regisztráció, vagy meglévő cégben kizárólagos tulajdonosság és ügyvezetőség.

ELŐNY a pályázáskor:

- üzleti terv minősége;
- szakmai képzettség szintje, gyakorlat;
- magasabb hozzáadott értékű gazdálkodás;
- környezeti- és klíma-alkalmazkodás;
- minőségi rendszerben való részvétel vállalása;
- ökológiai gazdálkodás folytatása;
- foglalkoztatási hatás;
- megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

KÖTELEZŐEN TELJESÍTENDŐ a támogatáshoz:

- legkésőbb a vállalkozói regisztrációt követő évben egyéni vállalkozóként első adóbevallás benyújtása;

Az üzleti terv 4 évre szól, legalább 1 fő főállású vállalkozó megélhetését kell, hogy biztosítsa, és alá kell támasztania a tervezett beruházások és egyéb szükséges fejlesztések megvalósulását és a kiadásokat. Tartalmaznia kell legalább:

- kezdeti helyzetelemzés;
- termelési adottságok – pl. öntözővíz-hozzáférés - és korlátozások – pl. NATURA 2000, stb.;
- mérföldkövek, célok, annak bemutatása, hogyan válik a gazdálkodás megkezdésétől számított 18 hónapon belül aktív farmerré;
- pénzügyi elemzés;
- további tervezett VP műveletek igénybevétele.

Az üzleti terv egyben felhasználható a beruházási támogatások “egyszerű üzleti terv” elvárásként az “egyszerűsített” eljárásban meghatározott elérhető támogatási maximum eléréséhez.

- az adóbevallás benyújtásától legkésőbb 18 hónapon belül aktív mezőgazdasági termelővé válás;
- a támogatási döntéstől számított legfeljebb 9 hónapon belül az üzleti terv végrehajtásának megkezdése;
- meghatározott időszakonként, de minimum évente 5 napban köteles egyéni szaktanácsadás igénybe vétele, amely kiterjed a gazdálkodás elindításához kapcsolódó kérdésekre;
- legkésőbb
 - ▶ a 4. naptári év:
 - › elejére főállású egyéni vállalkozóvá válás;
 - › végére az üzleti tervben vállalt kötelezettségek teljesítése;
 - ▶ a támogatás 4. lezárt gazdálkodási évében az előző évi bérminimum mértékét elérő jövedelem mezőgazdasági tevékenységből;
- legkésőbb a 25%-ra vonatkozó kifizetési kérelem benyújtásáig kötelező képzés elvégzése.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

A támogatási összeg **40 000 €**.

A támogatás **két részletben (75 % – 25 %)** igényelhető. A második részlet igénylése az első részlet igénylését követő 36 hónap után lehetséges, az üzleti tervnek megfelelő teljesítés alapján.

Ráépülő támogatási lehetőségek FIG

Az alprogram ráépülő támogatási lehetőségei **alapvetően az induló támogatást elnyerők számára** állnak rendelkezésre. A ***-gal jelölt esetekben** ugyanakkor **az 5 évnél nem régebben gazdálkodó fiatal mezőgazdasági termelők is részesülnek** az induló támogatást elnyerők számára fennálló előnyökben.

Elkülönített forráskeret az alábbi műveleteken belül:

- 1.1.1. Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek
- 1.2.1. Bemutató üzemi programok
- 1.3.1. Szakmai tanulmányutak, csereprogramok, és gyakornoki programok
- 2.1.1. Egyéni szaktanácsadás
- 2.1.2. Csoportos szaktanácsadás
- 2.3.1. Szaktanácsadók továbbképzése
- 4.1.1. Állattenyésztési ágazat fejlesztése
- 4.1.3. Kertészeti ágazat fejlesztése
- 4.1.4. Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése

A programok szervezőit **ösztönzi** az elkülönített forráskeret arra, hogy az induló fiatal gazdák készségeinek fejlesztésére állítsanak össze projekttervet.

Magasabb támogatásintenzitással (plusz 10 százalékpont) járó műveletek:

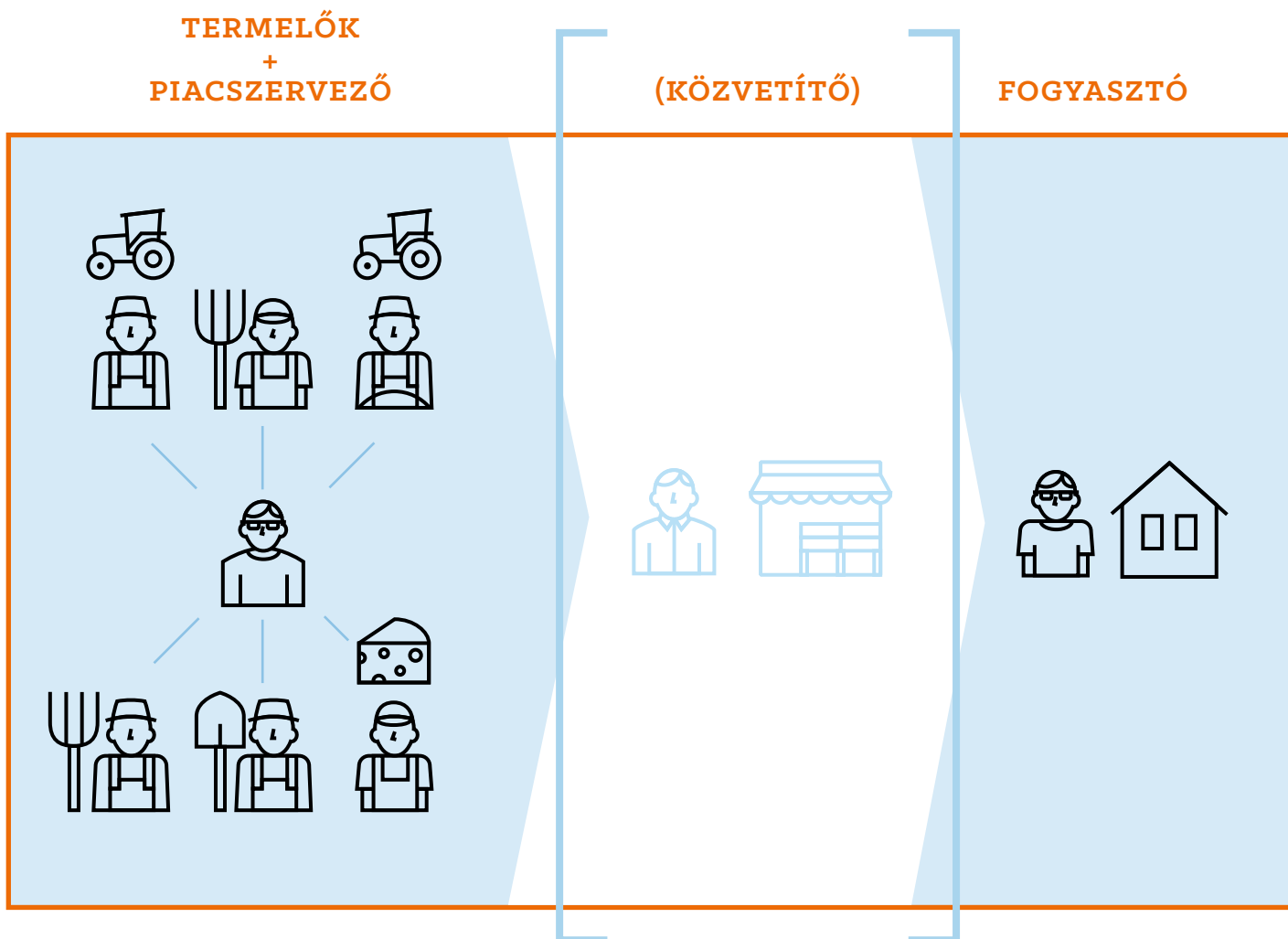
- 4.1.1. Állattenyésztési ágazat fejlesztése *
- 4.1.3. Kertészeti ágazat fejlesztése*
- 4.1.2. Kisméretű terménytárolók és szárítók beruházásai*
- 4.1.4. Mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése*
- 4.1.5. Innovatív projektek beruházásai – mezőgazdasági termelés fejlesztése*

Értékelési többlet pontszámmal járó műveletek:

- 3.1.1. Minőségrendszerhez történő csatlakozás*
- 11.1.1. Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés
- 11.2.1. Ökológiai gazdálkodás fenntartása
- 14.1.1. Tejágazat szerkezetátalakítását kísérő állatjóléti támogatás*
- 16.1.1. Innovatív projektek megvalósítása*

RÖVID ELLÁTÁSI LÁNC (REL)

A **rövid ellátási lánc** egy olyan együttműködés, amely mezőgazdasági termelők együtt működésében olyan új, vagy továbbfejlesztett, maximum 1 közvetítőt beiktató értékesítési formát dolgoz ki és működtet, amely a tagok rendszeres értékesítési formájává válik.

Az **alprogram** „csomagban” támogatja a piacra jutást segítő tevékenységeket és kisebb beruházásokat, valamint a termelőknek a termeléssel, élelmiszer-biztonsággal, az egyes értékesítési formákkal vagy akár feldolgozással összefüggő ismereteinek és készségeinek bővítését képzési és szaktanácsadási eszközökkel.

Rövid Ellátási Lánc Tematikus Alprogram (REL)

MI A REL?

Termelői együttműködésen alapuló, a termelők és a fogyasztók közötti szoros földrajzi kapcsolatot felhasználó, maximum 1 közvetítő közbeiktatásával alkotott, rendszeres értékesítést végző ellátási lánc. A termékek nem feltétlenül különleges minőségűek, ezt a megcélzott piaci szegmens határozza meg.

A különböző értékesítési megoldások iránt fogyasztói és termelői oldalról is egyre növekvő az igény. A termelőket a **jobb jövedelmezőség**, míg a fogyasztókat a megbízhatóság és termékek frissessége motiválja. A **helyi szükségletek helyi termelésből** – tervezhető és kiszámítható módon – való kielégítésének igényével ugyanakkor megjelenik mindkét fél részéről a fenntartható és felelős gazdaság iránti elkötelezettség is.

A rövid ellátási lánc működésének leginkább közismert formáit az alábbi ábra mutatja be.

Hazánkban egyelőre a **hagyományos** és inkább alkalmi REL formák terjedtek el. A tervezett és állandó, üzleti modellként működő, illetve a **modern formák** elterjedtsége és stabilitása még jelentősen elmarad a lehetőségektől.

REL ALPROGRAM

Az alprogram a modern értékesítési formák megerősödéséhez, azok önfenntartó működtetésének kialakításához nyújt támogatást.

Cél	Támogatott tevékenységek
Termelők fejlődése	- a termelők és piacszerzők gyakorlatorientált képzései - kistermelői termék-előállítás élelmiszerhigiéniai megfelelés - élelmiszerlánc kockázatok csökkentése - termelők kereskedelmi és marketing felkészültsége
Kistermelői együttműködések kialakítása, működtetése	- REL termelői csoport adatbázis létrehozása - REL termelői – fogyasztói hálózat kialakítása
Termelői értékesítési módok fejlesztése	- termelői piacon vagy értékesítési ponton való rendszeres megjelenés - termelői piacokon értékesítők körének kiszélesítése - piacok termékpalettájának fogyasztói igényekhez jobban igazodó bővítése - értékesített termelői termék ár-érték arányának javítása - helyi termelői termékeket felhasználó turizmus/gasztronómia fejlesztése - kistermelői élelmiszer-termékek közétkeztetésben történő felhasználása
Fogyasztói szokások fejlődése	- helyi termékek népszerűsítése - egészséges táplálkozás és egészséges életmód programok kialakítása - a környezettudatos értékesítés és vásárlás ösztönzése

REL alprogram elemei:

- induló támogatás (16.4.1.);
- ráépülő támogatások.

REL együttműködés (16.4.1.) REL

MIT TÁMOGAT?

Két lépcsős pályázatással az alábbiakat támogatja:

1. lépcső: a közvetlen piacra jutás érdekében új vagy meglévő **közös értékesítési csatornák (tovább)fejlesztésének céljára** létrejövő együttműködő **csoport megalakulása**, így például a tagtoborzás, üzleti terv kidolgozása.

ELSZÁMOLHATÓAK az alábbi tevékenységek személyi és dologi költségei:

a) tervezés, előkészületek (pl.: tagtoborzás, üzleti terv készítés).

2. lépcső: a kidolgozott üzleti terv megvalósítása.

ELSZÁMOLHATÓAK az alábbi tevékenységekhez kapcsolódó költségek:

b) szervezés, képzések;

c) működés (pl.: önellenőrzési rendszer, minőségi rendszer bevezetése, működtetése);

d) a projektterv végrehajtásához kapcsolódó egyedi projektek: a közös piaci megjelenéshez szükséges új vagy használt gépek, berendezések, marketing és promóciós eszközök, védjegyek, továbbá számítógépes szoftverek vásárlása/kifejlesztése, illetve a kapcsolódó általános költségek (pl.: tervkészítés, engedélyeztetés);

e) promóció (pl.: közösségi marketing eszközök).

Elvárás, hogy a projektnek – **előre definiált** – a célcsoport szükségleteihez illeszkedő **konkrét eredménye** keletkezzen és az eredmények csoporttagok általi **közös használata** biztosított legyen.

KIT TÁMOGAT?

Az **a), b), c), e)** költségek esetén:

a projekt kidolgozására, megvalósítására létrehozott **csoportot**, amely jogilag lehet:

- a csoporttagok által létrehozott önálló alanyiséggel rendelkező szervezet; vagy
- a csoporttagok alkotta konzorcium (a támogatás kedvezményezettje a konzorciumot vezető tag).

Az **d)** költségek esetén:

a **csoportot vagy annak mezőgazdasági mikro-vállalkozás tagjait**.

Csoport: legalább 5 mikro-vállalkozás mezőgazdasági termelő és egy piacszervező alkotja. Kapcsolt vállalkozások esetén az összes tag kizárásra kerül.

FELTÉTEL a pályázáshoz:

- újonnan létrejövő csoport, vagy létező csoport esetén új – még nem megkezdett – projekt;
- a termelők és a fogyasztó között legfeljebb egy közvetítő jelenléte;
- projektterv benyújtása.

ELŐNY a pályázáskor:

piacszervezői gyakorlat; a projekt által a termelők jövedelmezőségének javulása; a költséghatékonyság; ökológiai termékek és földrajzi eredetjelzéssel rendelkező termékek piacra jutásának elősegítése.

HOGYAN TÁMOGAT?

Vissza nem térítendő támogatást nyújt.

Előleg igénybe vehető. Egyedi azonosítóval rendelkező **használt tárgyi eszköz és saját teljesítés** elszámolható.

Maximális időtartam: **3 év**.

MENNYIVEL TÁMOGAT?

	Maximális támogatási intenzitás	Maximális támogatás
a), b), c), e) költségek esetén	90%	300 000 €
d) költség esetén	40-50%	

Az egy évre igényelt támogatás nem haladhatja meg a teljes összeg 75%-át.

Nem támogatható önmagában tanulmányok, tervek készítése valamint piac, piaci infrastruktúra építése. Utóbbiak a 7.2.1. művelet alatt támogathatók.

Piacszervező: megfelelő kapacitással rendelkező nonprofit szervezet, amely nem áll üzleti kapcsolatban a termelőkkel (nem minősül beszállítónak, felvásárlónak, bérbe adónak, stb.). Feladata a projekt és az együttműködés menedzselése.

Ráépülő támogatási lehetőségek

Az alprogram résztvevői (REL csoport tagok) részére **elkülönített forrás** áll rendelkezésre az alábbi műveleteken belül:

1.1.1. Agrárgazdasági képzések és felkészítő tréningek

1.2.1. Bemutató üzemi programok

1.3.1. Szakmai tanulmányutak, csereprogramok és gyakornoki programok

2.1.1. Egyéni szaktanácsadás

2.1.2. Csoportos szaktanácsadás

2.3.1. Szaktanácsók továbbképzése

3.1.1. Minőségrendszerhez történő csatlakozás

3.2.1. Minőségrendszerhez kapcsolódó tájékoztatás és promóció

4.2.1. Mezőgazdasági termékek feldolgozásának fejlesztése

4.2.2. Borászat fejlesztése

9.1.1. Termelői csoportok létrehozása

16.1.1. Innovatív projektek megvalósítása

A **programok szervezőit ösztönzi** az elkülönített forráskeret arra, hogy a REL együttműködések termelői készségeinek fejlesztésére állítsanak össze projekttervet.

Elkülönített forrás nélkül, de **pályázáskor előnyt** élveznek a REL együttműködés termelői az alábbi műveletek esetén:

6.3.1. Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése

FOGALOMTÁR

Annex 1 termékek: elsődleges feldolgozásra és értékesítésre szánt mezőgazdasági termékek.

Agrár-Innovációs Operatív Csoport: a 16.1.1. művellet keretében valamely innovatív projekt kidolgozására és megvalósítására, mezőgazdasági termelő, élelmiszer-feldolgozó, vagy erdőgazdálkodási tevékenységet folytató vállalkozások és kutatók, tanácsadók, szaktanácsadók együttműködése.

Aktív mezőgazdasági termelő: a mezőgazdasági termelők részére nyújtandó közvetlen támogatás igénybevételére vonatkozó szabályokról szóló 8/2015. (III.13.) FM rendeletben foglaltaknak megfelelően közvetlen támogatás igénybevételére jogosult mezőgazdasági termelő.

Állattartó: a tartási helyek, a tenyészetek és az ezekkel kapcsolatos egyes adatok országos nyilvántartási rendszeréről szóló FVM rendelet szerinti gazdálkodó.

Átlaghozam: a termelő saját hozamadata hiányában alkalmazott, az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium internetes honlapján közzétett közleményben, adott növénykultúrára és adott évre vonatkozóan meghatározott megyék – ennek hiányában országos – átlagos hozamadat.

Beruházás: a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény és a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. által befektetett eszközként aktivált ráfordítások összessége, vagy más jogszabály által beruházásnak minősített tevékenységek összessége.

Biodiverzitás: az élővilág sokfélesége.

CLLD/LEADER (2014-2020 programozási időszakban): alulról építkező, helyi közösségre épülő rendszere a vidéki problémák részletes feltárását és a helyi erőforrások széles körű mobilizálását teszi lehetővé. Az eszköz alkalmazásával kiválaszthatóak a részvételi alapú tervezés alapján kimunkált, a helyi sajátosságokhoz leginkább illeszkedő beavatkozások, amelyek a hagyományos ágazati beavatkozásokhoz képest magasabb hatékonysággal valósíthatók meg és társadalmi elfogadottságuk is garantálható.

De minimis támogatás: csekély összegű (de minimis) állami támogatásnak minősül minden olyan állami forrásból nyújtott támogatás, amelyről a jogszabály kimondja, hogy de minimis támogatásnak kell tekinteni. Egy vállalkozásnak bármilyen forrásból, csekély összegű támogatási jogcímen odaítélt támogatás tartalmát – három pénzügyi év vonatkozásában – nem haladhatja meg a 200 000 eurónak, közúti szállítás esetén pedig a 100 000 eurónak megfelelő forint összeget.

Diverzifikáció: mezőgazdasági tevékenység mellett nem mezőgazdasági tevékenység végzése (pl: kézműves, turisztika stb.).

Erdőgazdálkodó: az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő tulajdonos vagy jogszerű használó.

Erózió: a talajerózió a talaj csapadékvíz vagy öntözés által kiváltott kimosódása, ami során a talaj anyaga el-

mosódik, csökken a talaj tápanyag- és humusztartalma, romlik a szerkezete, jelentősen csökkentve ezáltal a termőképességet.

Élelmiszer-feldolgozás: Annex I. termék feldolgozása, amelynek eredményeként élelmiszer vagy haszonállat eledel célú termék jön létre. Nem minősül feldolgozásnak a mezőgazdasági termelő által végzett, a termék első piacra vitelét szolgáló (post harvest) termékmanipulálási eljárás, ami az alaptermék jellegét/tulajdonosságát nem változtatja meg. Mosott, csomagolt saláta, vagy salátakeverék és étkezési csíra előállítását élelmiszer-feldolgozásnak minősül.

Fejlesztendő eljárás: a kedvezményezett eljárások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) kormányrendelet alapján.

Fiatal mezőgazdasági termelő: az a mezőgazdasági termelő, aki induló fiatal gazda támogatást (6.1.1.) nyert, vagy 40 évesnél nem idősebb és 5 évnél nem régebben gazdálkodik. Induló fiatal gazda támogatásra (6.1.1.) pályázás esetén továbbá fiatal mezőgazdasági termelőnek számít az induló fiatal gazda jelölt is.

Gazdaság: a jogosult tulajdonában vagy jogszerű és dokumentált használatában álló gazdálkodási célú ingatlan.

Használt eszköz: elszámolhatóságának feltétele, hogy az eszköz:

- a megelőző hét évben nem EU vagy hazai támogatásból lett beszerezve, vagy előállítva, amit az eladó igazolni tud, és más megoldás (új eszköz beszerzése, lízing, stb.) igénybevétele nem indokolt;
- eladója igazolja az eszköz eredetét;
- értéke nem érheti el a hasonló rendeltetésű, azzal azonos, vagy közel azonos műszaki paraméterekkel rendelkező új eszköz piaci értékét, kivéve, amennyiben a felhívás alapján kifejezetten cél a használt (korhú) eszközök beszerzése;
- egyedi azonosítóval rendelkezik.

Helyi piac: a termelő gazdaságának helye, vagy a gazdaság illetve a termék-előállítás helyétől légvonalban számítva legfeljebb 40 km távolságon belüli piac, vásár, rendezvény és engedélyezett ideiglenes árusító hely.

Induló fiatal gazda: az a mezőgazdasági termelő, aki induló fiatal gazda támogatást (6.1.1.) nyert.

Induló fiatal gazda jelölt: egyéni vállalkozóként első ízben induló, 18-40 év közötti, mezőgazdasági szakismerettel rendelkező természetes személy, vagy jogi személy, amelynek kizárólagos tulajdonosa és ügyvezetője 18-40 év közötti, és mezőgazdasági szakismerettel rendelkezik.

Intenzitás: a ténylegesen kifizetett támogatás, valamint a termelőnél felmerült és számlával, vagy egyéb – a felhívásban részletezett – módon igazolt költségek hányadosa.

Jogszerű földhasználó: adott mezőgazdasági hasznosítású földterület viszonylatában hasznosításra jogosult természetes vagy jogi személy.

Káros vizek tározása: a túrheterónél nagyobb károkat

okozó vizek (csapadék-, bel- és talajvizek) összegyűjtésének és tározásának megvalósítását szolgálja.

Kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás: nemzeti forrásból nyújtott támogatásként vehető igénybe a VP céljainak megfelelő beruházásokhoz kapcsolódó piaci feltételekkel nyújtott, illetve államilag támogatott kölcsön-, hitel-, hitelkeret-szerződéshez, pénzügyi intézményi garanciához, pénzügyi lízing és faktoring ügyletekhez. A kedvezményes díjú intézményi kezességvállalás állami támogatásnak minősül, amennyiben költségvetési viszontgaranciával biztosított kezességvállalás esetén a kezességvállaló intézmény díjkedvezményt nyújt és/vagy a kezességvállaláshoz nemzeti költségvetési forrásból nyújtott kezességi díjtámogatás kapcsolódik. A támogatás az összeszámlázási szabályok figyelembe vételével nyújtható.

Kertészeti tevékenység: zöldség- és gyümölcstermesztés; növényi szaporítóanyag termesztés; erdészeti szaporítóanyag előállítás; fűszer-, aroma- és gyógynövény-termesztés; dísznövény-, díszfatermesztés; gomba, burgonyafélék termesztése; faiskolai termesztés..

Kedvezményezett eljárás: a kedvezményezett eljárások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) kormányrendelet alapján.

Kisléptékű fejlesztés: helyi igényekhez igazodó pontszerű fejlesztés.

Kistélepülés: az 1 000 főnél kevesebb állandó népességgel rendelkező település.

Kisvállalkozás: méretkategóriát jelent. Ide sorolható minden olyan egyéni vagy társas vállalkozás, szövetkezet, illetve mezőgazdasági tevékenység esetén a mezőgazdasági őstermelő, ha az összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Továbbá, a vállalkozásban az állam, az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen sem haladja meg a 25%-ot.

Kollektív beruházás: amennyiben adott műveletmásképp nem rendelkezik, legalább 5 – jogilag és gazdaságilag egymástól független – kedvezményezett által közösen végrehajtott beruházás, a résztvevők hatékonyságának és versenyképességének javítása érdekében. Kollektív beruházás kedvezményezettje lehet a TCS, a TÉSZ és a mezőgazdasági, erdészeti termelők tagságával működő szövetkezet, a konzorciumi formában létrejött termelők egy csoportja, valamint a mezőgazdasági tevékenységet végző szociális szövetkezet.

Komplex programokkal fejlesztendő eljárás: a kedvezményezett eljárások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) kormányrendelet alapján.

Környezeti hatástanulmány: a végrehajtás során a beruházási elemeket is tartalmazó műveletek esetében a pályázat jóváhagyását megelőzően a várható környezeti hatások értékelésre kerülnek, amennyiben a vonatkozó jogszabály – az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvet a nemzeti jogba átültető, a környezeti hatásvizsgálati és

az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet – előírja. Ez a kötelezettség megfelel az 1305/2013/EU rendelet 45. cikkének (1) bekezdésében foglaltaknak: az adott beruházástípusra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően előzetesen értékelni kell a várható környezeti hatást, amennyiben a beruházás valószínűleg kedvezőtlen hatást gyakorol a környezetre.

Közbeszerzés: a program megvalósítása alatt a közbeszerzési eljárások során az IH megfelelően figyelembe veszi az EU közbeszerzési szabályait, így különösen a 2004/08/EK irányelv, a 2004/17/EK irányelv, a 2014/23/EU, a 2014/24/EU, a 2014/25/EU irányelvek nemzeti jogrendszerbe való átültetését, a 89/665/EEC és a 91/13/EEC direktívát, valamint a „zöld közbeszerzés” horizontális szempontjait.

Középvállalkozás: méretkategóriát jelent. Ide sorolható minden olyan egyéni vagy társas vállalkozás, szövetkezet, illetve mezőgazdasági tevékenység esetén a mezőgazdasági őstermelő, ha az összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Továbbá, a vállalkozásban az állam, az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen sem haladja meg a 25%-ot.

Lakos-egyenérték: a szennyvízkezelő berendezések méretezésére használatos egység, amelyet az egy lakos által naponta termelt szennyvíz szervesanyag-tartalmából, illetve az ennek lebontásához szükséges 5 napos biokémiai oxigénigényből eredeztetnek.

LEADER (francia betűszó: Liaison Entre Actions pour le Developement de l'Economie Rurale): közösségi kezdeményezés a vidéki gazdaság fejlesztéséért.

Mezőgazdasági termelő: az a természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet, amely Magyarország területén mezőgazdasági termelő tevékenységet végez.

Mezőgazdasági termelők egy csoportja: mezőgazdasági termelők együttműködése, amelynek jogi formája lehet termelői csoport, termelői értékesítő szervezet, mezőgazdasági, erdészeti termelők tagságával működő szövetkezet, konzorcium, valamint mezőgazdasági tevékenységet végző szociális szövetkezet.

Mezőgazdasági termék értékesítése:

- értékesítés szándékából történő kihelyezés, vagy bemutatás;
- értékesítésre való felkínálás;
- kiszállítás vagy a forgalomba hozatal egyéb módja;
- kivéve az elsődleges termelő termékátadását viszonteladóknak, vagy feldolgozóknak (felvásárlás), illetve minden olyan termék előállításával kapcsolatos tevékenységet, amely ezt az átadást készíti elő;
- a mezőgazdasági termék értékesítésének számít az elsődleges termelő végső fogyasztónak történő értékesítése, ha az egy erre a célra elkülönített és fenntartott helyszínen történik.

Mezőgazdasági tevékenység: a mezőgazdasági termé-

kek termelése, tenyésztése vagy termesztése, ideértve a betakarítást, a fejést, az állattenyésztést és a mezőgazdasági célból történő állattartást.

Mikro-vállalkozás: méretkategóriát jelent. Ide sorolható minden olyan egyéni vagy társas vállalkozás, szövetkezet, illetve mezőgazdasági tevékenység esetén a mezőgazdasági őstermelő, ha az összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Továbbá, a vállalkozásban az állam, az önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati joga alapján – külön-külön vagy együttesen sem haladja meg a 25%-ot.

Natura 2000: az Élőhelyvédelmi és Madárvédelmi Irányelv alapján kijelölésre került európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózata (Natura 2000 hálózat), amelynek hazai része a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet alapján került lehatárolásra. A hazai hálózathoz tartozó területek helyrajzi számait a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Nem termelő beruházás: olyan beruházás, amely nem vezet a mezőgazdasági üzem értékének vagy jövedelmességének jelentős növekedéséhez.

Saját teljesítés: saját teljesítés alatt értendő, ha a kedvezményezett bizonyos beruházásokat vagy szolgáltatásokat nem harmadik személyektől szerez be, hanem saját maga végez. Nem számít saját teljesítésnek a kedvezményezett kapcsolt vállalkozása által, vagy nem gazdasági társaság kedvezményezett esetén a részben vagy egészben tulajdonában lévő gazdasági társaság által végzett teljesítés.

Standard Termelési Érték (STÉ): a mezőgazdasági ágazatok kibocsátását fejezi ki hektárra, vagy számosállatra vetítve. A mutatót a bruttó termelési érték (értékesítési árbevétel, aktivált saját teljesítmény, egyéb bevételek) és a közvetlen támogatások (továbbá az általános forgalmi adó és egyéb termékadó) különbségeként kalkulálják. A tevékenységi irány meghatározásánál figyelembe veszik az egyéb jövedelemtermelő tevékenység értékét is. Az üzemméretet a mutató közvetlenül euróban fejezi ki.

Az oldal alján lévő táblázat a 6 000 € STÉ-nek megfelelő gazdaságméretekre hoz példákat (átváltási arány: 275,25 €/Ft).

Referenciahozam: a termelő által a referencia-időszakban elért hozamok számtani átlaga. Amennyiben a termelő az adott növénykultúrára valamelyik évben nem rendelkezik saját hozamadattal, akkor abban az évben a saját hozamát helyett a megyei – vagy annak hiányában – az országos átlaghozamot kell figyelembe venni a referenciahozam kiszámításánál.

Referencia-időszak: a tárgyévet megelőző öt éves időszakból a legmagasabb és a legalacsonyabb hozammal rendelkező kettő év elhagyásával képzett három év.

Szociális szövetkezet: a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény 14-19. §-okban meghatározott szövetkezet.

Tanya: a 2013. évi CXXII. törvény 5. § 25. pontjában meghatározott fogalom.

Tanyagazdaság: állandóan lakott külterületi fekvésű mezőgazdasági birtok, amelynek részei a lakó- és gazdasági épületekkel beépített tanyatelek és az ahhoz

Szántóföldi növények	STÉ / ha (eFt)	Min. mennyiség (ha)	Gyümölcs- és szőlőültetvény	STÉ / ha (eFt)	Min. mennyiség (ha)
őszi búza	179,5	9,2	alma	752,6	2,2
őszi árpa	148,4	11,1	meggy	752,6	2,2
szemes kukorica	240,7	6,9	dió	495,7	3,3
napraforgó	213,9	7,7	szilva	752,6	2,2
őszi kárp. repce	232,1	7,1	cseresznye	752,6	2,2
cukorrépa	533,3	3,1	csemege szőlő	898,7	1,8
szója	206,6	8,0	borszőlő minőségi bornak	471,8	3,5
burgonya	1268,6	1,3	borszőlő tájbornak	407,3	4,1
Haszonállatok	STÉ / db (eFt)	Min. mennyiség (db)	Zöldségfélék	STÉ / ha (eFt)	Min. mennyiség (ha)
hízóbika (> 2 éves)	101,7	16,2	Szabadföldi földi eper	1 224,6	1,3
tejelő tehén	545,2	3,0	Fűtött fóliás földi eper	13 974,3	0,1
anyajuh	18,7	88,5	Szabadföldi paradicsom	1 224,6	1,3
anyakoca	144,2	11,5	Fűtött fóliás/növényházi paradicsom	13 974,3	0,1
hízósertés	62,7	26,3	Szabadföldi fejes káposzta, karfiol	1 224,6	1,3
broiler	3,4	483,9	Fűtött fóliás étkezési paprika	13 974,3	0,1
tojótyúk	5,2	316,6	Fűtött fóliás fűszerpaprika	13 974,3	0,1

közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó (más helyrajzi számú földrészleten található), a település közigazgatási területén levő, vagy – a közigazgatási egységtől függetlenül – a tanya 30 km-es körzetén belül található művelt termőföldterületek. A gazdálkodási funkcióit kiegészíthetik a termékfeldolgozás és a vendégfogadás létesítményei.

Tanyás település: Bács-Kiskun megye, Békés megye, Csongrád megye, Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye összes települése, továbbá Pest megye Ceglédi, Dabasi, Gyáli, Monori, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei, Szigetszentmiklósi, Vecsési járásának települései.

Tározás: a természetes körülmények között történő nyílt vízi „tárolás”.

Termelői csoport (TCS): Az FM, mint illetékes hatóság általi elismeréssel rendelkező termelői csoport.

Termelői szervezet (TÉSZ): Az FM, mint illetékes hatóság általi elismeréssel rendelkező ágazati termelői szervezet.

Tétel (10.2.2. művellet esetében): a megőrzési egység (klón, törzs, vonal, fajta, változat, populáció), a megőrzendő genetikai anyag típusától függően.

Ültetvény: olyan terület, amelynek eredményeként a telepített növények legalább egy évnél hosszabb ideig talajhoz, helyhez kötötten a termesztés alapját képezik, és egybefüggő területük eléri vagy meghaladja, gyümölcsfa ültetvény esetében az 1 500 négyzetmétert, bogyósgyümölcs és zöldségültetvény esetében az 500 négyzetmétert.

Üzemi szint: a tárgyevi egységes kérelemben feltüntetett összes használatban lévő termőföld figyelembe vételével megállapított üzemméret.

Versenyképes üzemméret: 6 000 STÉ fölötti gazdaság-méret és bevétel.

Veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták: magyar-tarka szarvasmarha; magyar merinó.

Védett őshonos állatfajták: magyar szürke szarvasmarha; magyar házibivaly; gidrán; hucul; kiséri félvér; lipicai; furioso-north star; nóniusz; magyar hidegvérű; shagya arab; magyar parlagi szamár; szőke/fecskehasú/vörös mangalica; hortobágyi(magyar)/gyimesi racka; tejelő cigája, cigája, cikta; magyar parlagi kecske; sárga/kendermagos/fehér/fogolyszínű/fehér erdélyi kopasznakú magyar tyúk; fekete erdélyi kopasznakú, kendermagos erdélyi kopasznakú tyúk; magyar parlagi gyöngytyúk; fodros tollú magyar lúd; magyar lúd; fehér/tarka magyar kacska; bronz/réz pulyka.

Vidéki térség: az a település, ahol közigazgatási jogalástól (város/község) függetlenül:

- a népesség 10 ezer főnél kevesebb;
- 10 ezer fő feletti lakossággal rendelkező tanyás települések külterületei;
- nem jogosult a fenti jellemzők ellenére sem: Budapest és a budapesti agglomerációhoz tartozó települések.

Vízbázis: vízkutak által már igénybe vett vagy igénybe vehető (arra kijelölt) felszín alatti térrész, amely emberi

fogyasztásra kitermelhető vízkészletekkel rendelkezik. Sérülékennyé attól válik, hogy kitett a felszíni eredetű szennyeződésekkel szemben, ami annyit jelent, hogy a vízáadó réteg felett nem helyezkedik el olyan geológiai réteg amely megakadályozná a szennyezőanyagok leszívargását a víztermelő kutak szűrőjéhez. A területileg illetékes vízügyi igazgatóságok és/vagy vízügyi hatóságok tudnak segítséget nyújtani a vízbázis érintettségéről.

Vízilétesítmény: az a mű, műtárgy, berendezés, felszerelés vagy szerkezet, amelynek rendeltetése, hogy a vizek lefolyási, áramlási viszonyait, mennyiségét vagy minőségét, medrének vagy partjának állapotát, a vizek kártételeinek elhárítása, a vizek hasznosítása minőségének és mennyiségének megfigyelése, illetve ásványi és földtani kutatások végzése céljából vagy ásványi nyersanyag kitermelése céljából befolyásolja.

Víztestek minősítése: a felszíni vizek jellemzését szolgáló rendszeres mintavételi és vizsgálati tevékenység az alapja a Víz Keretirányelv végrehajtásának, mert enélkül a fennálló állapot jellemzése és az intézkedések hatásának nyomon követése nem lenne lehetséges.

Víz Keretirányelv (2000/60/EK irányelve, továbbiakban VKI): 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagállamaiban. A VKI hazai megvalósítási terve a Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv, a vizek állapotát feltáró és azok jó állapotba hozását megalapozó koncepcionális, stratégiai terv. A Magyar Kormány 2010. május 5-én elfogadta Magyarország első Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervét. A terv a Magyar Közlöny 2010. évi 84. számában a 1127/2010. (V. 21.) Korm. határozat mellékleteként jelent meg. Jelenleg zajlik a VGT felülvizsgálata, melynek eredményei lesznek hatályosak a következő vízgazdálkodási beruházásokhoz kapcsolódó vizek minősítésére.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE:

HACS:	LEADER Helyi Akciócsoport
HFS:	Helyi Fejlesztési Stratégia
KMR:	Közép-Magyarországi Régió
MTÉT:	Magas természeti értékkel bíró területek
STÉ:	Standard Termelési Érték
TCS:	Termelői csoport
TÉSZ:	Termelői (értékesítő) szervezet
VP:	Vidékfejlesztési Program (2014-2020 közötti pénzügyi ciklus)

NAK SZEREPE

A VP-hez kapcsolódóan legfontosabb szerepünk az, hogy a tagok minél szélesebb körét megismertessük a Program adta lehetőségekkel, részletekkel, annak érdekében, hogy a pályázni szándékozók a lehető legjobban felkészüljenek az egyes intézkedésekben meghatározott feltételek teljesítésére.

A NAK már a tervezésben is részt vett a Vidékfejlesztési Program tervezési munkacsoportjaiba delegált szakértőin keresztül.

A tervezést követő lépés a VP által meghatározott műveletek pályázati felhívásainak elkészítése, amelyet ún. Pályázat Előkészítő Munkacsoportok (PEMCS-ek) végeznek. Ezekbe a munkacsoportokba a NAK is delegál szakértő munkatársakat. Ennek köszönhetően, amellet, hogy közvetlenül is képviselni tudjuk a gazdálkodók és feldolgozók érdekét, első kézből értesülhetünk olyan kiegészítő technikai feltételekről, amelyeket a tagokhoz eljuttatva, hozzájárulhatunk ahhoz, hogy minél többen értesüljenek a támogatási lehetőségekről, és azok részleteiről.

A mostani kiadvány is ezt a célt hivatott szolgálni.

NAK KOMMUNIKÁCIÓS CSATORNÁI

Online lekérdező felület

Annak érdekében, hogy a tájékoztatás minél hatékonyabb és szélesebb kört elérő lehessen, a NAK országos tudásátadási koncepciót dolgozott ki, mögötte egy komoly informatikai háttér tervével. Ennek alapján minden lehetőségről, amit a Vidékfejlesztési Program magában rejt, célzottan a potenciális kedvezményezetteket tudja tájékoztatni. Hasonlóan a NAK weboldaláról már most is elérhető közvetlen támogatás kalkulátorokhoz, biztosítaná az érdeklődők számára, hogy adottságaik alapján ők maguk kereshessék meg a leginkább rájuk szabott lehetőségeket.

Falugazdász-hálózat

Természetesen, akiknek nincsenek meg az online lekérdező felület használatához a szükséges technikai feltételek, azok továbbra is fordulhatnak közvetlenül a falugazdászokhoz, vagy a referensi hálózathoz, illetve akár a NAK központi szakértőihöz is kérdéseikkel, telefonon vagy emailben. Falugazdászainkat és referenseinket folyamatos képzésekben részesítjük, hogy részletekre is kiterjedő, a forrásokhoz jutás gyakorlati tudnivalóit is magába foglaló tájékoztatást adhassanak az érdeklődők számára.

Rendezvények és kiadványok

Emellet a NAK tájékoztató rendezvényeket is szervez az ország több pontján, illetve további tematikus kiadványokkal is készül a minél szélesebb körű tájékoztatásra.

Következő kiadványaink „Agrár-környezetgazdálkodás” és „Ökológiai gazdálkodás” témákban készülnek.

A tájékozódást követően, a konkrét pályázati projekttervek kidolgozására és ezt követően a nyertes projektek nyomon követésére, a pályázni szándékozók a névjegyzéki szaktanácsadókhöz fordulhatnak. Elérhetőségüket a Kamara, mint Országos Szaktanácsadási Központ nyilvántartja, lehetőséget biztosítva azok lekérdezésére is a kívánt tématerület és földrajzi működés szerint.

TARTALOMJEGYZÉK

1 ELŐSZÓ

2 A KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA BEMUTATÁSA

3 A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM BEMUTATÁSA

6 ÚJ ELJÁRÁSREND

8 PÉNZÜGYI-FINANSZÍROZÁSI TÁJÉKOZTATÓ

10 A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM MŰVELETEINEK
(KORÁBBAN JOGCÍMEK) BEMUTATÁSA

11 TUDÁSÁTADÁS ÉS INNOVÁCIÓ

12 Tudásátadás

17 Innováció

20 MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS ÉS
ÉLELMISZERFELDOLGOZÁS

21 Beruházások

30 Kockázatkezelés és jövedelemstabilizálás

33 Környezetgazdálkodás

49 Minőségrendszerek és termelői csoportok

51 ERDŐGAZDÁLKODÁS

52 Beruházások

60 Erdő-környezetgazdálkodás

64 VIDÉKI TÉRSÉGEK FEJLESZTÉSE

65 Helyi gazdaságfejlesztés

69 Helyi infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés

71 LEADER

75 FIATAL GAZDA

78 RÖVID ELLÁTÁSI LÁNC

82 Fogalomtár

87 NAK szerepe

IMPRESSZUM:

ELSŐ KIADÁS

SZERKESZTŐ: Reszkető Tímea

SZERZŐK: Artim Katalin, Bokros Katalin, Cseszlai István,
Dene Orsolya, Kiss Andrea, Somogyvári Vilmos, Fodor Zoltán,
Juhász Anikó, Kemény Gábor, Keszthelyi Krisztián, Kránitz Livia,
Lapos Tamás, Legény Ágnes, Magócs Krisztina, Papp Gergely,
Palakovics Szilvia, Pócsi Gabriella, Regős János, Rezneki Rita,
Sánta Edina, Székely Erika, Szomi Edina, Sztahura Erzsébet,
Takács Attila, Tanczné Óvári Csilla, Tasnádi Gabriella, Vadász Sándor,
Varga László, Varga Sándor, Varga Zsuzsanna, Vulcz László.

LEKTOROK: Galambos Annamária, Loncsár Krisztina

Köszönöm mindenkinek, aki a kiadvány elkészítésében részt vett.

KÉPEK JEGYZÉKE: 13., 15., 81. oldal: Tóth Zoltán, 30. oldal: Fodor Zoltán,
46. oldal: Nagy Dénes MME, 51. oldal: Hegedűs Attila

KIADJA: NEMZETI AGRÁRGAZDASÁGI KAMARA
1119 BUDAPEST, FEHÉRVÁRI ÚT 89-95.
+36 1 802 6100
www.nak.hu

FELELŐS VEZETŐ: Györfly Balázs, elnök

TIPOGRÁFIA, TERVEZÉS: Artista Labor

NYOMDA: Crew Kft.

A KÉZIKÖNYV 100%-BAN ÚJRAHASZNOSÍTOTT PAPÍRRA KÉSZÜLT

ISBN 978-615-5307-17-1

DARÁNYI IGNÁC TERV

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

SZÉCHENYI **2020**

Európai Unió

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE